

FRANTIŠEK

Průvodce krizí moderního muže

JIŘÍ ŠTÁGL

e-kniha, audiokniha

Božice, listopad 2022

ISBN 978-80-11-02514-4 (pdf),

ISBN 978-80-11-02515-1 (CD-ROM)

Obsah

Předmluva: Kdo čte a nespěchá	4
FRANTIŠEK	7
MIRKA	14
LUCIE	16
VIDITELNÝ SVĚT	20
PANÍ FALUDŽI	24
TERORISTICKÉ ÚTOKY	25
ZÁCHRANA IMAN	30
MIRKA A LUCIE	34
ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE	39
DÝCHÁNÍM KE ŠTĚSTÍ	44
KDYŽ LUCIE PLÁČE	51
PANÍ S KOLÁČI	54
BOJ ZA FRANTIŠKA	60
JIŘÍHO TAJEMSTVÍ	67
TAJEMSTVÍ BEZ BÁSNÍ	75
KNIHA SOUDCŮ - JIŘÍ	77
KNIHA SOUDCŮ - FRANTIŠEK 17	84
 KRÁSNÁ DOBA A KRÁSNÁ ZEM	86
FRANTIŠKOVA MAMINKA	93
U ZEMANŮ	97
U NOVOTNÝCH 20	108
ŠKOLA V PŘÍRODĚ	117
NEPOKOJE VE ŠKOLE	124
MIRKA A LUCIE	131
PROKŮPEK	135
PROKOP	139
NEPOKOJE	143
V PARKU	146
NA POLICII	148
DOPIS Z VÁLKY	151

PŘED SOUDEM	153
TÁTO, POMOZ MI	156
U SOUDU	159
ZABIJ MĚ	163
MODLITBY FRANTIŠKA	167
STUDENTI A JINÍ DOBŘÍ LIDÉ	171
MODLITBY JIŘÍHO	190
PRVNÍ MÁJ	195
DRUHÝ MÁJ	197
MODLITBA PROKOPA	202
BOŽSKÁ LUCIE	205
DOSLOV, KAREL	206

Autorovými předchozími knihami byly Corvus, Adam, Filip a prvotina Exot vydaná v nakladatelství Jirovský roku 1991. Je to vlastně taková sbírka reálných mužských příběhů v moderním světě. V roce 2019 vyšla kniha Jiří a věnovala se problematice domácího násilí rovněž z mužského pohledu. Kniha František také popisuje z větší části reálný příběh - individuálního rozvoje na pozadí institucionalizované společnosti. Oproti předchozím knihám si autor stále více uvědomuje, že slova která píšeme, nebo čteme, mohou léčit, a tak se toho snaží využít. Věří, že kniha má tento potenciál.

Božice, říjen 2022.

Předmluva: Kdo čte a nespěchá

je jako voda v řece. Zdánlivě bez hnutí, přetváří neměnné. Kdo čte a nespěchá, zůstává na cestě, hýbe svým osudem, není to nemožné. Kdo čte, a kamsi na své cestě chvátá, nezastavuje se po větách, nedopřává mezeře sílu ducha, jen jakoby čeřil vlnky, které beztak pomínou.

Již hodně dávno prohlásil jeden Řek, že když dostane správnou páku, pohne Zemí. On sám, celým tím vesmírným kolosem. Mnoho lidí se přistihne, jak v myšlenkách koná velké činy, ale jak polehoučku člověk stárne, tak svému úsilí stále méně a méně věří. Řekové opouštěli minulé, učili se nechat svět bohů bohům a víru nahrazovat rozumem. Jsme jejich potomky. Modlitby a dětská přání nahrazujeme logem, vědou, strategií. A v jistém ohledu jsme stále stejnými lidmi. Jen výjimeční lidé jsou schopni vidět velikost i ve zdánlivě nepatrném činu poznání sebe sama. Tyto moudrosti nám byly již dávno zjeveny, a kdo chce, ten o nich ví. Od myšlenky k realizaci bývá však cesta dlouhá a trnitá. Zrání lidstva je jako stavba pyramidy. Maličkosti skládané jedna na druhou, vytváří krok za krokem monumentální stavby egyptských pyramid. Maličkosti vplétané jedna do druhé jsou chodem celé naší civilizace. Maličkosti, drobnosti, stojí za rozsáhlými změnami. Těžko zachytitelné částičky zdánlivě ničeho zhmotňují svět atomů. Kdo v chvatu čte, a nemá čas na prázdnotu, přestává mít ponětí, zda staví pyramidu, nebo vlastní hrob. Nepatrné atomy staví naše těla

i nesmírné vody oceánů. Nepatrná knížka, nepatrný čtenář, nepatrné napojení, a zároveň pocit, jak všechno se vším souvisí. Rovněž František byl jen nepatrným článkem ve skupenství lidí. Kapkou v moři vody. Tělesem v nekonečnosti vesmíru. Jenže se narodil, žil a věřil, že je člověkem. Hřešil, když neměl čas se zastavit. Když bouřku pojmenoval bouřkou a blesk bleskem, měl to za vyřízené. Vracel se zpět, když mu slzy tekly po tváři, a ptal se, čemu věřit. Jsou pyramidy hrobem, nebo vrcholem touhy po věčném životě.

Víra lidí je jako neviditelná vazba mezi atomy. Platí pro ní oboje, že není ničím, a je tedy vším. Někdy dovoluje nezachytitelně prostupovat mezi zdmi, jindy ničí města a lidské životy. Lidská víra má sílu atomových vazeb. Na její pohon fungují jednotlivci, stejně jako rozsáhlé kolosy civilizací. Jádrem může být Bůh, rodina, ego, nebo něco, co neumíme spatřit, ale kolem čeho se lidský život točí. Naším přáním bývá najít tu správnou páku a pohnout osudem.

Také František hledal hybné síly osudu. Hledat neznamena najít. Ale nehledat, je jako nežít. Nehledat páky ke změně osudu, znamená narodit se, zestárnout a na smrtelné posteli plakat, proč člověk nešel za svým neopakovatelným životem. František věděl, že může svým řádným fungováním držet stabilitu systému, nebo se vypařit jako pára z oceánu, aniž by kdokoli poznal, zda něco ubylo. Dále si uvědomoval, že jeho životní cesta je hledáním, pouze nevěděl čeho. A tak to hledal v pamětech starých Řeků, v kávových sedlinách, prostě v čemkoli, co se dá vyhlížet

Kdokoli si uvědomí, že cesta životem je hledáním, otevírá svět nevšedního života plného vjemů. Stává se přímým účastníkem a opouští roli oběti. Stává se novým člověkem. Přestává bojovat za toho či onoho vůdce, přestává hájit tu či onu stranu. A když přeci jen nějakého vůdce či stranu hájí, zemře pro něj šťastný a s úsměvem.

Náš hlavní hrdina František učil dějepis a informatiku. Učebnice školního dějepisu předkládají dětem poněkud jednoduchý scénář: zvítězil, podmanil, zemřel. Je to soupis dat vítězů. Vítězil Alexandr Veliký, Dareios I, Dareios III, Xerxés I, Leonides, Julius César, Adolf Hitler... a někdo s obdivem k jejich životu pak popsal jejich příběh.

Není spíš podivné, že děti učíme zpaměti Přemyslovce, kteří vstoupili na náš trůn a tedy i do našich učebnic, vyvražděním sousedů? Učíme je a přísně hodnotíme, zda jména Přemyslovců správně znají, jakoby jejich činy k bližním nebyly podstatné. Jako bychom byly spíše fascinováni zlem než dobrem. Jinde je tomu stejně. V USA znají Washingtona, Jeffersona, přesto, že se ke svým sousedům chovali jako Přemyslovci ke Slavníkovcům. A Rusko? Desáté století? Září roku 995?

Františkovy osobní dějiny začínají jako u naprosté většiny ostatních. Narodil se do světa, kde osobní život řídí ti druzí. Naučil se snad všechny vítěze, dobyvatele, kolonizátory, a tím nabyt osvědčení, že tyto znalosti může předávat dál. Bude učit, že Jan Lucemburský se jako slepý nechá vést do bitvy, aby po boku svých věrných statečně zemřel. Jenže kdyby se František z tohoto protokolu nikdy neprobudil, nebylo by potřeba o něm psát. František zažil, jaké to je probudit se z Matrixu. Pro každého jiné. Někdo skončí v blázinci. František šel na to pomalu, opatrně. Nejprve se začal ptát, zda rytíři, kteří vedli slepého českého krále do bitvy, měli možnost volby. Zda jejich oddanost, nebyla zaslepeností. Zda vůbec všichni ti, co bojovali pro Napoleony, Staliny, Trumpe, měli skutečnou možnost volby, nebo jen žili jako ve snu, že prostě to tak chodí, že pro pány se bojuje a umírá.

Příběh Františka je hledáním otázky, kolik toho děláme pro druhé a kolik pro sebe. Nakolik žijeme ve světě, kde nejrůznější hlasy nás nabádají, co bychom měli říkat a dělat. A zároveň s těmi druhými vedeme nekončící vnitřní dialogy, v nichž je prosíme, aby změnili své myšlení, jednání. Mluvíme k nim, jako by byly v naší reálné blízkosti a vysvětlujeme jim, co by měli pochopit, jak by nás měli vidět, jak by se o nás měli starat či nestarat.

V duchu si přeříkáváme věty:

“To přece musí pochopit.”

“Tohle už přece nemůže udělat.”

“Bože, dej, ať mi odpustí.”

“Tohle mu neprojde.”

Příběh Františka je popisem postupné proměny od ovlivňování druhých ve svých myšlenkách - k jejich přijetí. Ustoupení od manipulace s druhými, k přijetí, že jediný koho máme možnost ovlivňovat jsme my sami. Takové v duchu pronesené fráze, pak vypadají jinak:

“Děkuji, že jsem.”

“Přeji si pochopit, jak se cítí.”

“Mám možnost se na něj usmát, nebo mu vynadat. Záleží to na mně.”

“Neuměl jsem to udělat líp. Jak to, že mi to prošlo?”

“Jak se příště zachovám, až ho znova potkám?”

Vypadá to jednoduše, jednoduché to není. Obrátit se k sobě a přestat rozmlouvat s těmi, kdo vlastně nemají moc řídit náš život, stálo Františka mnoho úsilí. Jeho poslední větou v životě i této knize, bylo: “Už rozumím, proč jsem se narodil”.

Kdo spěchá, může přejít na konec knihy, kdo čte a nespěchá, kdo čte a s klidnou myslí vnímá dech mezi řádky, kdo se mazlí s každou chvilkou prázdnoty mezi slovy, vlastně již rozumí celému příběhu, a jen si vychutnává, že je toho účasten.

FRANTIŠEK

Jednoduchá otázka na Františka: “Kdo jsi?”

Zdánlivě jednoduchá odpověď: “Učitel.”

Neodpověděl by: František, otec, manžel, muž, Čech. Jako mnoho jiných spojil svůj život se svojí prací. Patřil k těm, kteří odpovídají: Jsem lékař, jsem policajt, jsem řidič autobusu. Jsem funkcí. Jsem orgánem veřejné moci. Jsem kolečkem v soukolí.

Být učitelem, to není málo.

František se domníval, že učitelé jsou duší země, že na učitelích leží odpovědnost za budoucnost. Jsou pokračováním cesty, kterou jim vytyčili předci. Vzdělávání považoval za jedno z nejtěžších a nejzodpovědnějších povolání. Měl za to, že vedle rodičů jsou to právě oni, učitelé, kteří v posledních staletích vychovali a ovlivnili všechny ty lidi, které kolem sebe potkával. Proto se na každého člověka tak trochu díval prizmatem výchovy a vzdělání. Jeho názory se příliš nelišily od

jeho studentských let až k pozici zkušeného kantora. Kriticky si uvědomoval, že ne vždy byli lépe postavení lidé ke slávě učitelské profese, že bohužel velmi často byli učitelé jen poplatní svým chlebovárcům, že ve skutečnosti jim ani tak nešlo o proklamovaný všeobecný rozvoj, ale spíše o medaili a žold od vládnoucí vrstvy. Jenže je to jako s tím Řekem a pákou. Od myšlenky k dalšímu kroku je někdy velmi daleko. To, co jej napadalo, a co se jako červená nit táhlo jeho životem, bylo, že by měl být hlavně přísný sám na sebe. Nevšímat si systému a skutečně učit.

František sám sebe vnímal jako učitele. Byla to jeho první odpověď, na otázku: "Kdo jsi?" Považoval se za učitele, který miluje své žáky a věří v pokrok skrze poznání. Odborníci tomu říkají pedagogický optimismus. Jde o víru, že učitelovo působení vede ke změně postojů a hodnot žáka. Člověk by se podivil, kolik učitelů nemá pedagogický optimismus. Kolik se jich směje, že do svého zaměstnání chodí krotit divou zvěř. František hodně uvažoval o tom, jak žáky připravovat na život. Bylo mu jasné, že doba encyklopedických znalostí neobstojí v éře cloudových dat. Znamky považoval za přežitý způsob motivace. Dokonce i přílišné hodnocení chápal jako neoprávněné postavení se do role znalce a mudrce. Více se vnímal jako průvodce po cestě vzdělání. Domníval se, že sám je věčným studentem. Věřil, že jedině oni sami vědí, kterými cestami se mají vydat a důležitým cílem školy je jim k tomu poskytnout podnětný a bezpečný prostor.

Něčemu věřil, něco jiného přicházelo z reality všedního dne. Zná to každý z nás. V hlavě je jemná píseň z filmu Doktor Živago, na filmovém plátně běží nelítostné občanské boje. Proto hledal František klíč k nalezení rovnováhy. Klíč k ustání nástrah života a neztracení smyslu své existence. Dohodu mezi jeho svobodným působením a tlakem školského systému. Doufal, že jeho zodpovědná činnost učitele se vejde do požadavků na státem placenou roli učitele.

Vnímal význam svého postavení. Význam vět a gest, které ve styku s žáky užíval. Také však vnímal miliony zamordovaných ve válkách, v internačních a koncentračních táborech. Všichni ti vůdcové a

pachatelé měli své učitele. Kolik lidí bylo umučeno v minulém režimu, minulých staletích a tisíciletích, a stejně je nás stále více. Čím větší utrpení, tím větší odezva v ochotě rodit děti. Jen tam, kde je nadbytek a klid, se rodí dětí méně. Ani nespočetné davy bezejmenných životů, proplahočených, proplakaných, nevtiskly takový strach ze života, aby se lidé přestali množit. Ti lidé umřeli, zmizeli, nikdo o nich nic neví. Snad, jen když umírali spolu s městem pod pemzou popele, nebo byli hromadně vražděni v Katyňském lese, nebo jim bylo rváno srdce na vrcholu pyramidy v Tenochtitlánu, potom snad po nich zůstávaly stopy. Kolik prostých lidí, nebo alespoň elitních legionářů známe dnes z dob Římského impéria? Vlastně žádné. Stejně jako dnes. Není to jen dobou. Je v tom větší tajemství života. Zajímáme se o celek, ale klíčové je jen prožívání v naší hlavě. Každé dítě ví, jak se jmenuje náš prezident, málokterý dospělý si je jistý, jak se jmenuje soused za zdmi jeho bytu. Proč se to děje? Proč dává prostý člověk tolik energie svým otrokářům, vládcům? Bojí se, že bez nich nebude chráněn? Každý ví, že prezident buduje z anonymních lidí atmosféru doby a mnozí již tuší, že je tomu za jejich tiché podpory. Faraon byl faraonem proto, že vyhrál boj proti svému bratru, strýci. Prosadil se ve své mocné rodině. Zabil mocného bratra, nebezpečného strýce. Prezident je prezidentem, protože byl vybrán svým lidem. Sice nebyl vybrán jako jeden z mnoha, ale jen jako jeden ze dvou, tří návrhů. Přesto se dá zeptat, zda je dnešní prostý lid mocnější než býval kdy dřív?

František rád o těchto věcech přemýšlel. Zajímaly ho dějiny, fascinovala jej možnost uvažovat o věcech, které se opravdu staly. Na cizích osudech pozoroval, jak se pohnutky proměňují ve skutky. Františka bavilo mnoho věcí. Zajímaly ho moderní objevy a populární teorie. Obdivoval vědce, kteří dokázali prostým jazykem mluvit o složitostech vesmíru, mozku, vědomí. Zajímal se o společenské dění. Považoval se za uvědomělého občana. Byl rád, že nežije v dobách faraóna, neboť ve své skromnosti tušil, že by nejspíš někde přenášel nekonečné vaky písku, aby se po něm mohlo projet několik vápencových kvádrů, a pokud by měl štěstí a dlouze žil, tak by na sklonku života, když už by všechny kvádry přejely, mohl na svém hřbetu ta nekonečná zrnka písku zase odnášet někam zpět.

Každé zrnko písku je jiné. Jako lidé. Co zrno, to trochu jiný geologický příběh.

Možná by za faraona žil velmi podobným životem. Účastenstvím na společné věci. Trocha radostí, nadějí, obav. Trocha hořkostí, zoufalství a víry, že se správně připravuje do záhrobí.

Ve statutu uvědomělého občana se cítil dobře. Lidi měl ve svém žebříčku hodnot na prvním místě. Humanismus považoval za poslední nejdůležitější změnu ve vývoji lidstva, rostl z renesance a ta vracela ke zdrojům ve starověkém Řecku a Římě. Lidi, to nejsou stroje, Golémové, otroci, to je hlas jeho krve. Humanista ví, že je člověkem a teprve potom manažerem a manželem, úředníkem a učitelem. Také si říkal, že jak se z Boha sňala zodpovědnost, nezbyvalo, než ji požadovat po nejvyšším vývojovém stupni života. Po člověku. Už tu nebyl Bůh, který morem káral hříchy lidí. Satan, který roznášel podvrtné řeči. Zmizela kouzla, obnažila se nedokonalost lidského myšlení.

Nechtějte po koních, aby zachánili svět. Nechtějte to ani po aborigines nebo cikánech. U lidí, přesně jako v přírodě, čím výše člověk je, tím více musí přijmout zodpovědnosti. Ochránit koně a nevyhnat aborigines z jejich lovišť. Za aktuální velkou výzvu lidstva považoval stabilizovat Zemi a přenechat ji alespoň v tomto stavu dalším generacím. Jeho volbou tedy nemohl být Václav Klaus nebo Miloš Zeman, ale stejně mu tento stav přišel výrazně pokrokovější než před čtyřiceti lety, natož v době faraonů. Už jenom ta možnost nebýt v hlavním proudu, nebýt voličem Miloše Zemana a moci to nahlas říct. Fantastické. Osvobozující. Domníval se, že takový felláh povoláný na stavbu faraónovy hrobky si vůbec nemohl připustit náznak pochyb. Ani je neznal. Faraon byl Bůh, centrum jeho víry. Představoval si, že lojalita felláha byla natolik identická s vtěleným božstvem faraona, že vlastně ani nebyl individualitou, samostatnou jednotkou. Jako když se dnes někdo vnímá, že je součástí přírody, vesmíru, tak si u felláha František představoval, že se vnímal jako samu součást boha faraóna.

Takové myšlenky vířily Františkovi hlavou. Líbilo se mu, že umí rozlišit, kým je sám - a kým mohl být felláh. Liboval si, že není bezejmenným

feláhem, ale Františkem Novotným. Člověkem, který má své jméno, své příjmení, svůj osud ve svých rukou, prostě Františkem Novotným, učitelem, otcem, občanem, a hlavně někým, kdo se učí poznat sám sebe. Zatím nevěděl, že pokud chce postoupit z tohoto víru myšlenek někam dál, bude muset za to zaplatit.

Minulé životy byly pro něj jen zajímavým hypotetickým konstruktem. S felláhem jej pojily možná genetické stopy, zápisy na zdech a pergamenech, možná něco v kolektivní paměti. Ale tu poslední věc však z čistě biologicko materialistického pohledu neuměl zasadit do svého individuálního života. Jak může například utrpení před smrtí ovlivnit kolektivní paměť, když už jsou spermie rozdány? Na takovou otázku si neodpovídal, bral ji jen jako další zajímavý myšlenkový konstrukt.

Ten, kdo čte a nespěchá, vidí, že na Františkovy otázky, hledáme odpověď.

Existuje kolektivní paměť?

Možná to František nevěděl, tedy nebyl schopen to reflektovat, ale zřetelně cítil, že je na správném místě ve správný čas, že věci, které se dějí, jsou jak stvořené pro jeho vnímání. Se svojí povahou by se v dobách reálného socialismu nejspíš upil v žalu a v dobách výprav Alexandra Velikého by trpěl v hrozných bolestech někde na kříži. Doby dávno minulé jej fascinovaly. Toužil by se setkat s jejich hlavními protagonisty. Usednout u jednoho stolu se Sokratem, nebo s Xenofónem vést rozpravu o vedení bitvy, ale věděl, že by nemohl v představovaném šiku stát, že by nepřežil spartánskou výchovu nebo jiná drakonická nařízení. To vše mu bylo příjemné pozorovat z dále. Přišly mu naivní představy, které někdy slýchal, jak zlaté byly časy buďto nedávné, nebo dokonce ještě mnohem dřív. Pro sebe si říkal, že možná tak žít v pravěku, v těch dobách, kdy se lidé začali scházet u prvních ohňů a nějak začínali tušit, že jsou lidé, že jsou tvůrci, kteří tvoří z ničeho teplo a z ničeho malby ve své jeskyni. Že jsou lidé, protože nelidé toto nedovedou. František se obával se žít v éře divokého západu, napoleonských válek, křížových výprav, dobách

enormního tlaku na bezejmenného člena společnosti. To raději v pravěku, kdy sociální tlak na nově vznikajícího člověka byl minimální. František cítil vděk, že je tam, kde je, že se narodil v době, která mu sedí. Stejně jako netoužil po faktickém cestování do minulosti, neměl ani potřebu odlétat do budoucnosti. Jako rád pátral v minulosti, stejně tak rád pohlížel do budoucnosti, ale opět pouze teoreticky. Jako malý si představoval, že až bude dosaženo magického roku 2000, bude vše jiné. Jako malý samozřejmě neměl tušení, že kalendářů si lidstvo již vytvořilo tolik, kolik je snad jazyků na světě, a že stejně jako některé jazyky nabývají na důležitosti a zatlačují význam jazyků jiných národů, tak jiné jazyky zanikají a s nimi i jejich kalendáře.

Když si malý František představoval, jaké to bude v roce 2000, neměl tušení, že někde už byl tento rok dosažen před tisíci lety a jinde si ještě pár stovek let počkají. Pro něj to prostě byla představa příchodu čehosi hodně budoucího a hodně dobrého. Jako dítě si představoval, že rok 2000 přinese spousty dobrých zlepšení. Jako dítě vnímal vzdálený rok 2000 rize optimisticky. Lety na měsíc, vůbec množství letů. V jeho mysli se v budoucnosti hodně létalo. Když však dospěl, zjistil, že mu je dobře v této době, i když létání není zdaleka tak dosažitelné, jak si představoval, a že nad tím, aby měl v garáži soukromé autoletadlo, se může příjemně usmát.

Hodně se toho změnilo. Lidé mají u sebe telefony, jsou čím dál více propojeni s internetem, ale jinak je to podobný život jako znal u svých rodičů. Podobné starosti, podobné radosti. Možná i ta doba středověku nebyla tak temná, jak si někdy představoval, možná i tam lidé, kteří se tehdy narodili zažívali své radosti a starosti, podobně jako dnes. František již není dítětem, dospěl a začal se dívat na budoucnost méně důvěřivě.

Jeho určení života bylo prostě ideální právě pro tento čas. Čím byl starší tím méně si směrem k budoucnosti vytvářel konstrukce optimistických vyhlídek. Vzpomínal na dětství. Na dovolenou s rodiči, na podnikovou chatu. Vzpomínal, jak viděl a slyšel lidi prožívat sílu svobody. V době nesvobody v nich bylo něco velmi svobodného. Kouřili, pili, smáli se, nadávali, prostě žili. Hluk a kouř hospod zůstal

Františkovi jako jedna z nejhezčích vzpomínek dětství. Ten hluk a kouř byl spojený s oslavou života. O dovolené šli každý večer jeho rodiče do hospody, kde hráli na kytaru, v hluku zpěvu svobodně křičeli jeden na druhého, aby vyjádřili něco ze svých emocí. Teď měl František obavu, zda v budoucnosti se budou lidé bát již i kouřit, hlasitě zpívat a být s dětmi v hluku života. Že nové technologie budou potřebovat jiné lidi, než je právě on. Prostě dobře, že se narodil zde, a ne jindy. Možná i dobře, že se feláh narodil, kam se narodil, a že ti, co se dnes rodí, mohou být připraveni být šťastnými ve věku, který již Františkovi nemůže poskytnout takové potěšení, jako právě jeho doba.

V nevědomí ho prožitky spojovaly s jeho předky. Opakující se zkoušky a zátěže. Z vědomých prožitků si nesl tajemství, které nerad sděloval. Cítil se ctitelem Sofie, nikdy by se netroufl označit za jejího milence, za filo-sofa. Jenže právě již tento postoj z něj jistého filozofa dělal. I v konkrétních případech dnešního života se domníval, že lépe bylo spořádanému Sokratovi s pohárem jedu, než ztracenému štamgastovi někde v herně. Také mu bylo jasné, že většina lidí s ním zásadně nesouhlasí a raději by byla spokojeným konzumentem, než někde v temné minulosti držet pohár s jedem.

Slyšel je, jak mu vytýkají, že život je příliš krátký na to, aby je svými věčnými dotazy rušil od jejich zažívání. Tam, kde ostatní křičeli a znali odpovědi i s vykřičníky, tak právě tam si František nejčastěji kladl otázky.

Arbait macht frei? Kupředu, levá?

Tam, kde jsou ostatní zvyklí dávat vykřičníky, bývá životu nebezpečné klást otazníky. Dějiny milenců Sofie bývají až příliš často posety protivenstvím. Neměli je rádi církevní hodnostáři, ani ti, co chtěli budovat lepší zítřky. Kladení otazníků je kontraindikací k přijetí všech *..ismů*.

I proto byl František rád, že žije, kde žije. Své tajemství si mohl nechat pro sebe. Věřil, že v dnešní době již nemůže být za svoji oddanost Sofii žalářován, upalován, ničen.

Věřil, že dnešní doba je k lidem jeho typu mnohem příznivější.

MIRKA

Pokud lze Františka popsat jeho myšlenkami, u jeho manželky Mirky, padnou na prvním místě její černé havraní vlasy a nepatrně menší postava. Veselé tmavé oči. Fyzicky pro muže pěkná směs morfologických znaků veškerých předků kteří prošli Dyjsko-svrateckým úvalem. Slovansky malovaný obličej, velikost a zemitost těla maďarských nájezdníků, italský temperament v artikulaci a pohybu úst. Snad od Germánů zdělila styl zdobení a vystavení horních částí ňader. Prostě žena zrozená v úrodné zemi vinogradů.

Mirka. Se znělým rezonujícím *r* uprostřed slova. Holt, maďarští nájezdníci. *R* plné síly. *R* jako Rex. *R* jako Romulus a Rémus. Pěkně schované za *m*, za měkkostí maminky, milé, milenky, a chráněné *a*, citoslovcem slasti a požitku. Mirka a její *r* uprostřed. Žena v jádru zdravá a silná, ochotná následovat muže a dopřát mu oporu pro jeho životní cestu.

Po střední škole bylo jejím prvním zaměstnáním tehdejší MNV, Městský národní výbor v Moravském Krumlově. Na starosti dostala památkovou péči. Vysoko nad jejím úřadem byl Floriánův zámek, čertem postavený, nikdy řádně neobývaný. Místo nebylo zadarmo, ale měla dobrý okruh známých. Žila spokojený život. Ráda se starala o druhé. Těšilo ji přinášet druhým dobré zprávy. Občas slýchala, jak o ní říkají, že by se pro druhé rozkrájela. Aniž si to uvědomovala, byla ochotná pro tato slova chvály mnoho obětovat.

Její blízcí příbuzní žili v této oblasti od nepaměti. Vše se tu řešilo trochu specifičtěji než v některých jiných městech. Genus loci kraje ulpíval na každodenních činnostech jejich obyvatel. Písničky o vínu, které se bude pít, dokud se bude žít, zobecňují staleté zkušenosti. Bílé i červené, obě vína jsou stejně dobré. Raději si zazpívat než se pohádat. Klidně se tu mohla malovat Slovanská epopej, hníst Věstonická venuše - jen komplikované řeči o politice se po první degustaci rozpouštěly jako sníh ve zdejší teplé krajině. Pryč se starostmi velkoměst, s nároky na národní sebeurčení, tady si svým způsobem byli všichni rovni. Kdo by porovnal práci úředníka v Brně, Praze, ale třeba i stejně velkém

Šluknově, zjistil by, že něco je zde trochu jiné, typicky jihomoravské. Pozor však na předsudky, protože i takových typických slovanských jmen, jako je Miroslava najdete na jiných místech republiky častěji než na jižní Moravě.

Jména Miroslava se vykládá zejména jako jméno, které dané osobě pomáhá přinášet a slavit mír. Naše Mirka však měla blíže k zapomenutějšímu, ale původnějšímu významu tohoto slovanského jména, k někomu, kdo oslavuje mír, tedy k někomu, kdo oslavuje svět. Světские radosti nejsou synonymem vnitřního ani vnějšího míru. Pro svět a jeho podněty, by se rozkrájela. Lidé po celém světě (люди во всем мире) hledají své místo v něm. Mirka, svět ve kterém žila, přijímat uměla. Dovedla se z něho těšit, a to je vlastně podobné, jako jej slavit. Nechodila v kroji, ale v jednotlivostech svých činů a myšlenek vytvářela jistotu, že je na správném místě, že se narodila do místa, které je jí milé. To není nic samozřejmého, je mnoho lidí, kteří své místo hledají a tam, kde jsou nezapouští své kořeny snadno. Pro Mirku bylo nepředstavitelné, že by se měla někam hnout. V genech směsice poutníků, ve svém převyprávění přesný opak, žádné toulky. Byla zde doma a každá z vesnic tohoto kraje ji připadala jako kořeny jejího vlastního bytí. Každá cesta v přehledné krajině vinic a polí proudila její myslí jako řečiště vlastního těla. Vše se zdálo klidné, neměnné, určené na věky věků. Jakoby konečně našla zemi zaslíbenou a mohla si říci, dost bylo putování.

Kdo prochází vinicemi ví, že po zimě přijde jaro. Kdo s chutí pije bílé víno, rozumí, že druhému chutná červené. Jižní Morava.

Františka poznala v nedalekém Mikulově, který tam tehdy absolvoval základní vojenskou službu. Sloužil při ochraně státních hranic. Byl mladý, měl uniformu, a tak to tu chodilo od nepaměti, že nájezdníkům se líbily zdejší ženy a ony se nebránily přijímat svět, takový jaký je. Těžko dohledat, kde vzniklo rozhodnutí odstěhovat se, opustit kraj, opustit místo v jehož lůno se zrodila. Opustit domov, práci, a tím pádem pozměnit cestu, kterou se měl její život ubírat. Narodila se do jednoho z nejkrásnějších míst a přesto ho opustila. Následovala svoji lásku a budoucího muže do míst jeho domova. Nabídla mu to nejvzácnější co měla, důvěru a také své tělo jako matku Zemi, pod nohy jeho ideálů.

František se díval do nebe, Mirka chodila po zemi. František žil s pocitem posláním, Mirka měla rodinu, děti, kamarády. Chodila do práce, brala, co život nabízel. Když nebylo červené, pila bílé.

LUCIE

Měla ho přivázaného k okrajům postele. Jeho nadržovaný penis o něm vypovídal vše podstatné. Tuhle situaci znala a zvláštním způsobem ji vzrušovala.

Staré zvířecí pudy.

Stála vedle postele a její vzrušení se prolínalo s pocitem moci. Spíš než detaily jeho těla vnímala, jako by se dobíjely její pomyslné baterky. Cítila se neskutečně živě, duchapřítomně, prostě živě. Možná v tom byl závan božství. Věděla, že to není zcela přesné, ale jistou božskost v sobě vnímala.

“Vypadáš jako bohyně” řekl muž přivázaný k posteli.

Dýchala pravidelně, hluboce s pocitem moci a radosti.

Věděla, že jenom to, jak se na ni dívá, ho k ní přivádí přivádí blíž a blíž. Měla na sobě lehounkou košilku. Jako Chytrá Horákyně, nebyla nahá, nebyla oblečená. Byla ženou, mocnou a tajemnou. Lakšmí i Kálí. Mohla ho potěšit i zničit.

Přisedla k jeho posteli a zatímco se on instinktivně pokoušel vyjít svými ústy vstříc jejím nadržům, ona mu něžně podepřela hlavu, sklonila se blíž, aby jej s laskavostí velkovévodkyně políbila. Pak přivoněla k dekorační taftové stuze a jemně jí obtočila kolem penisu. Teď by ji znova a znova mohl opakovat, jakou je bohyní!

“Víš co znamená mé jméno?” zeptala se přivázaného vzrušeného muže.

“Bohyně ...” odpověděl.

Nenechala jej více rozvádět jeho vlastní představy. Nepřála si, aby ji unikl. Namísto toho mu vstoupila do snění a jednoduše vyslovila své pravé jméno: “Lucie.”

“Znáš tu báji o Luciferovi?” začala delší povídání, aniž by očekávala přerušení.

“Víš, že to byl jeden z nejlepších andělů? Byl a už není. Já jsem Lucie. Lucie noci upije. Lucie je ta, která přináší světlo. S Luciferem to bylo to samé. Dával světlo, dával naději, něco jako řecký Prométheus. Dal lidem světlo a draze za to zaplatil. Zatímco Prométheus byl za svůj čin, za svoji slabost pro lidské pokolení, potrestán věčným mučením, kdy mu vždy za svítání orel trhal játra. Játra mu do druhého dne dorostly, aby mu byly každého rána znova a znova trhána. Lidé na jeho památku utrpení nosí aspoň prstýnky. Lucifer byl také takový dobroděj. Bohu bral, lidem dával. Jeho potrestání bylo rafinovanější a trvalejší. Za svoji přízeň lidem byl z velebeného anděla přeměněn na bytost smradlavou, špinavou. Místo na nebesích, mu bylo přiděleno místo v podzemí. Dnes, stejně jako po všechna staletí, lidé tímto dobrodincem straší své děti. Jeden by zaplakal nad takovou nespravedlností. Místo vděku věčný strach.

Nevím, jak se jmenuješ ty a není to podstatné. Já jsem Lucie. Ty říkáš, bohyně.”

Stuhu na penise přitáhla blíž k sobě a řekla: “Možná máš pravdu”. Vzápětí ji povolila a jemně přejela penis svými prsty.

“Hezký kousek”, dodala spíš sama pro sebe.

“Někdy mám pocit”, pokračovala ve své zповědi, “že muži nám nejvíc naslouchají, když si u toho hrajeme s jejich penisem. Nevím to jistě, ale vypadá to tak.”

Dál se ho jemně dotýkala a stuhou dovazovala. Penis bobtnal a růžověl. Fetiš s předměty. Moc ovládat druhé. Položila si hlavu na jeho hrud'. Prsty jakoby generovala životadárné proudy. Otevírala jeho brány sexuální energie a plnila jimi místnost, tedy svět, ve kterém se právě nalézali. Bylo to, jako plnit balón horkým vzduchem. Krůček po krůčku. Dech po dechu. Asi to má blízko k lásce. Člověk i věci v jeho blízkosti se zdají být rozkolísány mezi lehkostí a tíží. Svět je víc rozvibrován a rozžhaven.

Kolik vzduchu se vejde do balónu, než praskne? Nebyli v balónu. Ona byla Lucie a on její muž se zajímavým příběhem. Ten však necháme zatím stranou. Jejich dechy se synchronizovaly. Nádech a výdech ve stejném rytmu. Rezonance vyšších pater bytí. Štěstí a důvěrnosti. Víra ve svět toho druhého. Těžké je přerušit hluboký pocit štěstí, ale jsme jenom lidé a neumíme zůstat v tomto stavu. Proto s povzdechem načala Lucie další povídání.

“Je mi fajn. Moc fajn. Předem si tu jako kočka. Slyšíš to, ty moje myšičko?”

“Myslíš si, že jsem tvou paní, tvojí bohyní.”

“Když jsem byla malá, snila jsem při pohádkách. Chtěla jsem být princeznou a představovala si, jak jsem zachraňována. Možná ti to přijde hloupé, ale již v mateřské školce jsem asi zažívala své první orgasmy. Vždycky, když jsme si museli kolem poledne lehnout, tak jsem se dřívkem od nanuku dráždila. Víím, že to bylo příjemné. Nějak jsem tušila, že o tom nesmím nikomu říkat.”

Kolem mé puberty jsem odešla na internát při střední škole. Asi se budeš divit, ale zjistila jsem, že mě vzrušuje drsné zacházení od mužů. To není přesné. Spíš, že mi nevadí a něco mě na tom vzrušuje. Ve školce jsem věděla, že o dřívku nesmím mluvit, na střední škole jsem si myslela, že jsem někde uvnitř vadná. Že by mě hrubiáni neměli vzrušovat. Nikdy bych to tehdy nepřiznala, ale kdo by uměl číst řeč mého těla, určitě by to poznal. Při řečech, narážkách, jsem byla okamžitě živější. Při popisu milostné scény, kde si dávají polibky, tak to bylo fajn, ale když jsem tam zaslechla, jak ji třeba proti její vůli zatáhl do sena, tak jsem ožila. Probudila jsem se. Ožila.

Můj první kluk a vlastně i druhý byli trochu drsnější, ale nic víc. Rozumíš mi? Nic víc. Žádné svazování, žádné faktické násilí. Spíš burani. Dnes víím, že ve skutečnosti mysleli jen na sebe, ale mě aspoň ta jejich póza vzrušovala. Bylo z nich cítit mužské ego, taková ta spermie, která se prosadí. Ale něco tomu chybělo. Nebylo to špatný, ale myslela jsem si, že abych prožila ten hledaný vulkán orgasmu, musí přijít něco více. Něžný polibek to nebyl. A sex s buranem taky ne.

Prožila jsem trocha drsného sexu a pak, jako když ti někdo otevře dveře do ložnice, kde se zrovna miluješ. Taková trapnost situace. Kousek před orgasmem a nic. Možná, kdyby se alespoň na chvíli vrátili a dali mi facku, přidusili mě svýma rukama, ale ono nic. Ke štěstí mi chyběl jenom kousek, který jsem s těmito muži neuměla překlenout. Tak jsem byla sarkastická a vztah nemohl dlouho vydržet. Volala jsem o pomoc, ale neříkala, co chci. Toužila jsem po něčem víc. V pohádkách se princezna zachrání, ale já chtěla ještě něco víc. Jako bych balancovala mezi dvěma životy. Mezi dobrem a zlem. Jeden německý filosof dospěl k názoru, že člověk je zvláštní tvor mezi zvířetem a Bohem. Vychází ze zvířecí říše a je druhem zvířete, nicméně se upíná k Bohu, povznáší se a tak se stává nevyrovnaným tvorem, člověkem.

Nestačilo mi jenom drsné zacházení. Hledal jsem u mužů zvíře i Boha. A oboje naráz. Je uvolňující stát se na chvíli zvířetem, žrát jako zvíře, pářit se jako zvíře, projevovat se jako zvíře.”

“Jsi tu přivázaný jako pes. Takže mi asi rozumíš. Kde je tvá důstojnost? Dobrovolně sis kleknul. A já ti rozumím. A mohu tě ovládat.”

Poněkud se nadzvedla od svého svázaného muže. Nechala ho očima spočinout na svých chytrých nadrech, napůl zahalených, více vyzývajících.

“Před chvílí jsi mi říkal, že jsem bohyně. Šálí tě zrak? Ztratil jsi rozum? Vidíš v polonahé ženě, jen to boží?”

“Jsem stejně zvířetem jako ty.”

Mlčel a pozorně ji poslouchal. Taftový pásek jej držel u země. Přesto stál penis v pozoru. Zvířecí chtíč se pral se studem. Prý se rozumně nelze milovat. Zdá se, že milovat se dá jakkoliv.

Vrátila se k jeho penisu. Sundala si prstýnek. Schovávala jej v jeho záhybech. Protlačovala, pozorovala, bavila se a plnila místnost novým fluidem na rozptýlení předchozí trapnosti. Trapnost přemýšlet, kde chceme žít. Tvrdá erekce. Něžné, zvědavé, drsné pohyby. Spousta podnětů. Chtíč. Balancování mezi slastí a bolestí. Mezi tím nahoře

a dole. Mezi fantazií a jednoduchostí. Mezi mocí a bezmocí. V typickém stavu lidství.

Pak se vrátila ke svým myšlenkám.

“Když jsem vystřízlivěla z prvních dvou kluků, obrátila jsem se na surový sex. Když tě muž chce, zlepšuje se tvoje nálada. Jenže čím víc jsem se poddávala mužům, co mě chtěli, tím méně jsem si připadala jako bohyně.

Až mi to jednou došlo. Mačkal mi prsa a já jen tak z čiré recese mu řekla, ať toho nechá, nebo mu pomačkám kulky. Překvapilo mě, když s tím souhlasil. Překvapilo mě, že mou agresi označoval za božskou. Překvapilo mě, že se mohu chovat jako zvíře a být oslovoována bohyní. Dodnes mě překvapuje, jak ten svět funguje. Jak složitě hledáme svoji rovnováhu.”

Po chvíli pokračovala: “Už chápeš?”

“Raději bych tě odvázala a položila se k tvým nohám. Přijala tvé semeno s vděčností poddané, ale protože nemám záruku, že zůstanu tvou bohyní, občas se navracím ke své zvířecí podobě. Je mi tak líp. Když tě přivážu jsem zvířetem, které tě může rozsápat. To zvířata dělají. Žádný vlk nepřemýšlí, když rdousí mladé jehně. A to si piš, že mu je dobře, když líže jeho první krev.”

VIDITELNÝ SVĚT

V noci se František vzbudil s pocitem, že má v srdci zabudnutý těžký meč. Když procitl, uvědomil si tíhu na prsou. Meč už se mu nezdál tak velký. Vlastně tam nebyl žádný meč, ale tíha. Možná to byl pozůstatek dávného traumatu. Přišla mu myšlenka, že je to tíha hříchů. Jenže jakých hříchů? Taková úvaha nedávala Františkovi žádný smysl. Procitl a vnímal, že dýchá normálně, také srdce bije celkem normálně, ale ta tíha tam byla. Opravdu, jako by bylo do srdce vloženo něco těžkého, kovového, cizího. Dalo se s tím ležet, jistě s tím půjde i pracovat, ale je to tam. Zatímco tělo spalo, v jeho srdci bylo něco cizorodého, temného.

Nepomohlo ani rozdýchání. Naopak bránilo to dobrému dýchání. Najednou mu přišlo, že to tam bylo celou věčnost, že existují věci viditelné a neviditelné. Že existují důvody proč se chováme, jak se chováme. To, že to nevidíme, situaci nijak nemění.

Kdyby mohl, tak si tu tíhu ze srdce vyrve.

Z jeho rozsáhlých úvahách, bylo možné vytušit, že jedna věc je teorie a druhá praxe. Ačkoli dobře u druhých viděl, jak své soukromé štěstí zaprodávají, jak jsou ochotni pracovat ve dne i v noci, jak jsou dokonce ochotni pro povzbudivé slovo pána, si třeba vzít flintu nebo bazuku a jít druhého člověka třeba zabít. Tak sám u sebe si to František moc nepřipouštěl. Jako mnoho jemu podobných, si myslel, že je jiný. Kdyby totiž uměl své myšlenky přetavit v praxi, tak ten meč, ten symbol tíhy, si vyrve.

Cestou do školy na sen již zapomněl.

Obléci si košili, nazout boty, přejít silnici - nám připadá jako realita všedního dne, která je viditelná, a není v ní nic tajemného. Ostatně takto si to myslí František i mnoho jemu podobných.

Byl i nebyl to obyčejný den. Obyčejný, pokud jej vytrhneme z věčnosti. Takových dnů již bylo a bude, že je nelze nazvat jinak než běžnými. Člověk ráno vstane, něco udělá, něco prožije a zítra, a pak ještě tisíckrát, zažije něco podobného. Celý život je, v tomto ohledu, obyčejný, zaměnitelný, zbytečný. Všechno se změní, když se to propojí s vědomím člověka a Vesmíru. Když se viditelný svět setkává s neviditelným. Když každá maličkost, každý úsměv, každá slza je přivedena k vědomí. To pak sekunda je hodinou a jeden úsměv má dosah vesmírného rozměru. Dávno je lidem tato skutečnost předestírána a od nepaměti popisována. Komenský v Cestě světla popisuje, že když se vyvede vězeň po letech věznění v temných kobkách na denní světlo, tento člověk často oslepne, že je potřeba znova učit takového člověka přivykat světlu. Nepostavit bývalého vězně do přímého slunečního žáru, ale dopřát mu čas. Postupné přivykání je součástí cesty Světla. Pro Komenského byl svět školou Boží moudrosti. Svět byl podle Komenského stvořen, aby byl člověku přede hrou k přijetí světla.

Někde v hlubokém povědomí Františka bylo, že nežije obyčejné dny, že každá prožitá chvíle je neopakovatelná. Zároveň, jako u každého poutníka ze tmy ke světlu, žil v zúženém vědomí, že je to vlastně běžný den. Přijel do školy. Podíval se na rozvrh, méně již do tematických plánů, a při školním zvonění přijal svěřené děti do své péče. Měl s nimi mít dvě hodiny pracovního vyučování. Šestá třída. Dvanáctileté děti. Tematické plány jako ze sedmdesátých let dvacátého století. Venku věčná bezčasá příroda. Pro Komenského bylo poznávání přírody prvním úkolem člověka, domníval se, že nám příroda může odkrývat tolik tajů, kolik se vejde do Boží nekonečnosti. Bez mikroskopů Komenský viděl, že za každým tajemstvím se ukrývá Boží řád, připravený pro stále detailnější zkoumání člověkem. Připravený svět, podstatný i nepodstatný, svět jako nástroj pro osvětlení člověka.

František miloval řád. Obraz Komenského měl ve svém kabinetě, z jeho knih však nečetl. Myšlenku Komenského "Omnia sponte fluent", chápal jen v její vnější podobě. Toužil, aby děti rozeznaly, kdy je čas zábavy a kdy práce. Toužil, aby čas, kdy jsou spolu, byl naplněn smyslem. František byl na začátku své cesty poznávání světa. Je jedno, jak jej hodnotil jeho vlastní rozum, ve své skryté podstatě byl učedníkem. Oproti jiným však vykročil a nemohl zpět. Smysl pro jeho vnitřní hodnoty mu byl bližší než smysl pro tematické plány pracovního vyučování. Když se podíval z okna na padající listí, cítil, že je čas uklidit školní zahradu. Nepochyboval o tom. S jistou samozřejmostí požádal kolegyni, zda by s ním nešla ven. Šla a ráda.

Mnoho lidí těší práce. Mnoho lidí nachází ve své práci potěšení a tak proměňuje všední den v nevšední. Františka práce venku těšila. Naplňovala jej souhra s kolegyní. Vypadali jako rodiče s mnoha dětmi na zahradě. Jejich pohoda se přenášela na děti. Jejich vzájemná zdvořilost ukazovala, jak se dospělí mohou k sobě chovat. František cítil, že koná správně, když dětem tyto hodnoty předává. Nemluvil o nich, jen jim je předkládal svojí prací. Možná by se mohly záměry zapsat do třídní knihy jako rozvoj klíčových hodnot, nebo ještě lépe jako zavedení průřezových témat, která kombinují praxi s teorií a předávají dětem zážitky. František by to však cítil jako neupřímnou

úlitbu bohům, zapisovat klíčové záměry do třídní knihy. Dobře věděl, že to, co dítě prožívá, se do třídních knih nevejde.

Prostě byl krásný podzim. Měl milou kolegyni a děti plné energie. Děti odhodlané kopírovat svět dospělých. To on bude pracovat a děti se připojí. Kdo se nepřipojí, jistě si najde podněty, které jsou v tu chvíli zajímavější. Kdo je přijímán se nakonec z vlastní vůle připojí k dílu, které se daří.

Je to dar a jistá známka mistrovství mít radost z práce, kterou právě děláme. Dvacetsedem motivovaných dětí s dvěma učiteli udělá za dvě hodiny tolik práce jako úklidová firma za celý den. Málem jsme v naší společnosti zapomněli, kolik práce jsou děti schopny vykonat. Jak přirozené je pro ně skloubit práci a hru. O kolik přirozenější je hýbat se, než sedět ve školní lavici.

Kdy ještě byly pracovní úkoly přirozenou součástí dětského světa? Před sto lety?

Za chvíli byla malá školní zahrada k nepoznání. Vyčištěné trsy trav mezi dlažbou, vystříhané nálety, odvezené hromady listí. Ocelovým kartáčem vyčištěné pískovcové bloky, pískové doskočiště proseto a zakryto. Je vlastně škoda, že to na mnoha místech nemohou děti dělat. Děti nám často chtějí pomoci. Méně často o naši pomoc žádají. Ve školách právě naopak častěji chceme dětem pomáhat a jen málokdy si všimneme, že nám také chtějí pomáhat. Naučit se od dětí dary přijímat, je stejné jako učit je být štědrými. Skoro to neděláme. Možná proto chce v dospělosti tolik lidí pomáhat druhým, aniž by se ptali, zda ten druhý chce od něj pomoci. Bohatý svět pomáhá rozvojovému, chytrý hloupému, bohatý chudému. A bohatý zůstává bohatým, chudý chudým. Jen Bůh nás možná nechá dělat, co se nám zlíbí, a pomoc nabízí, jen když si o ni upřímně řekneme.

František prožil krásné dvě hodiny, těšil se na další příjemné plutí časem a spolu s ním i jeho děti, a pokud existuje duch školní zahrady, tak také on se těšil na jejich opětovná setkání.

Jsou takové hodiny lékem na všechny těžkosti srdce? Vyléčí pohoda a mír i dávná zranění? Ochrání ho dobré skutky Františka před těžkými sny?

PANÍ FALUDŽI

Paní Faludži měla několik dětí, všechny vedla ke správnému životu v bohabojné víře. Tento postoj ji vymaňoval z role oběti, kterým trpí mnoho moderních žen. Byla hrdou ženou a manželkou muže, který krácel k Bohu. Byla podstavcem, primárním základem jeho síly. Nebyla obětí, ale muslimkou, do češtiny přeloženo - "tou, která se podřizuje Bohu". Věděla o své ženskosti, znala tento zdroj mužovi síly. Svého muže vnímala jako bojovníka. Bojovníka k dosažení Boží vůle - získání celého lidstva pro Islám. Neznala slovo deprese, jen spalující touhu být tím kým je, služebnicí Boží. Paní Faludži byla Češka, která přistoupila k řešení svých palčivých otázek, jejich naprostým zmrazením. Muži se kterými se v průběhu gymnaziálního studia sblížila ji dávali najevo, že u ženy nehledají na prvním místě intelektuální oponentku. Ona zase u nich nenechávala vlastnosti, které by ji srazili do kolen. Změna nastala až na dovolené v Turecku. Tam našla muže ze Sýrie, který ji uhranul. Byl bohatý a nedělal žádné cavyky. Jako ji jednoduše řekl, že si ji vezme, stejně tak jednoduše ji stanovil pravidla, která ji postupně dostávala do kolen.

Když se jí podařilo z tohoto sevření utéct, vrátila se do Čech se synem Abdulem, služebníkem Božím.

Muslimové mohou své ženy opustit, ale své syny musí vést k bohabojnosti. A tak netrvalo dlouho a paní Faludži se ujal Arab žijící v Německu. Pořádek bylo potřeba zajistit. Přijala muslimskou víru, ale vymínila si, že Čechy neopustí. O svých pocitech a názorech se s nikým nebavila. Svoji kvalitní intelektuální výbavu si nechávala pěkně schovanou pro ryze praktické potřeby. Své postoje vyjadřovala zejména činy.

Dcera Iman byla jejich společným třetím dítětem. Jakkoliv můžeme vnímat arabský svět jako genderově nekorektní, tak jméno Iman je bezpohlavní. Dávají ho chlapečkům, stejně jako holčičkám a chtějí tím říci, že jeho nositel bude pevný ve víře. Iman chodila do šesté třídy na základní škole. Byla jedničkářkou. Říká se, že inteligence se dědí zejména po matce, tak snad proto zvládala základní školu opravdu

hravě. Ve škole měla další sourozence a do školy chodila ráda. Bylo to tam jiné než doma a jen v utajených snech se objevovalo, že je tam radši než doma.

Doma znamenalo v malém dvoupokojovém bytě, kde byli další čtyři sourozenci a k tomu babička, matka její maminky. Z pohledu velikosti bytu, se tam táta naštěstí moc nevyskytoval.

Iman školu vnímala jako prostředí, které neladí s hodnotami její rodiny a tak ji svým způsobem stresuje. Dostává ji do zvláštního napětí, kterému nerozumí, nebo kterému nechce rozumět. Naučila se, že je pro ni mnohem lepší si těchto věcí nevšímat a takové pocity prostě dávat k ledu. Stejně jako některé věci dávala k ledu její maminka.

Kdo neznal její matku, mohl Iman považovat za běžné dítě. Sukýnka, halenka, dovádění s děvčaty. Ve škole vzorně připravená na každou hodinu. Kdo si uvědomoval rozdílnost rodinného prostředí a školní třídy, mohl tušit, že Iman je ve své rodině permanentně vystavena rozlišování na oni a my. Stejně jako u její matky, také u Iman se v očích vyskytoval výraz, který není úplně běžné vidět. Směs pokory, hrdosti, strachu, odhodlání, touhy. Oči měla tmavé a krásně velké. Její maminka, paní Faludži, nosívala na veřejnosti hidžáb a oči měla schované za temnými slunečními brýlemi, které v přítomnosti cizích lidí nikdy nesundávala.

TERORISTICKÉ ÚTOKY

Teroristický útok se z povahy věci dělá takový, aby byla vzbuzena hrůza. Nejde o pomstu, vyrovnání účtů, násilné přepadení, ale o to - hrůzou ohromit. Strach a jeho silnější verze hrůza je od dob veleještěřů zakomponována do našeho malého mozečku jako velmi jednoduchý a rychlý nástroj k rozhodování. Pomáhá nám vyhnout se hrůze za každou cenu. To je potom jedno, zda žijete v době nájezdu Avarů, nebo na začátku třetího tisíciletí.

Roku 2017 byly v Paříži provedeny série teroristických útoků, které souvisely s rozpínáním muslimské víry. Těžko říci nakolik Iman věděla o amygdale, o centrálním nervovém systému, o Paříži, o muslimech

a křesťanech. Její domácí prostředí ji předávalo jistotu, že jdou správným směrem, že cesta k Bohu je smyslem jejich života.

Prostředí české školy bylo ovšem jiné. Děti se smály. Kluci si dělali legraci z děvčat a děvčata bez okolků soupeřila s chlapci. Je to svět, který je nám důvěrně známý a který považujeme za samozřejmý. Nikde ani náznak hrůzy. Ta trocha legrace ze slovní hříčky, učení - mučení, se nedá ani zdaleka přirovnat ke světu, kde vás mohou fyzicky trestat za špatně upravený závoj kolem vlasů, kde vás mohou ukamenovat, tedy ubít kameny, za špatně projevovanou víru, nebo dokonce jen za nedbale upravené šaty.

Když František v říjnu 2017 přišel do 6.A, děti ho s nadšením uvítaly. Měly ho rády. Byl jejich nejoblíbenějším učitelem. Něco jako kamarád a zároveň někdo, kdo stojí vždy za nimi a nezradí je. Cítili, že je má rád. V jeho přítomnosti neznaly ostychu nebo takového toho stavu, který je často přepadal v přítomnosti jiných pedagogů, a který jim bránil se na učitele s důvěrou obracet. František je učil pracovní činnosti, dějepis a občanskou výchovu.

Každý státní útvar si prostřednictvím učitelů vychovává své poslušné následovníky. Kdysi k tomu sloužily zejména hodiny náboženství, jejichž hlavním účelem bylo pochopit, že některé věci od nás Bůh prostě očekává, například poslušnost vrchnosti, a to pro naše vlastní dobro. S přejmenováním státního útvaru byly hodiny náboženství vystřídány hodinami občanské nauky, ale ve své podstatě plnily podobný cíl - přesvědčit mladého člověka, že má někde v sobě policajta, který ho hlídá, zda dělá správné věci. Ty se mohly projevovat účastí na prvomájovém průvodu, donáškou sběru, prostě účastenstvím na chodu státu. Později se hodiny občanské výchovy ještě více rozšířily a alespoň teoreticky měly rozšířit i obzory mladého člověka, aby se věnoval nejenom státu, ale i svým vlastním pocitům a myšlenkám. Přesto na různých místech a u různých učitelů děti mnohdy usínaly nudou. To co jim bylo předestíráno, k nim ve skutečnosti vůbec nemluvilo. Učilo je to pouze trénovat poslušnost vrchnosti. Kývat na učitele ve znamení souhlasu, učit se znaky něčeho, co nebylo v jejich světě důležité.

František to vnímal jinak. Považoval občanskou výchovu za skvělý čas, kdy může pomáhat dětem, které mu byly svěřeny, kultivovat jejich vlastní myšlenky. Hodiny občanské výchovy pro něj nebyly ztrátou času. Byly to často ty nejhezčí hodiny. Děti to cítily. Byly to hodiny, které dětem dávaly jakési životadárné podněty. František učil tak, aby to byly hodiny o nich a pro ně. Na hodinách pana učitele Františka, se mluvilo k nim. Vlastně pan učitel mluvil velmi málo. Většinou dal jen otázku a pak je nechával hledat, jak tomu rozumí a naučit se poslouchat, co si o tom myslí ti druzí.

Po teroristických útocích v Paříži bylo jaksi pochopitelné, že na typickou úvodní otázku pana učitele “Tak, co nového? Jak se máte?”, přijde brzy řeč na to, o čem mluvili všichni dospělí.

“Viděl jste, pane učiteli, co se stalo ve Francii?” spustila Anička.

“Neviděl, ale něco jsem četl. Co o tom víš?” rozvíjel František debatu.

“No to je strašný,” řekl někdo z dětí.

“Kdo ví, o čem Anička mluví?”, zeptal se František třídy. Zvedl se les rukou a mluvit chtěla snad polovina třídy.

“Já jsem se na to taky dívala.”

“Táta říkal, že to mají za to, že je tam samý černochoch.”

“Mě děda říkal, abych...”

“Já bych zavedl trest smrti,” skočil předchozímu spolužákovi do řeči Ondra. “To je strašný, když jdete po ulici a najednou někdo začne střílet ze samopalů.”

Děti nespaly. Zurčely jako horský potok. Mluvily jedno přes druhé. Vesměs mluvily o tom, co zaslechly, a o svých obavách. Někdy se chtěly jenom ukazovat dospělejšími, když co nejdříve kopírovaly názory rodiny. V dělné atmosféře třídy se připojovaly k názorům druhých a nenápadně vytvářely jakési spoluúčastenství, komunitu blízkých osob. Užívali si, že je něco spojuje.

Když měl František pocit, že se jejich projevy již příliš opakují, požádal žáky, aby utvořili čtveřice a zkusili vymyslet řešení, jak takovým případům předcházet. Jeho cílem zkušeného pedagoga nebylo, aby se učili komplikovanostem mezinárodního práva, komplikovanostem

náboženských věrouk. Jeho cílem bylo, aby se učili mezi sebou mluvit, aby se trénovali vzájemně si naslouchat. Téma pro něj nebylo nejdůležitější. Za důležitější považoval, že spolu mluví. Že v době přehlcené elektronickou komunikací se mezi sebou baví a učí se spolu domluvit. Ostatně i když známkoval, tak většinou je motivoval tím, že jim trpělivě vysvětloval, že považuje za úspěch, když umí zopakovat stanovisko spolužáka. Snad ani nikdy nechtěl, aby žáci opakovali, co říkal on. Vždy je vedl k tomu, aby si nezapomněli zapsat, jak tomu oni sami rozumí. Prostě občanskou výchovu vnímal spíš jako nástroj k jejich osobnímu růstu, nebo jak teoretici vzdělávání rádi říkají, k rozvoji občanských kompetencí. František považoval za takové zpětné zrcadlo, že je proces vzdělávání na správné cestě, když s ním vyhledávají oční kontakt, když se hlásí, když chtějí mluvit. Naopak pokud nastalo, že se žáci dívají z okna, uhýbají před ním pohledem, předstírají jakési činnosti jako hledání něčeho, uvědomoval si, že učí, ale nenaučí.

Když po nějaké době začali žáci předstírat k čemu došli, rád to doplňoval konkrétními dotazy, konkrétními podněty, ale zejména propojováním se zkušenostmi ostatních dětí. Takže, když první skupina mluvila o Paříži, chtěl ujistit, kde je Paříž, kolik má asi obyvatel, jak je od nás vzdálená, atd. První skupina děvčat se zaměřila na bezpečí, navrhovala zvýšit policejní hlídky, představovala si, že by i ve vstupu do školy mohli být policajti. Když se jich František ptal, zda by jim to nevadilo, kdyby například zde u nás byla u vstupu do školy policie, sdělovala skupina děvčat, že by jim to vyhovovalo.

Pak mluvili kluci okolo Ondřeje. Ti na to šli od lesa.

“My jsme se shodli, že by bylo nejlepší na teroristy shodit atomovou bombu.”

Když to dořekli, bylo cítit, jak jsou hrdí na svoji statečnost a zároveň, jak očekávají, jak jejich názor ocení ostatní. Jenže ostatní nic. U Františka na hodině se učili více věnovat faktům než nevhodnému předvádění. Na tom František vždy trval, aby zvládli rozlišovat čas na blbnutí a čas na věcnou diskuzi. Tak se František zeptal, zda může Ondra na mapě ukázat, kam by tak plánovali svržení té bomby.

“Přímo na jejich hlavní město”, řekl Ondra jako mluvčí skupiny.

“Pojď to ukázat na tabuli, ať máme všichni představu, jak by to vypadalo.”

Pozval Ondru k tabuli a na projektoru promítl googlemaps. František udělal elektrickým perem okruh současného území Islámského státu. Ondra si pak bez zaváhání otevřel na další záložce prohlížeče Wikipedii a po chvilce načtení a vykreslení druhé mapy již snadno Ondra ukázal perem na Rakku. Jedno z důležitých sídel nedávno ustanoveného Islámského státu.

“Děkuji”, řekl František.

“Majdo, ty jsi ještě nemluvila, pojď také k tabuli. Vezmi si pero a zakresli, jaký si myslíš, že je okruh působení atomové bomby. Rozumíš mi? Kam všude může dopadnout radioaktivní mrak? Do jaké vzdálenosti si myslíš, že je to nebezpečné.”

Magdaléna zakreslila okruh jako míč. František poděkoval a požádal opět Ondru, aby mu zakreslil, kdyby šel vítr například z východu na západ, kam by postupoval radioaktivní spad.

Ondra jej zakreslil až někam po Anglii.

Pak už zbývalo jenom položit jednoduchou otázku.

“Jak to vidíš nyní? Kolik by tam mohlo být mrtvých, nevinných?”

Ondra odpověděl, tak jak to cítil. Věděl, že za změnu myšlení, bude u pane učitele Františka spíše pochválen. Věděl, že pan učitel nevyčítá, co si kdo myslel, nedělá si z toho legraci. Nějak cítil, že mu dělají radost, a to bylo pro Ondru moc důležité, když přiznávají svoji omylnost.

“To byla blbost, pane učiteli”, řekl Ondra.

“Nebyla Ondro, bylo to jenom tak, jak jsi to v ten okamžik cítil. Vy jste hledali řešení. Možná by to napadlo i někoho z dospělých. Správně jsi ukázal, že je to velké území odkud atentátníci přichází. Přišlo mi hezké, jak jsi řekl, že chceš svoji zem chránit. Nejvíc se mi líbilo, že jsi dokázal změnit názor, když ti došlo, že svrhnout atomovou bombu není nejlepší řešení.”

Pak ještě František dodal: “Jsme ve škole a musím občas dávat známky. Navrhuj ti jedničku. Šel jsi mluvit za skupinu. Mluvil jsi

srozumitelně. Uměl jsi poslouchat ostatní, a uměl jsi využít, co říkala Majda. Myslím, že můžeme být moc rádi, že k nám chodíš do třídy.”

Pak ještě mluvili ostatní představitelé skupin. František měl pocit, že se u dětí něco uvolnilo. Že strach a možná i některá zrnka hrůzy se rozpustila. Pozůstatek sauřího mozečku byl uklidněn. Miloval svoji práci a miloval děti, tyto zvláštní bytosti, které tak důvěřivě hltají obrazy, které jim dospělé autority předestírají. Na konci hodiny, když jej vzorně pozdravili, protože na tom vždy trval, že hodina něčím začíná a rovněž něčím končí, si ještě s některými žáky plácnul. Jen tak pro radost, pro štěstí, někdy naopak s někým u něhož cítil, že potřebuje povzbudit. Kdo z učitelů zažil takové plácnutí s dětmi, ten ví, jak silně to podporuje jeho štěstí a dětskou radost z učení. A kdo z vás si plácnul se svým učitelem, ten vím, jak nesmazatelně jste k němu přirost.

ZÁCHRANA IMAN

Když matka od Iman vyslechla, o čem si ve škole povídali, rozhodla se konat. Její muž byl za prací v Německu, ona měla na starosti výchovu dětí. Úvahy by ji vedly do pasti ze které by se nemusela vymotat. Konání to je směřování k cíli. Jako každá správná muslimka přesně věděla, co je jejím cílem. Zahnat pochybnosti. Zrušit otazníky a dát vykřičníky kam to jen půjde. Sekulární škola není dobrým prostředím pro její děti. Věděla, že musí strpět povinnou školní docházku a doufala, že všeho jen dočasu. Také věděla, že každý den může po malých krůčcích jít k Bohu. Vykonat něco, čím si získá jeho přízeň. Bůh je veliký a přijme ji, když mu dokáže, že kráčí směrem k němu a nikoli od něj. Přijme ji, když ukáže svým dětem, jak se správně chovat. Nejde o to, co si myslí, děti těžko budou číst její myšlenky, ale jde o to, jak se projeví navenek. O tom, co udělá se nedá diskutovat, tak to prostě bude. Můžeš se stokrát obracet k Bohu, ale jestliže se neskloníš ve správný čas, na správném místě, ve správný směr - jak má Bůh poznat, že to, co si myslíš, jsi schopen prokázat i svým životem?

Rozhodla se zajít do školy a zajistit, aby její dcera nebyla vyučována mužem, navíc mužem, který neprojevuje, když ne úctu, tak alespoň respekt, k Aláhu.

Byla překvapená, jak si je ředitelka školy nejistá v kramflecích, schovaná za pozlátkem úředních insignií. Jako každý bezvěrec. Dobře znala slabost bezvěrců. Kde není víra, není ani síla. Jak je snadné je získat na svoji stranu, a nebo si je držet tak od těla, jak situace vyžaduje. Bezvěrci se bojí všeho, protože nemají to hlavní. Místo Boha mají otazníky a pochyby. Schovávají se za myšlením a nejsou schopni konat. Pohled na paní ředitelku jenom potvrzoval její citění, že dny bezvěrců jsou sečteny.

“Pochopte, že když jsme věřící, nemůže naše dítě zažívat ve škole náboženský útlak,” mluvila paní Faludži k ředitelce školy.

“To jistě ne, paní Faludži.”

“Víte mě tam chybělo, aby pan učitel zmínil, že také křesťané se v minulosti dopouštěli hrozných věcí na muslimech. Třeba jejich svaté války. Ale to vy, paní ředitelko, znáte lépe než já. Víte, aby tam byla zachována jistá korektnost. Pro nás je velmi zraňující, když nevěřící muž mluví k ženě o našem Bohu. Muži jsou jiní než my ženy. V naší víře muže hodně uznáváme, proto je pro nás tak nepříjemné, když se cizí muž vyjadřuje k naší víře.”

“Já jsem na hodině nebyla paní Faludži. Zavolám pana učitele, aby nám řekl co se stalo.”

Když František došel do ředitelny uviděl, jak paní Faludži s ředitelkou školy popíjejí kávu. Pozdravil a protože neměl tušení proč jej ředitelka zavolala, tak se rovnou zeptal: “Volala jsi mě? Mohu s něčím pomoci?”

“Ano Františku, tady paní Faludži si přišla promluvit o Iman. Iman se jí doma svěřila, že se jí vůbec nelíbila hodina občanské výchovy.”

“Prosím?” řekl překvapeně František.

“Když jste si povídali o teroristických útocích, tak to velmi těžce nesla a doma plakala. Tady paní Faludži říká, že Iman už nechce kvůli tomu vůbec chodit do školy. Můžeš nám k tomu něco říci?”

František se obrátil spíše na paní Faludži. Viděl ji poprvé a nijak si ji s Iman nespojoval. Situace v ředitelně mu přišla divná. Neměl tušení jakého je Iman vyznání a zároveň přesně věděl, že se ani nepovažuje za korektní takovou otázku žákům pokládat.

Napřáhl ruku, aby paní Faludži pozdravil. Jeho ruka zůstala ve vzduchu jenom chvíli, rychle mu došlo, že muslimské ženy si ruce s muži nepodávají. Sice byl v ředitelně české školy, ale bleskurychle přijal její pravidla. Seděla v křesla na hlavě nikáb.

“Iman chodí do 6.A.,” říkal si spíše pro sebe, aby si v záplavě dětí vybavil, koho je to maminka, “ano, a v osmé třídě má sestru a bratr chodí do devíté třídy,” ujasňoval si situaci. Byl to jeho typický způsob asociativního myšlení, mapování a propojování, aby se dostal k ucelenému obrazu.

Paní Faludži ho pozorovala s nevolí. Na jeho mapování odpověděla přímo: “Včera jste urazil naši víru. Na hodině jste řekl, že je možné shodit atomovou bombu na věřící v Sýrii. Slyšela to celá třída.”

“Tak přesně to nebylo, ale na situaci si vzpomínám”, pokračoval František.

Pak o něco jistěji dodal: “To jsem neříkal já. Přišla s tím parta kluků, když jsme se bavili o nedělních útocích v Paříži. Děti mluvily o svých obavách. Myslím si, že hodina byla povedená a kluci nakonec sami přišli na to, že to nebyl nejlepší nápad.”

“To pane učiteli asi nepatří do osnov. Toto je mezi vámi a paní ředitelkou. Já si jako matka a věřící prostě nepřeji, abyste v přítomnosti mých dětí zmiňoval věci, které by je zraňovali.”

“Paní Faludži,” navázal František na její direktivní požadavek, “jsem aprobovaným učitelem občanské výchovy a mohu vám říci, že občanská výchova je snad jediný předmět, který má přímo ve svých osnovách možnost reagovat na aktuální dění a také povinnost seznamovat žáky s různými náboženstvími. Dokonce si myslím, že právě lidé, kteří přicházejí z vnějšku, potřebují občanskou výchovu možná nejvíc. Seznamuje s našimi zvyky, tradicemi, hodnotami. Občanská výchova také seznamuje, že v naší zemi se může každá žena stát třeba starostkou, řídit auto, že má stejná práva jako muž.”

“Víte, paní ředitelko,” skočila panu učiteli do řeči “nechci déle setrávat v přítomnosti muže. Důvody jsem vám již pověděla. Je možné, abych se zastavila ještě odpoledne?”

“Jistě paní Faludži,” odpověděla ředitelka, podali si ruku s paní Faludži a zatímco paní Faludži rychle odcházela z ředitelny, podívala se ředitelka směrem k Františkovi.

Když odešla, zeptal se František, jestli si může sednout do křesla.

“Posad’ se.”

“Prosím tě, co to má Zuzko znamenat?” zeptal se František paní ředitelky. Aniž vyčkal na odpověď, pokračoval “To byla včera docela dobrá hodina. Víš jak to je, jsou hodiny, které se nepovedou, ale tady byla včera dobrá pracovní atmosféra.”

“A co ta Iman? Jak se chovala?”

“Já nevím, ničeho jsem si nevšimnul. To, co povídali kluci, byl spíš jejich spontánní výrok. Možná to zaslechli někde doma. Těch útoků v Paříži je plná škola. Sami přišli na to, že s tou atomovou bombou, to je blbost. Z mého pohledu hodina dokonale splnila účel, zprostředkovala žákům posun v myšlení. Iman byla ve skupince s Jitkou, Bětkou...

Oni byli vlastně jenom tři a mluvila za ně Bětka, ale už nevím co říkala. Já tam učím jednu hodinu týdně, tak všechny ty děti úplně neznám.”

“Já se Františku ve třídě stavím a poptám se, jak to děti viděly.”

“Jasně. Prosím tě, ale ta paní Faludži, kdo to je? Ty ji znáš? Mluvila skvěle česky.”

“Ona je tady z Boru. Chodila na gympl v Lípě, ale pak někam odcestovala, vzala si Araba a vrátila se jako muslimka.”

“Aha, a já ji málem vysvětloval, jak to tady chodí.”

Když se za pár dní setkal František s paní ředitelkou, dozvěděl se, že si paní Faludži nepřeje, aby učil její děti. Sdělila Františkovi, že se dohodli na kompromisu, že Iman nebude chodit na občanskou výchovu, ale na dějepis ano.

František na to reagoval docela překvapeně: “To si děláš legraci? Matka přijde do školy, že nechce, aby dítě chodilo na nějaký předmět. Prosím tě, kdo jiný než my učitelé máme zodpovědnost jakou společnost připravujeme?”

Stál na prahu ředitelny a cítil se divně.

“Hele jsem vystudovaný. Učím dobře. Děti i rodiče jsou spokojení, tak přeci nám nemůže jedna maminka takto určovat pravidla. Můj bratr se odstěhoval do Švýcarska, neumím si představit, že by si tam jako emigrant stanovoval pravidla výuky pro svoje děti. Navíc v takové situaci, kdy společnost žije teroristickými útoky. Asi bych to ještě pochopil, kdyby nebyla zrovna taková rozjitřená nálada. Ale v tento moment?”

“Už jsem to rozhodla. Iman bude místo občanské výchovy chodit na matematiku do druhé třídy, to ji prospěje, ale na dějepis bude k tobě normálně chodit se třídou. Na tom jsem se s paní Faludži domluvila. Ty to zvládneš. Moc si ji nevšímej a ono to přejde.”

“OK. Ty jsi ředitelka.” řekl František a bral to za vyřízenou věc.

Nebyl s tím spokojený, ale tak to je. Chápal roli ředitelky, bral, že chce ředitelka klid a tohle byl, jak říkala, kompromis. Uvnitř ho to štvalo. Normálně měl takový pocit hrdosti na učitelskou profesi, pocit, že se nemusí zpronevěřovat svým ideálům, že dělá něco prospěšného pro svoji společnost. Čím více by si dovilil o tom přemýšlet, tím více by mu to přišlo nechutné a nebezpečné. Uvědomoval si, jak učitelé, jako svým způsobem představitelé národa, slabě vystupují proti zjevnému tlaku paní Faludži.

MIRKA A LUCIE

S Mirkou Novotnou, manželkou Františka, se Lucie seznámila na městském úřadu v Novém Boru. Zatímco svět žil útoky v Paříži, Lucie hledala možnost, jak získat povolení na úpravu bytu v památkově chráněném domě. Když zjistila, jak postupovat, aby se vlk nažral a koza zůstala celá, nabídla na oplátku paní Novotné nejvýhodnější možnosti pojištění domácnosti. Její argumentace byla průzračně jasná. Paní Novotná ji pomohla svojí vstřícností, a tak by se jí ráda revanšovala. Ve smlouvách s pojišťovnami se naučila dělat stejné zázraky, jako mohou dělat úředníci ve svém rezortu. Když chtějí, mohou život hodně usnadnit. Z Lucie zářilo něco zvláště svůdného,

příslib, že všechno bude dobré. Nakonec se domluvili na setkání u kávy.

Ještě téhož dne odpoledne seděly v malé útulné kavárně a pomalu bylo znát, že ten kdo přebírá otěže iniciativy je Lucie. Zářila sebejistotou, muži to někdy nazývají sex-apelem. Nebyla dokonale hubená, ale svým oblečením tuto skutečnost vůbec nemaskovala. Nevypadala, že vlastní jachtu na Bahamách, ale vypadalo to, že kdyby se rozhodla, tak ji bude mít. Jednoznačně bylo cítit, že ji život baví. Mirka měla také v krvi pozitivní vztah k životu. Ovšem prostředí ve kterém Mirka trávila většinu času, bylo trochu neživé. Konzervativní. Byrokratické. Rozlišující mezi osobním a pracovním, přátelským a neosobním. Mnoho lidí, kteří opustili svůj domov jsou časem konfrontováni s prostředím ve kterém je potřeba se naučit nově žít. Když Mirka mluvila o domovu, ve skutečnosti byla stále ve svých myšlenkách na místě úrodných vinogradů. Jako by zde v Novém Boru byla spíše jen na návštěvě. Na výletě ze kterého se jednou vrátí domů, na Jižní Moravu.

Když se před nimi objevila káva, požádala ještě Lucie obsluhu, ať jim nabídnou nějaký dobrý piškůtek. Piškůtkem myslela něco, co se má názvem tvářit jako dietní jídlo, ale ve skutečnosti má uspokojit chuťové a vizuální smysly. Mirka souhlasila. Samotnou by ji to nenapadlo. Milovala přátelská posezení. Toužila po nich. U svých dětí si představovala, že takto si občas užijí, ale sama sobě to dopřát neuměla. Nenapadlo by ji, jít si sednout do kavárny, a když už, tak by si asi takto na veřejnosti neobjednala smetanový dortík zalitý irským krémem. Zároveň to bylo přesně to, co z Lucie cítila. Così vábívého až hříšného. Po práci si beze studu zajít na kávu se zákuskem.

Nový Bor je malé město. Obě ženy měly dojem, že se nějak znají z obecného dřívějška.

“Vypadáte úžasně,” řekla Lucie paní Novotné, “asi budete o nějaký ten rok mladší než já. Nechodili jsme do stejné školy U lesa?”

“To ne. Chodila jsem na základku v Moravském Krumlově. Do Boru jsem se přistěhovala až po svatbě.”

“Aha. Ale stejně vás odněkud znám. Já jsem se narodila tady v Boru, ale rodiče sem přišli po válce z Kladna. Mohli bychom si tykat?” A aniž počkala na odpověď podala ruku se slovy: “Já jsem Lucie.”

“Mirka.”

“Ať odbydeme povinnosti. Máte doma nějaké pojištění? Auta, domu, životní pojistku?”

“Myslím, že jenom byt. To je asi všechno.”

“Víš co, Mirko, možná bude lepší, když mi pošleš na email, co máte pojištěno, podmínky a cenu a já ti obratem pošlu, za kolik bych to uměla pojistit já. Předem ti garantuji, že to bude levnější. Bude ti to tak vyhovovat?”

“To by šlo, díky za každou korunu co ušetříme na pojištění”, odpověděla Mirka a přidala svůj přirozený zájem o rodinné poměry Lucie. “Jsi vdaná?”

“Rozvedená.”

“Jak dlouho? Děti máš? dál Mirka vyzvídala.

“Dceru, ale ta už je samostatná. Nechala studia na výšce a plaví se na lodích jako krupička. Říká, že ji takto víc vyhovuje. Pluje si po vodách. Přístavy v Panamě, Floridě. Myslím si, že si vydělá dost peněz. Občas si voláme nebo jsme na Skypu. Jinak jsem již patnáct let rozvedená,” pak se odmlčela a přeskočila na jinou vlnu. “To víš, dcera pryč, tak si konečně mohu dopřát krásy života.”

“A máš partnera?” potřebovala si Mirka představit strukturu jejich vztahů.

“Mám. Tedy, asi mám,” odpověděla vesele Lucie.

“Jak to myslíš?”

“Mám? Má mě on? Nevím, jestli můžeme někoho mít. V tomto smyslu jsem svobodná,” vysvětlovala Lucie.

Mirka znova začala míchat již dobře promíchanou kávu. Když to Lucie viděla, zeptala se ji: “A jak je to u tebe? Co děti, manžel?”

“Tak jako všichni. Normálka. Máme dvě děti. Dceři je třináct a synovi sedmáct. Syn chodí v České Lípě na průmku, na autotronika.”

“Co to je? zeptala se Lucie.

“Nevím, něco s počítačema. Snad, že bude programovat roboty.”

“A manžel?”

“František je učitel na Náměstí Míru.”

“Takže taková rodinná idylka. Manžel má často prázdniny. Ty na úřadu. Děti do školy.” Pak Lucie pohlédla z okna kavárny a podívala se někam ven do dále. “Také jsem si takto nějak představovala svůj život. Tak nějak předvídatelně. Nepřijde ti, že si někdy myslíme, že ti druzí mají jednodušší život? Že jdou do práce, z práce, na dovolenou. S dětmi do školy. A pak když to tak není, tak nám to připadá divné. Když jsem se rozvedla, připadala jsem si děsně divně. Jako, že jsem úplně jiná než všichni okolo mě. Ale to už je dávno. Teď bych to neměnila. Dělán sama na sebe, a cítím se svobodnější a šťastnější.”

“Tak to já bych nemohla být sama. Rodina, je pro mě všechno. Táta, máma, dvě děti. Potřebuji se o ně starat. Asi jsem stará škola,” povídala Mirka. A pak pokračovala: “Taky mě samozřejmě napadlo se rozvést. V každém manželství jsou těžké chvíle, ale co by na to děti, a tak celkově, ostatní. To ne.”

“Každý to má jinak, někomu to prospěje, někomu ublíží,” pokyvovala hlavou Lucie.

“Já bych si bez dětí připadala taková zbytečná. Potřebuji jim hezky navařit. Vyprat. Vyžehlit.”

“To já původně taky. Ale víš jak to je,” pokračovala Lucie, “člověk mění, Pán Bůh mění.”

Tak tu proti sobě seděly dvě ženy středního věku a pracně hledaly společné zájmy. Hledaly tam, kde toho moc nebylo. Jedna šťastná ve volném vztahu, druhá šťastná v centru své rodiny. Rozdílné okolnosti. Rozdílné zájmy. Jedna vesele poskakující životem jako Áďa z Maxipsa Fíka, druhá se srdcem Malé mořské víly, bytosti z klidných, ale trochu chladných vod ryb, jaksi tušících, že někde nahoře existuje jiný život.

“Občas si zajdu na nějaký kurz,” přerušila společné hledání Lucie. “Teď jsem se přihlásila na seminář Cyklické ženy. Bude to na prodloužený víkend. Tancování, povídání, společné vaření. Prvky jógy. Doteky něhy. Už se těším. Zajímají tě takové věci?”

“Moc ne. Nikdy jsem nebyla na žádném takovém kurzu. Jezdíme s dětmi vždycky v létě na dovolenou. Nejčastěji do Chorvatska. V Itálii jsme byli jednou a to za moc nestálo,” odpověděla Mirka.

“Moře mám taky moc ráda. Ale je daleko. Já potřebuji odměny častěji. Nemusí to být cesta k moři,” vysvětlovala Mirce svoje preference.

“My jsme si s Františkem zvykli, že vždycky v létě chceme, aby si s námi děti užili sluníčka a moře. Jezdíme autem a máme předem domluvené ubytování. Pokaždé trochu jinam.”

“Taky jsem to takto chtěla mít. Úplně to nevyšlo. Dneska mám pocit, že osudu neporučíme. Nějakou tu laskavost jsem se naučila si zařídit sama. Jinak zešedivím. Zešedivím i bez toho. Je to tak,” zvolila Lucie veselý vemlouvavý tón, “každá žena si musí umět dopřát něco, co ji dělá spokojenou.”

Co ji na to měla Mirka říkat. Vypadalo to, že z nich žádné velké kamarádky nebudou. A to přesto, že na jejich muže, Františka a Jiřího čekají za rohem tak velmi podobné výzvy osudu. Mirka žila svůj navyklý život. V jiné době a na jiném místě než její maminka, ale posun byl spíše technického rázu. Doma měla pračku, myčku, ze zvířat jenom kočku. Knížku, kterou ji Lucie nabídla, bestseller “Šťastná žena”, si půjčila spíše ze zdvořilosti.

Když ji za pár dní Lucie volala, že má smlouvy připravené a určitě ji potěší, tak přijala pozvání do té samé kavárny. Připadalo ji zázračné, že ji Lucie byla schopna ponížit pojistky o čtyřicet procent. Měla z toho velkou radost. Je to maličkost, která potěší. Pár stokorun které člověk nemusí vydat, zlepší náladu.

Mirka byla ráda, že Lucii potkala. Nehledala nic hlubokého, natož osudového, chtěla jít po vyjetých kolejkách. Potkávat se s lidmi. Sledovat jak se daří Lucčiním dětem. Sama pak Mirka naznačila, že není všechno v jejím životě tak, jak by si přála. Postupně otvírala komnatu, že si někdy připadá osamělá, že si její domácí práce moc neváží. Všechno obstará, vždy má naklizeno, navařeno. Představovala si, že tak to dělá každá ženská. Nakonec připustila, že si s Františkem pořádně ani nikam nezajdou. Jedna dovolená ročně a jinak, jakoby si žili každý svůj život. Smutně se usmívala, když mimoděk naznačovala, že by to mohlo být lepší. Věděla, že by to mohlo být lepší, ale také cítila, že pro to není ochotna nic udělat.

Lucie zase povídala o svém, o kurzech které absolvovala, o cestách které ji přišly nejzajímavější. Lišily se, ale měli si o čem povídat. Nakonec to byl velmi příjemně strávený čas. Lucka trvala na tom, že ji Mirka musí určitě navštívit doma.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Pro paní Faludži byl kompromis pouze milníkem na cestě k cíli. Když již Iman nemusela chodit na hodiny občanské výchovy k panu učiteli Novotnému, mohla přistoupit k dalšímu kroku. Znova navštívila paní ředitelku. Paní ředitelka ji v souladu s běžným postupem ubezpečila, že udělala inspekční hodinu u pana učitele a neshledala v jeho výuce žádné nesrovnalosti. Proto požádala paní Faludži o další schůzku. Při třetí schůzce našli shodu, že pan učitel je trochu netradiční. Paní ředitelka jej nazývala typem moderního učitele. Paní Faludži, učitelem, který je nebezpečný pro víru jejich dětí. Při následné čtvrté návštěvě u paní ředitelky, uváděla, že zaslechla, že pan učitel se neuctivě vyjadřuje nejen k muslimům, ale i ke křesťanům. Tvrdila, že pan učitel má nejspíš problémy s vírou, a to by neměl přenášet na děti. Na této schůzce již přímo požadovala, aby pan učitel neučil její děti. Nepřímo tlačila paní ředitelku k tomu, aby jej propustila. Když tudy společná cesta s paní ředitelkou nevedla, jednoduše ji oznámila, že si bude na pana učitele stěžovat u zřizovatele školy.

To také učinila. Nejdříve byla na městském odboru školství, když neuspěla, objednala se k panu starostovi. Co měli proboha s tou ženskou dělat. Pořád dokola jim zdůrazňovala, že si nepřeje, aby pan učitel učil jejich děti. Paní Faludži mluvila jak polámaná gramofonová deska: “Moje děti nemohou chodit do školy, kde se nerespektuje jejich víra, moje děti nesmí zažívat náboženský útlak. Jejich víra musí být respektována, na to mají právo.”

Zdůrazňovala, že není možné urážet náboženské cítění její dcery. Na odboru školství a následně i pan starosta si paní Faludži vyslechli, a naznačili své pochopení. Jejich stanovisko ji však nedávalo mnoho naděje. Naznačovali, že jsou malí páni a že i kdyby chtěli, tak ji nemohou pomoci. Jsou sice zřizovateli, ale učitele si vybírá paní

ředitelka, pan učitel je aprobovaný, takže se s tím musí nějak smířit. Pan starosta ji smířlivě nabídnul, jestli nechce dát Iman do vedlejší školy U lesa. Nabídnul, že by si o tom s panem ředitelem promluvil. To však paní Faludži rázně odmítla. Její děti, přece nebudou měnit školu jen kvůli tomu, že je na škole jeden netolerantní učitel.

“V této škole mám tři děti. Všechny tam chodí od první třídy. Jsme zde spokojení. Pane starosto, místo toho, abyste jednomu učiteli doporučili přestup, chcete, aby musely přestoupit tři děti?”

“Byl to jen návrh,” bránil se pan starosta.

“Já u dětí a jiných zásadních věcí kompromisy nedělám,” zakončila rozhovor paní Faludži.

Starosta si pro jistotu pana učitele zavolal, optal se ho, jak se mu učí. Bylo to vzájemně zdvořilé, politicky korektní setkání. Pan starosta sdělil, že je rád, že zde učí. Pan učitel poděkoval za důvěru. Co říkal pan starosta následně paní Faludži zůstalo utajeno. Nicméně když paní Faludži nepochodila na odboru školství, ani u zřizovatele školy, jasně věděla, že Bůh chce po ní víc. Na cestě k cíli si může odpočinout, ale nemůže se vzdát. Proto se obrátila na Českou školní inspekci. Svůj požadavek na prošetření uvedla tak, že pan učitel se na hodině občanské výchovy dopustil hanobení rasy a víry její dcery. Netrvalo dlouho a do školy přišla trojice inspektorů vedená panem PhDr. Bublou.

Oznámení o příchodu školní inspekce změnilo život v maloměstské škole. Bylo potřeba všechno připravit na příchod inspektorů. Když vedení školy jde na hospitaci či náslech k učitelům, tak se občas vyjádří, že prostě musí. Když Česká školní inspekce ohlásí příchod do školy, tak největší tíže odpovědnosti je samozřejmě na bedrech ředitele školy. Paní ředitelka učila léta a vyhlížela klidný odchod do důchodu. Příchod inspekce ji žádnou radost nedělal. Ba naopak. Vnímala to jako problém. Jako jistý druh nespravedlnosti. Svolala poradou. Nadělila úkoly co všechno se musí dát do pořádku, takový malý příběh Gogola Revizor. Stres a napětí se z ohlášené návštěvy se začal šířit školou.

Původně se většina učitelů odvážně vyjadřovala, že to, co si paní Faludži dovoluje, jakým drzým způsobem si vynucuje, kdo bude učit její

děti, je nehorázné, že by bylo nejlepší, aby své děti dala jinam. Kam by učitelé došli, kdyby jim rodiče diktovali, kdo bude učit jejich děti. Už jenom ta udělená výjimka, že Iman nemusí chodit na občanskou výchovu, ležela některým učitelům pěkně v žaludku. Od paní ředitelky očekávali jasné zastání učitele před šťouravým rodičem. V té době se také František dozvěděl více o paní Faludži. Většině místních byl dobře znám příběh jejího odchodu do Turecka a po několika letech návrat s malým Abdulem.

Když však byla ohlášena inspekce, aby zkontrolovala, zda se ve škole neobjevují nějaké xenofobní tendence, začalo mezi učiteli prosakovat přesvědčení, že to měl František zvládnout profesionálněji. A co si chudák Zuzka musí před důchodem vytrpět. Z lídra odporu proti drzé matce, za což se František nikdy nepovažoval, si jej přesunuli do kategorie zbytečného provokatéra, kterým ve skutečnosti také nebyl. Někde se vzalo tvrzení, že přeci je jasné, že Iman a její sourozenci jsou muslimové, že to každý ví, kdo by mohl přehlédnout její hidžáb, když děti každý den vodí do školy a ze školy. Přestávalo být tématem, že je divné, aby paní Faludži tak velké děti stále doprovázela do školy a ze školy. Začalo se více mluvit o tom, že je lepší si takových lidí nevšímat, že si člověk nepomůže a nakonec svojí hloupostí může ublížit i všem okolo. Jejich drobné neštěstí z možné návštěvy inspekce na vyučovací hodině bylo tíživější, než neštěstí jiného člověka.

“Takže, pane učiteli,” obrátil se PhDr. Bubla na Františka, “seznámil jste se řádně s dokumentací žáků, které učíte?”

“Nevím jestli řádně?”, odpověděl František. Kdyby věděl, že jeho hledání pravdy je kontraproduktivní, možná by svoji odpověď upravil na “Jistě. V rámci možností, co nejdůkladněji, pane inspektore.”

“Jak to myslíte, pane učiteli? Víte, že je Vaší povinností se seznámit s dokumentací žáků a průběžně si ji kontrolovat?”

“Vím,” odpověděl František.

“Takže. Kdy jste se seznámil s dokumentací žáků?”, otázal se inspektor.

“Učím ve třídě, kde je Iman jednu hodinu. I kdybych si celou kartotéku žáků přečetl, tak to prostě obratem zapomenu.”

“Ale pane učitelí. Vy máte dvě vysoké školy a říkáte, že si nezapamatujete, koho jdete učit? Jistě víte, že základem je příprava na hodinu. To si snad nemusíme ujasňovat,” pronesl inspektor z pozice moci a zároveň si překřížil ruce.

“Pane inspektore, teroristické útoky byly v září, na začátku školního roku. V té třídě jsem dříve neučil, tak byly pro mě všechny tváře nové. Když vejdete poprvé do třídy, tak spouště učitelů trvá měsíc i více, než si děti zapamatuje. Když tam chodíte jenom jednou týdně, tak se dokonce může stát, že ještě po půl roce jste rád, když si nepletete jejich jména. Někoho si zapamatujete hned, u někoho víte více, u někoho vůbec nic.”

“Váš nestandardní přístup pomínu, to není předmětem šetření České školní inspekce. Raději se pane učitelí zaměříme na fakta. Zdá se, že vaše škola nemá dobrý systém seznamování se s žáky. Za to odpovídá paní ředitelka, tak to spolu nemusíme řešit. Mě by ještě zajímalo, zda jste věděl, že žákyně 6. A, Iman Faludži, je syrské národnosti.”

“Nevěděl.”

“Aha,” odpověděl inspektor. “Takže jste toho dne ani nevěděl koho jdete učit. Jak si potom, pane učitelí, děláte přípravy, když ani nevíte, koho máte ve třídě?”

Teprve když František opustil místnost, kde se školní inspekce usídlila, tak mu došlo, že vlastně panu inspektorovi špatně odpověděl na otázku, zda věděl o syrské národnosti Iman. Nebyl si jistý od kdy, ale uvědomil si, že tuto informaci o žácích nemají učitelé oprávnění sledovat. Tedy, že ji nemohl vědět, a pokud by mu byly tyto okolnosti známy, neměl by se o nich zmiňovat. Pokud by mu někdo ze školy řekl, že Iman je syrské národnosti, tak by ho vlastně inspektorovi neměl “udat”, aby dotyčnému učitelí neublížil.

“To je teda věc”, pomyslel si František a zašel na personální oddělení školy, aby si vzal kartu Iman Faludži. Jaké bylo jeho překvapení, když v národnosti měla napsáno “české”, místo narození “Ústí nad Labem”. Zástupkyně školy mu řekla, že otec Iman je ze Sýrie, žije v Německu, ale paní Faludži rodila v Čechách.

Inspekce přišla. Inspekce odešla. Doporučila vedení školy, aby transparentně seznamovala učitele s dokumentací žáků a paní ředitelce dala výtku, že se toto prokazatelně neděje. Když to Zuzana Františkovi sdělovala, byla nazlobená. Jejich předchozí přátelský vztah vzal za své. Řekla mu, že kdyby to tehdy lépe profesionálně zvládnul, nemusela mít teďka před důchodem tyto starosti. František ji řekl, že se ji přece tehdy ptal, zda chce, aby se paní Faludži omluvil, že nabízel, že to udělá. Jenom za sebe měl pocit, že by si neměli jako škola a jako učitelé nechat vzít veškerou hrdost. Tehdy Zuzaně omluvu opravdu nabízel. Bylo to jedno z řešení, ale byl rád, když mu tenkrát řekla, ať to nechá být, že ona za svými učiteli stojí.

Svým způsobem se vlastně moc nestalo. Inspekce přišla a odešla. Jenže jistý nepříjemný vztah už ve škole zůstal. O jaké hrdosti to František mluvil? Učitelské? Zatímco ještě před měsíci dávali kolegové jasně najevo, že si nemůžeme jako učitelé nechat všechno líbit, tak nyní dávali spíše najevo, že by bylo lepší, kdyby se tehdy František zachoval profesionálněji. Co přesně tím mysleli nebylo jednoduché zjistit. Ve své podstatě to znamenalo chovat se tak, aby inspekce do školy nepřišla a jejich paní ředitelka neměla před odchodem do důchodu takové starosti.

Paní ředitelka o těžké situaci opravdu nestála. Když přišla inspekční zpráva a v ní byly popsány i ony nedostatky, které měla do určeného data odstranit, začala se od Františka distancovat. O měsíc později ji osobně volal PhDr. Bubla a sdělil ji, že paní Faludži se nelíbil závěr České školní inspekce a chce dávat stížnost k obudsmanovi ČR na špatný postup České školní inspekce. Dal ji jasně na vědomí, že o takový postup rozhodně nestojí, že není v zájmu nikoho, aby Obudsman prováděl jakékoli šetření, že prostě paní Faludži jenom trvá na svém, aby pan učitel již její děti neučil. Dále ji oznámil, že paní Faludži naznačil, že za dva měsíce je konec školního roku, takže do té doby není v jeho silách situaci na škole uklidnit, ale, že pevně doufá, že paní ředitelka si zvládne udělat pořádek sama.

Když přišel František do ředitelny, měla pro něj Zuzka nachystanou výpověď. S jeho aprobacemi již pro něj nemá na příští školní plný

úvazek. Vypadalo to, že z tykání snad přejdou na vykání. František však z nějakého záhadného důvodu ji podal ruku a pak ji obejmul. Rozumem se to vysvětlit nedalo, přesto se to stalo. Obejmuli se. Když před lety do školy nastupoval, oba měli pocit, že je to požehnání. Z jejich prvního setkání dýchalo štěstí. Při prvním setkání zůstali dlouho povídat v přítomí ředitelny. Pili čaj a libovali si ve společném pohledu na učitelství. Teď každý po svém plakal. Když odešel z ředitelny, dělal si obavu, kam tato země spěje. Paní ředitelka nechtěla po zbytek dne nikoho vidět. Těžko by ji někdo porozuměl, jak těžké je být ředitelkou, jakou tíží nese na svých bedrech. Přála si klid a nějak to vydržet. Do důchodu.

DÝCHÁNÍM KE ŠTĚSTÍ

“Abych to shrnula,” chystala se Miriam odpovědět na otázku přítomných žen. “To, co se milé ženy někdy zdá jako požehnání, se nakonec může změnit v noční můru. Máte s tím podobnou zkušenost?” na chvíli se odmlčela zkušená lektorka, aby mohla každá z přítomných žen si vzpomenout, zda někdy něco prožívala jako požehnání, než se ukázala odvrácená strana.

Pak pokračovala: “Platí to i naopak. Těžké trápení se může ukázat jako ten největší dar. Víte, že platí: Tlučte a bude vám otevřeno.

Tato stará moudrost nabádá, že Vesmír je připravený dát vám vše po čem toužíte. Úplně vše. Do posledního puntíku.

Jaká je však naše připravenost dohlédnout, o co vlastně žádáme?

Dochází nám, že výhra v loterii může být cestou k utrpení?

Proto je dobré se zeptat. Kolik lidí má odvahu žádat o skutečně hodnotné dary?

Rozumíme si? Celé má přednáška byla o nekonfliktní, bezpodmínečné žádosti.

To slovo bezpodmínečné je potřeba také dobře pochopit. Jsou to takové žádosti, která nemají podmínky jak se to má uskutečnit a nenesou v sobě zárodky konfliktu.

Nemůžete si sami sobě říkat: Abych dosáhla tohoto, musím obětovat toto. Aby se můj drahý přítel na mě usmál, musím nejdříve hezky

uklidit. Takové myšlenky jsou již ve své podstatě konfliktní, neupřimné,” pomalu zakončovala svoji přednášku, “a takové se do vyšších sfér splněných přání nemohu dostat.”

“Není to příliš egoistické?” zeptala se přednášející jedna z účastnic kurzu.

“Magická žena staví na tom, že většina lidských prosb je egoistická. Jsme jenom lidé. Ego je nástrojem naší duše. Celý vesmír je založen na silách, které nás pomalu, ale jistě vedou ke štěstí, ke zdraví, k naplnění láskou. K většímu vědomí. Ego chce nejprve nasycit tělo ve kterém bydlí, když toho dosáhne, touží nasycit i jeho blízké, nakonec i celou obec. Tam dál nevidím, ale představuji si, že tam dál žádné ego není. Představuji si to tak, že ego nakonec ke své hrůze zjistí, že je jenom nástrojem. Propukne psychospirituální krize. Vědomí, že cesta někde končí. Že říčka po které jsme dosud pluli, někde vtéká do mnohem silnějšího proudu.

Ale jak říkám, žena je stále jenom ženou. Tak to je. Není žádným andělem. Možná jednou. Ale ze své praxe vím, že když si moc přejete být princeznami, andílkami, dříve, nebo později objevíte i odvrácenou stranu. Nenarodili jste se do tohoto těla, aby jste se jím trápili, nebyla vám dána mysl, abyste si jí ubližovali.

Souhlasíte se mnou?” ptala se publika.

“Před přestávkou bych vám ještě ráda nabídla tento příměr: Kráva bez okolků hledá - a jde sežrat - tu nejlepší trávu. Jak byste se chovali, kdyby jste byli krávou? Představte si, že kdyby se kráva mohla modlit - a někdo na vyšší úrovni by ji pozoroval - co by si řekl o krávě, která se modlí, aby měla dostatek trávy a zároveň ji sužují výčitky svědomí, zda by neměla sníst nejdříve tu udupanou a již nevábnou trávu.

Chce Stvořitel od nějaké krávy takové výkony?”

Do sálu plného žen vstoupil animus, duch muže, duch logiky. Samozřejmě, že už tam předtím byl, ale teď byl zřetelnější a ženy ženštější.

“Některé ženy si ubližují již jenom tím,” pokračovala Miriam, “že si nechtějí přiznat, že jsou někde slabé. Křehké. Snadno rozbitelné.

Že potřebujeme být milovány.

Odmítáme tak být tím, kým jsme. Hrajeme si na něco, co nejsme, a ono nám to ve svém důsledku nakonec ubližuje.

Já například miluji vůni jahod a všeho dobrého. Lichotí mi, když si mě muž všimne, když mi to dává najevo. Nerozumím, proč některé ženy jedí kopřivu, když by mohli jíst ananasy. Když jsou chudí, chtějí být bohatými, když jsou staří, chtějí být mladými.

Znáte stupnici tancujícího doktora Vogeltanzema: sebepopírání, sebepoznání, seberealizace. Jednoduché tři stupně. Nabízí cestu k seberealizaci místo sebepopírání.

Myslím si, že základy štěstí leží v nalezení správné míry.

Když už jste představili život krávy. Tak mám za to, že každá zdravá kráva, hledá tu nejlepší pastvu. To je její správný směr.

Co s krávou, která se bude rmoutit, že je jenom krávou?

Politovat?

Zbytečné, ona se lituje již sama.

Milé ženy, kráva se může zdát směšným příměrem. Ale aspoň se mi to hezky rýmovalo. Tento jednoduchý princip platí pro vše živé na této planetě. Pro motýly, myši, rostliny.

Myslíte, že jsem vám odpověděla srozumitelně?" zeptala se Miriam.

"Zrovna ta kráva mi přijde legrační, ale - jo. Jenom se teda holky nechci úplně srovnávat s každou krávou," odpověděla jedna z přítomných žen.

Sál se rozšuměl veselím. Asi pětadvacet žen nejrůznějšího věku se uvolnilo, rozesmálo a začalo se protahovat. Smích je brána k dlouhověkosti. Miriam byla dobře známá svým názorným výkladem. Ať přednášela o čemkoliv, dokázala to předávat veselou a názornou formou. Měla tmavé, krátce střižené vlasy a působila jako většina přednášejících, že ji život prostě baví.

Muži jako František často volí ryze individuální cestu. Průběh jejich psychospirituální krize dosahuje vrcholu na poušti, na odlehlém místě pralesa, ale jak uvidíme třeba i na rušné ulici centra měst.

Když muž odejde meditovat do jeskyně, žena odejde ke kamarádce.

Na kurzu Magické ženy byla Miriam jen jednou z přizvaných přednášejících. Její téma "Pros a bude ti dáno" doplňovalo hlavní cíl setkání: cestu k jejich vlastní Magické ženě. Většinu času věnovaly účastnice povídání si o rozvoji svých vnitřních dovedností. O komunikaci rukami, tělem, barvami, oblečením a jejich doplňky. Všímání si souvislostí mezi počasím a náladou, sluncem a pocitem tepla, pozicí těla a nacházením se v prostoru. Pak také společným prozpěvováním, pobrukováním a sdílením všeho možného. Povídání bylo jejich základním prostředkem. Mluvili o tom, jak se vyspaly, co se jim zdálo, co si o tom myslí. Jak se cítí, jak se cítí uvnitř, jak se má jejich vnitřní holčička, co dělají jejich ohnivé prvky, kde jsou ukotveny jejich jistoty. Malovaly, aby ukázaly své Magické ženě, kudy s nimi může mluvit. Chodily bosé po Matce zemi. Vířily v rytmu bubnů. Ráno a navečer se ukládaly do ticha, aby slyšely hlas své vnitřní Moudré ženy. Ze stejného důvodu i polohlasně probublávaly zvuky, které objevovaly v různých částech těla koncentrovaných kolem energetických čaker. Pro všechny přítomné to byl příjemný čas. Každá si na kurzu něco našla. Jako minimum, které by jindy mohlo znamenat maximum, to byl pocit přátelství v ženském kruhu. Byly zde bez mužů, bez dětí, bez povinností, bez kritiky. Snažily se chovat laskavě jedna k druhé a pokud možno, co nejlaskavěji pak zejména k sobě samé. Žádné diety, žádný běh do úmoru, laskavé prožívání přítomného času. Kouzelný čas pro magickou Ženu.

Ten, kdo čte a nespěchá, možná pocítí, že skupiny pro ženy jsou již dostupné. V kolika jeskyních najde muž své útočiště?

Po návratu Lucie k ní Mirka zavítala na návštěvu. Lucie byla ještě plná dojmů. Slovy Vogeltanzema:

Sebepopírání? Ne.

Sepoznání? Ano.

Seberealizace? Pracuji na tom.

Byla z ní cítit energie magické ženy. Kouzlo všech žen, které kdy potkala. Kouzlo přímosti, pohody, zdraví. Kouzlo štěstí. Ani náznak nějaké krize.

Mirka si zvědavě prohlížela její domov. Teplé, veselé barvy. Jednoduchý nábytek ze světlého dřeva a množství drobností, které vypovídaly o vnitřním životě Lucie. U Mirky a jejích známých to bývaly většinou věci spojené s pragmatickým životem. Trocha skleniček, porcelánu. Většinou věci, které se dají alespoň potencionálně použít. V případě ztráty nahradit. U Lucky bylo mnoho věcí jinak. Jakoby každá věc měla svůj vlastní příběh. Rádio bylo v takové poloze, že říkalo o své důležitosti. Na stěně bubínek s třásněmi jako z nějaké divočiny. Pod ním naopak srovnané knížky podle barev. Od červené, přes žlutou, bílou až k modré. Jako barva duhy. Dveře do ložnice byly označeny malým zlatým znakem, který neznala. Všude byl dojem čistoty a harmonie.

“Máš to tady hezký,” obrátila se Mirka na Lucku.

“Je to můj domov,” odpověděla Lucie s jistou samozřejmostí.

“Koho je tady ta kuše? To je Jiřího?” zeptala se Mirka.

“Jiří má pracovnu nalevo od vchodu, tady jsou spíš moje věci. Už jsi někdy střílela z kuše?”

“Prosím tě, kde bych asi střílela z kuše? Myslíš, že máme doma kuši a brnění protože František učí dějepis? A pod postelí sekeru? Ty s tím umíš zacházet?”

“No jasně,” odpověděla Lucie. “Tento zvládnou natáhnout hravě. Na ten samostříl nahoře potřebuji natahovák.”

“To teda koukám.”

“Někdy si zajdeme zastřílet. Uvidíš, že tě to chytne. Pojd' si sednout, dáme si něco dobrého. Nějaký piškůtek?”

“Děkuji. Nějak mi celé odpoledne není dobře,” odpověděla Mirka.

“Myslela jsem, že ti zavolám a omluvím se, že nepřijdu”, řekla Mirka s mírně svráštělým čelem. Bylo vidět, že je to směsí únavy a zážitků z nových věcí.

“V tom případě uděláme to nejlepší co můžeme. Přivoláme si trochu štěstí,” řekla Lucie a vybídla Mirku, aby si sedla do pohodlného křesla. Pod nohy ji přisunula podsedák a když se Mirka chtěla zdráhat, Lucie ji přemohla, protože Mirka byla připravená se nechat přemoci.

Lucie měla podobné dětství jako Mirka.

Vdávala se celkem brzy, bylo to z lásky a trochu z nutnosti. Nastěhovala se k manželovi, porodila dceru, pak se stala učitelkou v mateřské školce. Manžel byl veselý chlap, problém bylo, že hlavně venku. Měl ji rád, tak jak to asi bylo běžné. Brzy ráno odjížděl do práce na statek, zůstával většinou tak do pěti, aby nadělal prémie. Pak přijel a dal si pětadvacet. Když si odpočinul odešel s chlapama někam za prací, v pátek a sobotu do hospody. Večer chtěl trochu pošpásovat a brzy ráno odjet do práce. Jeho hlavní starostí bylo vydělat pro rodinu dost peněz. O víkendu se pobavit. Myslela si, že takto to bude celý život. Takový, jaký to má být. Tak, jak si to představovala. Jednoho dne ji volali do školky z českolipské nemocnice. Vláďa, její manžel, měl těžkou nehodu. Dostal se pod rotující nože bubnové sekačky. Přežil to, ale obě nohy mu amputovaly těsně pod kolena a na pravé ruce přišel o dva prsty. Mrzák nadosmrti. Mrzákem v krajině lesů a luk. Mrzákem v krajině Lužických hor. Lucie věděla, že se o něj bude starat. Jak jinak. Vláďa však její péči nepřijal.

Po nehodě, zhrubl. Nikdy nebyl žádný super džentlmen, ale po nehodě ho nepoznávala. Její přítomnost snášel velmi těžce. Raději se pomočil, než aby od ní přijal bažanta. Nejdříve na ni křičel, že je mrzák, stále častěji k tomu přidával, že je i duševním mrzákem a jestli s ním zůstane, tak ji nakazí. Lucie si myslela, že ví proč ji týrá. Nehodu si zavinil sám svojí neopatrností. Plakat neuměl, tak křičí. Myslela si, že tímto způsobem nadává na život. Jenže rok po úrazu dal žádost o rozvod a trval si na svém. V přítomnosti své dcery plakal a prosil ji, aby mu odpustila. Dcera to těžce nesla, někdy u táty stála a hladila ho, jindy utíkala plakat pryč, a někdy taky zuřivě bila své panenky. To byl asi hlavní důvod proč nakonec s rozvodem souhlasila. Po rozvodu se pokoušela Vláďu ještě několikrát navštívit, vždy marně. Nepustil ji k sobě. Nakonec zjistila, že i návštěvy u jeho rodičů jsou jen jakýmsi oboustranným trápením. Bylo tam najednou prázdné. Neměli si co říct. Lucii přemáhal pocit, že se ztrátou manžela, přestala být jejich dcerou a snachou. Nejvíc ji drásalo, když se dovídala, jak si ze svého mrzáctví dělá srandu, a s veselím, jakým ho znala za mlada, se nechal vozit do

hospod, které to umožnili. Styděl se před ní, styděl se před dcerou. U svých kumpánů se choval jako rovný s rovnými.

Když zajela Mirce do vlasů, byl to asi jenom mžik závanu vzpomínky. Utrpení, které změnilo její cestu. Mirce tak dávala něco, co manžel odmítnul. Mirka poněkud strnule držela hlavu pár centimetrů nad opěrkou.

“Dej mi půl hodinky,” řekla Lucka Mirce.

Po malé odmlce dodala, “předám ti něco za svého štěstí.”

Pak přistoupila k rádiu a pustila hudbu. Tichou. Klidnou. Relaxační. Rádia, která Mirka znala, zvyšovala napětí. Tady u Lucie přicházely spíše tóny, vibrace. Kmitočty, které molekuly, nebo dokonce atomy a jejich nepatrné obaly spojovaly v jeden pulsující prostor. To se potom hlava, tělo, dokonce kořínky vlasů propojují v jednu tóninu, v jeden kmitočet, který vyvolává pocit uvolnění. Štěstí. Mirka chtěla něco říci, vyjádřit údiv, ale Lucie svým ukazováčkem směřovaným ke svým ústům požádala o klid. A protože to Mirce přišlo přirozené, tak zavřela své tmavé oči. Ticho a štěstí pomalu nakukovalo do jejich snů.

Zmizel bubínek, zmizela kuše. Přišlo dětství, slunce Jižní Moravy, vůně pryskyřic Lužických hor.

Lucie vjížděla prsty do vlasů a někdy dvěma, jindy všemi deseti prsty se dotýkala bodů, jako když sochař oživuje hmotu. Mirce se střídaly vjemy uvolnění a nepatrného napětí. Kdyby to mohla popsat, nejspíš by mluvila o hlavě, která jako tvárná hmota vděčně přijímala doteky tvůrce. Pak někde uprostřed tohoto blaženého stavu slyšela Lucii říkat: “Štěstí je v tobě a já jsem šťastná, že to mohu cítit. Opakuj v duchu po mě, pouze v duchu - “Štěstí je ve mě, jsem šťastná, že to mohu cítit. Na nádechu: Štěstí je ve mě. Při výdechu, od teď už napořád.”

Když to pronesla, uvolnila Lucie ruce z jejich vlasů a Mirka vnímala, že se něco děje. Jako když Lucifer nese světlo lidem. Pro Mirku to byla úplná novinka a tak ke své škodě neustále zaměstnávala mysl. Lucie stála vedle ní a byla šťastná. Velmi šťastná. Šťastná, že je součástí kruhu štěstí. Tak šťastná, že ji tekly slzy. Když vrátila své ruce zpět k Mirce, zůstaly její ruce jen nehybně ležet a Mirka s lehkostí který dotyk

vyvolával, se začala propadat do nemyšlení. Do prostoru atomů a jejich obalů. Do prostoru mezi atomy, kde si myslíme, že nic není. Do světa, který budí dojem, že je tvořen jen jediným jednoduchým principem. Láskou.

KDYŽ LUCIE PLÁČE

Když Mirka otevřela oči, zjistila, že je kolem světlo. Tam kde byla, bylo světlo něčím jiným. Absolutním. Věčným. Trvalým i zároveň právě tvořeným. Taem, obsaženým za věcmi. Rozpačitě zamhouřila očima, podívala se na hodinky a zjistila, že uplynuly téměř dvě hodiny. Čas si neuměla srovnat, musela přehodit na racionální uvažování mozku, aby porozuměla, co to je hodina. Tam, kde byla, mohlo jít o hodinu, stejně jako o desítky hodin.

“Jak je?” zeptala se Lucie.

Mirka se na ni usmála. Teprve po delší době odpověděla: “Krásně.”

A po další dlouhé chvíli se zeptala: “Já jsem usnula?” A jakoby se chtěla omlouvat, tak se otázala: “To jste se učili na tom kurzu?”

“Ani ne. Tam nám jedna lektorka říkala, že správná kráva se prostě zajímá o trávu a nedělá si jiné starosti.”

Mirka se na ni nechápavě dívala a tak Lucie pokračovala. “To byl trochu žert. Ale o té šťastné krávě nám opravdu říkali. Prý máme dělat to, co nás činí šťastnými a jenom malinko něco navíc. A to malinko, že je schopné měnit svět.”

Mirka pokyvovala hlavou, ale bez jejich životních souvislostí tomu nemohla moc rozumět. Přesto Lucie pokračovala: “Netrápit se věcmi, které nejsou v našich silách.”

“To já asi neumím,” přitakala Mirka větě, které rozuměla.

“Takových kurzů je hodně. Já na ně ráda chodím, už pro tu atmosféru. Někdy potřebuji znova slyšet, co už vím. Nečetla jsi *Opravář osudů*?”

“Ne,” odpověděla Mirka,“ ale zajímavý název.

“Fulghum tam píše o desateru, pro opraváře osudů. Jedním z nich je, že je potřeba se vyvarovat velkých ambicí. Že je možné naučit se zlepšit druhému kousíček dne a zároveň ošidné, pokoušet se druhému změnit život. O takových věcech dnes už mluví mnoho lidí.”

Bylo slyšet otvírání vchodových dveří. Lucie se ohlédla přes rameno, vstala, omluvila se a šla se přivítat s Jiřím. Jiří byl její partner se kterým žila deset let. Jiří nakouknul do místnosti, pozdravil, usmál se. Podal si ruku s Mirkou, a pak se omluvil, že je nebude rušit.

Přesto, že byla Mirka jako každá jiná žena zvědavá, měla pocit, že je čas k odchodu.

“Fešák,” řekla potichu, jakoby pronášela větu, když není bílé, dám si červené.

Lucie vstala, řekla, že to je na čaj, nebo na grog. Udělala oboje a vrátila se k Mirce. Sedla si do pohodlného křesla, oběma rukama obejmula hrnek s teplým čajem a začala povídat.

“S Jiřím jako bych žila druhý život. Láďa mě dostal úplně na dno. Neúprosně mě zapudil. Děsil se představy, že by byl závislý na moji pomoci. Pořád chtěl zůstat tím chlapem, co živí rodinu. Tuhle svoji představu neuměl opustit. Já se naopak děsila představy, že bychom se měli rozejít. Rozvod byl pro mě nepředstavitelné tabu. Zejména z toho důvodu, že měl ten druhý nehodu. Tehdy jsem si připadala jako žena, kterou nikdo nechce. Kdybych neměla dceru, myslím, že bych tu nebyla. Asi bych někam utekla. Do Ameriky, do Austrálie, kamkoli. Nakonec jsem změnila aspoň práci a odstěhovala se do města. Začala jsem dělat prodavačku v jedné večerce. Skoro mě neplatili, ale já jsem vůbec nevěděla, jak dál, stála jsem za pokladnou a brala peníze za rohlíky a cigarety. Mohla jsem díky tomu být hodně v práci. Kdybych neměla Aničku, tak jsem se snad živila čímkoli. Fakt. Připadala jsem si jako hadr na podlahu. Myslela jsem si, že není nic, co by mě mohlo ještě více ponížit, ušpinit. Taky jsem toho moc neuměla a do školky jsem se vracet nechtěla. Představovala jsem si, že každý musí vidět, že jsem se neuměla postarat o nemocného manžela. Pojišťovány hledali na každém rohu. Tak jsem tu práci vzala. Je to ještě pozůstatek trápení, které na mě Vlád'a přenesl. On dělal, že je duchovní mrzák a já začala dělat něco podobného. Vlád'a mi převedl veškerou pojistku z úrazu a přes našeho společného kamaráda mě poprosil ať se o Aničku postarám. Měla jsem štěstí v neštěstí, že kvůli Aničce jsem to nějak přečkala. Bez ní bych tehdy skočila pod vlak. Cítím, jak ani dnes není

lítost - nad bývalým manželem, a sama nad sebou - zahojená. Proto ty kurzy. Vždy mám pocit, že je to za mnou, že již cítím jen lásku ke svému životu, ke své minulosti atd., ale pravidelně se objeví vzpomínka na ony chvíle, kdy odmítnul přijmout moji pomoc.

To si nikdo neumí představit, jaké to, když strašně moc chceš, ale nesmíš pomoci. Když vidíš utrpení, znáš cestu jak to zmírnit, a nesmíš.”

“To mě mrzí,” projevila Mirka soucit. “Fakt.”

“Já bych se o tom už teďka nechtěla víc bavit,” řekla Lucie.

“Jo,” odpověděla Mirka a pak ji zkusila pomoci jinou otázkou: “Máš ráda svoji práci?”

“Tak normálně,” odpověděla Lucie.

Nastalo chvíli ticho. Obě vyměnili hrnky čaje za skleničky s grogem.

“Jiřího jsem poznala jako veselého člověka. Vypadal velmi společensky, bezproblémově, galantně. Nabídla jsem mu pojištění a i když mi bylo hned jasné, že z mé nabídky nic nebude, bavili jsme se uvolněně, jako bychom se neviděli poprvé. Pak se nějak stalo, že jsem se zmínila, že bych potřebovala trochu na zahradě sestříhnout jablůňku, a on jako sadař se nabídnul, že to není žádný problém. Mám jen pět stromů na malé zahrádce u domku, a tak jsem byla ráda, když se na ně přišel podívat. Přišel někdy odpoledne, a už neodešel.

Ostříhané je měl za půl hodiny, pak jsme dali čaj a jemu velice chutnali koláče, které jsem mu nabídla. Normálně mě to dostalo,” k překvapení Mirky se Lucie rozplakala.

“Stále to mám před očima. Seděl za stolem a jedl moje koláče. Promiň, že pláču,” utírala si Lucie slzy.

“Někdy si člověk přeje složité věci, a pak ho zaskočí taková maličkost. Vůbec se jich neštil. Bral jeden koláč po druhém a pomalu s chutí je pojídal. Zjistila jsem, že se na něj nemohu dívat. Ve mě snad tehdy explodovalo něco, co bylo od úrazu Vládi pohřbené. Musela jsem odejít na zahradu a vybrečet se. Místo hnisu mi tekly slzy proudem. Přistihla jsem se, jak si štěstím i žalem koušu nehty. Usilovně jsem přemýšlela, co se to děje. Jenže místo odpovědi jsem jen stále zoufaleji lapala po dechu a snažila se polykat slzy, a to něco, co chtělo ven a já se to snažila vrátit zpět do sebe. Takhle jsem se nemohla vrátit. Nerozuměla

jsem, co se děje, a už vůbec jsem nechtěla a ani nemohla, to někomu vysvětlovat. Zvládla jsem tak akorát na něj zavolat, že jsem zapoměla něco v práci a ať na mě chvilku počká. Vyběhla jsem na ulici a brečela jak malá holka. Slzy mi tekly proudem. Nářek jsem jen těžko dusila ve chvílích křečovitě kontroly. Došla jsem až do parku. Sedla na trávu u potoku a řvala do Šporky. Rukama jsem si schovávala hlavu, zacpávala ústa i oči. Nepomohlo. Všechno šlo ven. Nohy, tak jak byly, jsem strčila do vody. Uvědomila jsem si, že chci nový život, že hodiny mého žalu právě dotikaly, že příště chci plakat z plna hrdla, z celé duše, a stejně tak být šťastná. Z plna hrdla a z celé duše,” vyprávěla Lucie držící mokrý kapesník.

“Zpět jsem se vrátila jako jiný člověk,” pokračovala Lucie, “chtěla jsem znova žít. Byla jsem zaplavena neskutečným přívalem energie. Dodnes tomu malému potůčku děkuji. Hmatatelně jsem cítila, že se musím vrátit k životu, že je načase se rozloučit se starými bolestmi.

Když jsem se vrátila a trochu upravila, Jiří byl na zahradě a prostřihával rybíz. Líbil se mi, líbila se mi zahrada, líbilo se mi, že někdo stříhá rybíz. Líbilo se mi, že jsem živá. Uvědomovala jsem si, že se mi líbí, jak dýchám, jak intenzivně vnímám vůni světa. To vědomí krásy bylo tak intenzivní, že jsem začala znova plakat. Paprsky, kterém jsem mezi mraky tehdy uviděla, vyhlížím znova. Bylo to jako zázrak. Jako když koukneš na nebe a slunce s tebou začne najednou mluvit. Jako když ti najednou dojde, že všechno je živé, že všechno má svůj smysl.

Když jsme se vrátili dovnitř, byla jsem jiným člověkem,” dál vyprávěla Lucie svůj příběh a přitom odložila mokrý kapesník.

“Byla jsem najednou klidnější, šťastnější, živější. Požádala jsem Jiřího, zda mu ještě mohu nabídnout koláč. A on si nabídnul a jedl. Také jsem si vzala koláč a jedla s ním. Potichu jsme jedli, potichu jsme pili. Oslovoval mě Lucie a mě docházelo, že je to mé pravé jméno. Když pláči, tak jsem Lucie. Když se směji, tak jsem také Lucie.”

PANÍ S KOLÁČI

Pak si začali povídat. Bylo pozdní jaro a jejich hovory se krásně prodlužovaly. Prodlužoval se den, prodlužovala se naděje.

“Přála jsem si rozumět, co se mi to stalo,” dál vyprávěla Lucie svůj příběh. “Kde se vzaly ty paprsky na nebi? Byla jsem plná přání, plná chutí. Ptala jsem se Jiřího na jeho život. Ptala jsem se na vše možné. Jiří mi postupně odvíjel svůj vlastní příběh, a já prožívala čím dál větší jistotu, že nic v životě není náhoda. Něco nového vstoupilo do mého života, jako když projdete branou a něco starého je za vámi. Chvilími se mě ještě zmocňovala stará touha ničemu se nepodvolit. Distancovat se. Nedovolit osudu znovu zažít zklamání. Být čímsi, jen ne Lucií. Uzavřít se za pomyslnýma hradbama svého těla, svých myšlenek, svého domu, svých sveřepostí. Můj nově otevřený pramen se dral jak horská bystřina. Rozum mě nabádal, abych nedělala tu samou chybu, zaplavoval mě myšlenkami, obavami, abych nevytvářela podobné podmínky.”

“On je taky nemocný?” zeptala se Mirka.

Lucie se trochu usmála. Pobavila ji hříčka: ne mocný, málo mocný, malomocný.

Kdo z nás není nemocný? Kdo z nás může říct, že je zdravý? Bez vady? Když Lucie povídala o svém životě, Mirka s ní plakala. Pláče ten, kdo rozumí. Rozumí, kdo je připraven na toto úskalí života.

Příběh, který potom Lucie povídala, byl smutný. Mluvila o Jiřím jako o hodném chlapovi, který potkal snad tu nejnemocnější ženskou na světě. Přistěhovala se za ním ze slovensko-ukrajinského pohraničí. Dlouho bylo všechno dobré, snažili se jeden o druhého pečovat, mluvili o společných snech. Narodili se jim dva kluci, začali si stavět domek a postupně vysazovat pěkný sad. Ze sadu byla nakonec rodinná ekofarma. Lidé k nim hojně jezdili a obdivovali, jak hezké místo si udělali. Popisoval to jako krásný bílý dům s moderními technologiemi obklopený starostlivě udržovanými sady. Návštěvy provázeli ořechovým hájem, višňovou alejí, sady plnými mladých voňavých stromů jabloní, hrušní, třešní, moruší, slivoní. Byli pracovití, doba jim přála, sny se plnily. Všechno se zdálo na dosah ruky. Lidé stáli o jejich med, ořechy, hrušky. Občas o nich psali v novinách, blahopřáli jim významní lidé. O zákazníky neměli nouzi. Oba kluci jim dělali jen radosti, nemoci se jim vyhýbali, s oběma rodiči pěkně vycházeli. Farma

je spojovala a tak žili jeden pro druhého. Hotová idyla. Když dostavěli dům, doplotili a dosázeli poslední pozemky, přišla k nim do domu nečekaná návštěva. Řemeslník, který byl zprvu levný, pak byl ochoten pracovat zadarmo. Hýřil nápady, jak jejich farmu vylepšit. Já bych ho nazvala takovým Mefistem. Nabízel všechny pozlátky za duši. Nakonec se stal milencem Jiřího manželky. Jiří prý doufal, že to je chvilková věc, která pomine. Prý si přál, aby jeho žena byla šťastná. Sám asi nepoznal, kdo je ve skutečnosti onen tajemný řemeslník a milenec.

Jiřího manželka se za jeho zády domluvila s tímto řemeslníkem, milencem a vizionářem dobrých úmyslů, že farmu přebudují ve výnosnější místo. Přesvědčil ji, že zefektivní práci, a farma přinese více peněz. Jiří namítal, že má pocit, že žije v ráji. Všechno se dá přece zlepšit. Mít více medu, více brambor, více peněz. Když Jiří s řemeslníkem odmítl uzavřít smlouvu na další nezištnou pomoc, tak ho odstavili. Manželka mu dvaceti letech manželství řekla, že je neperspektivní, že je s ním nešťastná a že by bylo nejlepší kdyby odešel. Začala mluvit jako její Mefisto, kterému lidé říkají Gyík, že tady se buduje prosperita a nepodporuje zahálka. Když namítal, že neumí žít mimo rodinu a mimo tento ráj, postavila ho před jasnou volbu. Buď prosperita, nebo odchod. Pak ještě přitvrdila a sdělila mu, že by se neměl trápit, ale bylo by rozumným řešením, kdyby se zabil a majetek ji odkázal.

On to vzal vážně. Říkal, že život měli spolu hezký a dlouhý, dosáhl co chtěl. Jeho žena byla šťastná, postavil dům, zplodil syny, vysadil tisíce stromů. Dohodl se s ní, že mu donese z nemocnice opiáty a on že spáchá sebevraždu.”

Mirka s Luckou seděli u vypitého grogu. Z událostí, které se staly můžeme čerpat, nebo dělat, že se nás takové věci netýkají.

“Říkám, jak jsem to slyšela,” pokračovala Lucie. “Prý chtěl, aby byla jeho manželka šťastná. Povídala mu, jak je šťastná, když prochází sadem, jak se jí líbí, když může sbírat ovoce, ale že spolu již žít nemohou, že už ho prostě nemiluje. Taky mu říkala, že nemá peníze, aby ho vyplatila a že ji vždycky říkal, že si přeje, aby byla šťastná. Ted’

jejímu štěstí překáží, prostě musí odejít. Jejich sen o šťastném životě na rodinné ekofarmě se rozplynul. Tak mi to aspoň Jiří popsal.”

“A co děti?” byla první otázka Mirky.

“Co by,” pokrčila Lucie rameny. “Nad tím by jednomu zůstala hlava stát. Z nemocnice mu donesla opiáty a když byl ještě třetí den naživu, začala mít jeho manželka obavu, aby si to nerozmyslel. Pohádali se. Ona chtěla, aby se to neprotahovalo, on ji prosil ať jdou spolu do manželské poradny. Odstěhovala z ložnice a čas už trávila pouze s milencem. Práce v sadu se zastavili.

Jednoho rána si pro Jiřího přijela policie. Sdělila mu, že jej manželka udala za domácí násilí. Dostal deset dnů zákazu vstupu do domu. Policie na něm uplatnila institut prevence. V rámci prevence není potřeba téměř nic dokazovat. Vysvětlili mu, že je to jenom prevence, aby nedošlo k nějaké tragédii. Není to otázka viny, rozsudku. Je to jen otázka prevence. Prevence ochrany manželky před jeho jednáním.

Až se oba uklidní, může se on vrátit. Jiří si vzal kartáček, náhradní ponožky a opustil domov. Sen, který si vysnil. Tehdy ještě netušil, že deset dnů se snadno změní na dva roky.

Gyík a Jiřího manželka mohli začít vést farmu podle svých představ,” domluvila Lucie.

Co Lucka neřekla, protože se to jen těžko pochopí, bylo, že Jiří najednou neměl kam jít. Žil ve svém domě. Měl svoje děti. Svoji práci a najednou bylo všechno pryč. Zůstal mu kartáček, spodní prádlo a dvoje ponožky. Všechno bylo najednou úplně jinak. Ještě včera si myslel, že ví kde bude spát, že ví co bude dělat. Najednou to bylo všechno pryč. Záhadně přišel předchozího dne doma o mobil, někdo mu jej prostě ukrad, a tak ani nevěděl kam zavolat. Telefonní budky již neexistovaly. Kontakty a telefonní čísla měl právě v mobilu, který mu někdo doma v kuchyni ukrad. Odjel z toho důvěrně známého místa autem a litoval, že si nevezal na cestu místo ponožek aspoň nějaké knížky. Poslední rok si říkal, že by chtěl zažít ten luxus a jen tak si sednout a snít, ležet, číst si, povídat si, nic neplánovat, nic nebudovat, nic neřešit. Odpočívat po vyčerpávajících letech prací. Mít jen jednu práci, a pak se radovat z

blízkostí dětí, přírody, rodiny či přátel. Chtěl se přestat honit za životem a začít ho žít. Ještě nedávno cítil, jak potřebuje změnu, jak potřebuje začít znova žít. Nasytit se tím, čeho léta odříkání a prací dosáhl.

“Zůstal na ulici s autem,” blížila se Lucie ke konci vyprávění, “notebookem a v něm emailová zpráva, zda by nějaké paní nezajel ostříhat stromy. Telefon neměl, tak tam rovnou zajel.

No a tou paní jsem byla já.

On byl dojatý, že někde jsou nachystané koláče a já byla dojatá, že někomu chutnají.”

Když dojedl koláče, tak milé paní sdělil, že dnes byl vykázaný pro domácí násilí, že mu vlastně přišlo vhod malé zdržení. Stejně ani neví kam půjde. Milá paní mu sdělila, že bude ráda, když tady přespí.

“Tohle jsi mu opravdu řekla?” ptala se udiveně Mirka.

“Ano”.

“Tak to je síla.”

“To je.”

Jiří ji poděkoval a zůstal u ní. Následující noc přespal v penzionu. Pak přijal pozvání Lucie přečkat zbylé dny vykázaní, a už u ní zůstal.

Oproti Láďovi s ní chtěl hodně mluvit a měl odvahu zkoušet nové cesty životem. Chápala, jak snadné je zneužít státní úřady v tak choulostivé věci, jako je pomoc před domácím násilím.

Když bývalá manželka Jiřího uspěla s obviněním z domácího násilí, rozhodla se všechny další rodinné záležitosti řešit přes státní úřady. Když se táty jeho starší syn u soudu zastal, rozhodla se stejnou metodou zbavit svého syna. Také jej označila za domácího násilníka. Policie však nařčení matky proti synovi neuvěřila. A tak spolu se svým milencem na svého syna zaútočila. Nejdříve křikem a vyhrožováním, druhého dne již elektrickým paralyzérem, který ji milenec donesl. O dva dny později nechala svého nového milého, aby jejího syna zbil. Nebyl to rovný boj. Syn byl typický student matematiky, hlava chytrá, tělo vetché. Milenec byl hrubián. Aby to měla pojištěno, nastěhovala si do

domu ještě jednoho známého, který ji měl zajistit potřebná svědectví. Bylo to příšerné, když syn zoufale volal policii o pomoc, ta přijela a sdělila mu, že pro něj nemůže nic udělat. Na jedné straně je tvrzení jeho matky a jejího milence, navíc podpořené náhodnou návštěvou pana Havránka, že syn je bezdůvodně napadán, a na druhé straně výpověď osamocenému mladému muži, takového výrostka, který tvrdí pravý opak, že je napadán svojí matkou a jejím milencem za přihlížení svého svého mladšího bratra a pana Havránka. Policie se po několika výjezdech vymezila, že nebude řešit jejich rodinné spory. Ať se jedna i druhá strana obrátí na soud. Jeho matka to okamžitě udělala. Skrz svoji advokátku paní doktorku Hladovčákovou obvinila syna z týrání mladšího bratra a navíc žádala, aby ji syn zaplatil odškodné ve výši 100.000 Kč za psychickou újmu. Mladý kluk neměl ponětí, jak se bránit proti státním úřadům, proti mazané a dobře placené Hladovčákové. Proti gerile, kteří ho vyháněli z dětského pokoje. Neměl ani ponětí, jaká jsou neformální pravidla fungování státu. Co to je domácí násilí, jak se proti němu bránit? Copak se to může týkat i mužů? Nekřičel: Já jsem oběť. Jen jednou plakal do telefonu, ať mu táta pomůže. Táta nepomohl. Nemohl, stát ho zbavil možnosti péče o děti. Byl vykázáný, porušením vykázání mu hrozilo vězení. Syn neplakal do telefonu Bílého kruhu bezpečí. Naprosto netušil, co dělat. Jednoho dne z domu utekl a již se nevrátil. Setkali se až u soudů, kdy se chtě nechtě musel bránit obvinění své matky z týrání mladšího bratra.

Lucie tehdy nevěděla co má dělat.

Jaký je účel přátelství, lidství, když slyšíte o velmi těžkém údělu? Čekat na paprsky z nebe? Litovat? Jak pomoci? Možná jako opravář osudů. Malinko, nepatrně zlepšit přítomnou chvíli. Nabídnout koláč a dívat se, jak druhému chutná.

Od jejího tehdejšího útěku z domu ke Šporce, kdy něco prasklo a svět se stal znovu krásný, se po dalších dnech leccos vrátilo zpět. Nestal se žádný velký zázrak. Změny byly drobné. Paprsky z nebe v ní zůstaly. Nebyla tou Lucií jako před několika lety. Ztratila strach.

Mnoho věcí bylo stejných, jenže to, co by ji dříve ohrožovalo, nedávala k ledu, ale uměla se na to dívat a neutíkat před tím. Když byla s Jiřím,

měla pocit, že je to snad jenom jako sen. Jiří nevykazoval žádné známky deprese, rozladěnosti. Ptal se ji na její věci. S naprostým klidem a vážností naslouchal všemu, co říkala. Začal dělat chlapské věci kolem domu a zahrady. Od prvního momentu si výborně rozuměl s její dcerou Aničkou. Nikdy dříve se neviděli a přesto si byli schopni na skypu hodiny povídat.

Lucii to nešlo do hlavy. Hledala příčinu, proč by se tak skvělého chlapa chtěla jeho manželka zbavit. Místo toho, aby se Jiří utápěl ve smutku, působil většinu času vesele, pouze, když jej přiměla povídat o sobě, tak na ni samotnou přišel po chvíli jeho povídání takový smutek, že ji provokoval k přemýšlení, co dělat. Z věcí které byla jeho manželka schopna vymyslet, aby ublížila Jiřímu a jejich staršímu synovi, šel na ni takový mráz a chlad, že je lepší snad o jeho osudu ani nepsat. Mohl by se vrátit strach, že takové věci se mohou opravdu stát.

Naopak odměnou byly pro Lucii intimní sexuální chvíle, které nabíraly hloubku jež dosud ani netušila. Kdoví, zda se to otevřelo s celým tím novým vnímáním u Šporky, nebo jen dozrála do síly stát se sama sebou. K síle spíše se realizovat než popírat. Když byla s Jiřím poprvé... to ... to bylo fantastický. Ano, to je přesné slovo, fantastický a uhrančivý. Ve svých pětačtyřiceti zažila svůj první fantastický sex. Tělo, vašeň i duše.

Chtěla, aby byl Jiří šťastný. Nevěděla, jak ohladit jeho nedávnou minulost. Jak se vyrovnat se strachem, že krutost může číhat i u nejbližších vztahů. Vydali se cestou, že lepší bude prožívat štěstí, než žít minulými činy.

BOJ ZA FRANTIŠKA

Do konce školního roku zbývaly necelé dva měsíce. František byl ve významu toho slova “svobodným mužem”, jeho jméno zavánělo troufalostí a smělostí Franků. V jiné době by se klidně postavil proti neporazitelným římským legiím. Postavil, protože svoboda je jeho druhým jménem. V roce 2016 byl dostižen úředním glejtem. Výpovědní lhůta z pracovního poměru se počítá dva měsíce od doručení.

Doručena byla 31. května. Měl tedy práci zajištěnou na dva měsíce. Přišlo mu to jako zlý sen. Jako dýka do srdce. Jako něco s čím se nedá počítat, i když všichni víme, že je to možné. Obavy o sebe sama si neuměl připustit, možná tam, jako u většiny mužů, ani nebyly. Muži jsou zřejmě více geneticky předurčení k tomu, aby se obětovali pro svůj kmen, pro svoji rodinu či víru. Strach, obavy, že by nenašel práci, se u něj nedaly nalézt. Možná tam byly, ale nikdo je neviděl. Zato jím lomcovala obava o rozpad pořádků. Připadalo mu, jakoby se jeho vyloučením zároveň narušovala soudržnost celé společnosti. Vnímá se jako nedílná součást společenství a najednou jakoby jeho vypuzením vznikala trhlinka. Malá, nicotná trhlinka ve zdi vodní přehrad. Z jedné strany ohromný tlak, z druhé strany chaos a svoboda. Z jedné strany známé vody, na druhé straně cesta do neznáma.

Jsou lidé, kteří se starají jenom o svoji židli. Jsou také lidé, kteří se domnívají, že na jejich myšlenkách závisí osudy druhých lidí. Modlí se, aby lidé na druhé straně přehrad byli šťastní. Myšlení Františka kolem roku 2016 mělo blíže k myšlení Franků. Považoval se za neoddělitelnou součást celku. Součást hodinového strojku. Ústupek ze strachu o svoji židli, ústupek o malý kus ovládaného území, si přirovnával s počátkem rozpadu říše. To, že to obětované kolečko je zrovna on, nebylo důležité. Měl strach, že se strojek může zastavit. Smrt bojovníka, která promazává chod stroje, je dobrou smrtí. Instinktivně cítil, že dezerce, zrada, strach, zbabělost zodpovědných, je zradou na všech a na všem pro co společně žijí.

V duchu se ptal, jak je možné, že početná inteligence pracující pro stát, skupina lidí, kteří utvářejí příští generace se podrobí iracionálnímu jednání jedné ženy. František jasně chápal, že to nebylo výběrem víry paní Faludži, nýbrž čistou podstatou víry. Jednoho z nejsilnějších mocenských prvků na naší planetě. Koncept hodinového strojku je proti všepromikající víře jen didaktickou pomůckou akademického pracovníka. Evropané s tím mají bohaté zkušenosti, dobře vědí, jak silným podnětem je tasit meče ve jménu víry. Lov kořisti je aktem zvířete, válka je aktem víry. I druhá světová válka byla založena na víře. Na víře v jeden národ. Víra ospravedlňovala nároky na území jiných kmenů.

František věděl, jak snadno přešla víra Němců z prezidenta Paula von Hindenburga na Hitlera. Jeden Rakušan a jeho víra v Německo ovládne milióny vzdělaných Němců. Stejně snadno přešla víra u Rusů z cara na Lenina. Vyměnili symboly. Kříž za kladivo, růženec za komsomolskou knížku. Komunisté ponechali lidem víru, jen ji malinko pozměnili, nepatrně aktualizovali. Tak, aby byla srozumitelnější, lidovější. Komunisté všemi prostředky budovali víru, byť to takto nenazývali. Zakusil to každý, kdo se pokusil veřejně zamyslet na komunistickými dogmaty. To byla jejich síla, víra pronásledování bezvěrců. Věř, nic si sám neověřuj, a můžeš žít s námi. To byla síla, která jim umožnila vyslat na oběžnou dráhu země člověka dříve, než ekonomicky a technologicky mnohem vyspělejší Západ.

František respektoval víru paní Faludži, věděl, že to je síla, kterou je potřeba brát smrtelně vážně. Věděl, že hodinový strojek se může rozbít, ale principy víry nezničí ani hromady mrtvých těl. Nikdy nezpochyboval základní princip víry - důvěru. Věřím, protože důvěřuji, že tato síla mě povede správným směrem. Jenom u sebe narážel na mechanismus víry, odevzdání rozumu vyššímu principu. Jeho rozum nalézal logiku ve vzorcích víry. Přál si věřit. Zároveň si uvědomoval, jak mu znalosti dějin přináší vědomí, že i bodnutí do srdce je mezi věřícími vlastně možné. Dokonce stejně časté, jako u nevěřících. Kolik lidí zapřelo v evangeliu Ježíše? Počítejte na prstech, a nebudou vám stačit. Ti, co byli k víře nejbliž, ji nejvíc zradili. Ti, co stáli ve stínu jeho přátel, na okraji vzdělanosti, na okraji společnosti, poblíž prostituce a opovržení, mu nakonec byli nejbliž. Františkovi přišlo, že stále důvěřuje zemi ve které žije, že důvěřuje jejím čelním představitelům a principům na kterých stojí, že chápe výpověď ze svých služeb jako nevýznamnou marginálii v pevném systému víry. Logicky se domníval, že jeden Bubla, jedna Zuzka zemi nespraví. Jenže archetyp bojovného Franka v něm vyplavoval obavu a temné sny.

Technologie a ekonomické benefity jsou proti takové víře jen nástroje, čekající na to, kdo je uchopí. Kdyby mohl, popřál by všem důležitým lidem, aby si vzali z paní Faludži příklad, aby věřili více tomu pro co je společnost zavolala. Představoval si, že univerzální princip Boha, není dosud v lidských dějinách nahrazen něčím obdobně univerzálním.

Můžete věřit králi, ale když je mrtev, zvládnete během chvíle provolat slávu novému králi. To byla slabost Franků. Jeden král, jedna síla, jedna víra. Než provoláte slávu novému králi, celá říše může zmizet. Chyběla jim síla víry, jako něco univerzálního, trvalého, neměnného. Překračujícího jednoho vládce. Víra prvotních křesťanů se nebála pronikat do centra věčného Říma. Jejich víru nezastavili první oběti křesťanů v cirku. Jejich víru to posílilo. Víra muslimů nečeká na hranicích Evropské unie.

František měl tušení, že pokud máme Boha nahradit něčím podobným, tak tomu nemůže konkurovat podoba prezidenta, podoba Miloše Zemana. Není a nemůže být symbolem univerza. Ani když do sebe obsáhne všechny lidové touhy po sexu, moci, destrukci.

Jiný by na jeho místě plakal, stěžoval si osudu. Kul pikle, přemlouval přátele, aby mu pomohli. Jen málokdo by mávl rukou a řekl si, tak to holt je, dnes tě chválí - zítra srazí. František byl kdesi uprostřed, jeho víra ve společnost, v práci kterou dělal, byla postavena na vlastenectví. Miloval svou zem. Miloval děti které učil. Miloval proces, kdy dochází k poznávání, k proměně starého v nové. O své situaci přemýšlel v kolektivním duchu: Možná kdybychom se shodli, že naší vírou, neochvějným dogmatem o kterém se nediskutuje je láska, možná pak bychom se mohli postavit výrůstkům muslimské víry, stejně jako ztrátě orientace v technologickém pokroku.

Láska.

Kolik různých podob má. V úvodu knihy je, že, kdo nespěchá, zůstává na cestě.

Nespěchejme. Neděsme se víry muslimů.

Zůstaňme s láskou. Uklidněme na chvíli tok myšlenek.

Lásku můžeme hledat celý život a nacházet její stále hlubší a hlubší vrstvy.

Objevovat paprsky mezi mraky.

Štěstí ve zdánlivém neštěstí.

Z myšlenek vyrušilo Františka zaklepání na dveře.

“Dále.”

Do kabinetu vešel pan Bárta, jeho syna měl František ve třídě.

“Dobrý den, pane učiteli. Já jsem přišel, protože jsme s manželkou slyšeli, že tady končíte.”

“Ano. Na konci školního roku.”

“To je kvůli tomu případu s paní Faludži?” zeptal se pan Bárta.

“Ano a naší neschopnosti si obhájit své způsoby učení,” doplnil ho František.

“Pane učiteli. Štěpán říká, že jste nejlepší učitel, jakého kdy měl. Nám jste taky seděl, a nejsme jediní. Chtěl jsem vám říct, že bychom rádi udělali něco pro to, abyste zde zůstal,” navrhoval pan Bárta.

“Tak to jste mě trochu vyrazili dech. To je milé, děkuji.”

“Napadlo nás, že bychom napsali dopis panu starostovi, aby se za vás postavil.”

“Už jsem u starosty byl. Na jaře mě ujistil, že udělá vše, co je v jeho silách,” řekl František a oba si rozuměli, že tuto větu říká pan starosta možná i ze spaní.

“Kdybychom, ale napsali petici,” řekl pan Bárta, “tak by se tím musel zabývat.”

“Jsem moc rád, pane Bárto, že jste přišel. Je mi to líto. Opravdu líto. Jenže takových nepříjemností se děje všude okolo hodně. Velmi mi vadí, že nemohu pokračovat ve třídě, kde jsem třídní učitel. Přijde mi to jako zrada na dětech. Dneska se mnoho rodičů rozvádí, děti nevědí pomalu čemu věřit, tak jsem si vždycky říkal, že je fajn, když aspoň třídního učitele mohou mít za někoho stálého, kdo s nimi jde školní docházkou.”

“Tak s tím musíme něco dělat,” trval na svém pan Bárta.

Nebyly to sluneční paprsky, jak to možná prožívá někdo jiný, ale bylo tam něco, co k němu mluvilo. Takový ten příjemný pocit, že nejsme na světě sami, že i věci, které se nám nelíbí mají svůj účel. František byl rád, že pan Bárta existuje. Neměl tušení, že za tři roky bude prožívat stejný pocit neskonale silněji.

“Mám velkou radost, když mají děti rodiče, kteří se jich nebojí zastat,” řekl František a zároveň si uvědomoval, že stejnou větu mohl říct paní

Faludži. Ta také věděla, že je pro ni její dítě víc, než nějaký učitel, nějaká škola.

Když se rozloučili, měl František zase starý dobrý pocit, že všechno je tak, jak má být. Nemáme již takovou víru, jakou jsme mívali, protože jsme už možná vyrostli ke skutečné demokracii, kde vládnout znamená nebát se přebírat odpovědnost. Z tohoto vědomí byl šťasten. Někdy stačí potkat jednoho spravedlivého a svět se nám hned zdá veselejším. František byl optimistou.

Pán Bárta zorganizoval petici a napsal otevřený dopis. Nejdříve ji předal paní ředitelce ve které ji vyzval, aby pana učitele ve škole ponechala. Když dostal odpověď, že s největší lítostí mu oznamuje, že na příští rok nemůže panu učiteli již nabídnout úvazek, protože je méně dětí a po dohodě s Českou školní inspekcí musí na škole snížit stav učitelů, tak se obrátil s peticí na starostu města. Petici podepsala asi polovina rodičů z kmenové třídy. K petici byly připojeny slova obdivu k pedagogickému taktu pana učitele, k jeho spolupráci s rodiči i dětmi. Také zazněla chvála, že jestli by někomu chtěli svěřit své dítě, tak výlučně panu učiteli. Zazněly i hlasy, že učitel František je budoucností a měl by nahradit dosluhující paní ředitelku. Pan starosta politicky korektně odepsal, že na druhou stranu dostal také stížnost od rodičů, kterým se nelíbilo, jak se ve škole a mezi dětmi probírá personální obsazení školy. Tito rodiče prý jej žádali o klid pro svoje děti, aby jako starosta zavedl co nejdříve staré pořádky, aby všechno bylo jako dřív. V odpovědi panu Bártovi shrnul, že jeho povinností je zůstat nestranný a nechat tyto kompetence v rukou paní ředitelky, která jediná zodpovídá za chod školy.

Paní Faludži věděla o panu Bártovi, stejně jako pan Bárta věděl o ní. V Novém Boru se mnoho lidí vzájemně zná. Jejich cíle byly velmi podobné, připodobnit svět k obrazu svému, zajistit pro své děti to pravé dobro. Pan Bárta léta pracoval jako námořník v Holandsku a naučil se, že na jeho osobní zodpovědnosti záleží stabilita zřízení, že je jeho povinností angažovat se do věcí veřejných, že demokracii jim nikdo zadarmo nedá. Možná proto si s panem učitelem tak rozuměl. Měli

podobné názory na výchovu a vzdělání. Učitel je od toho, aby děti motivoval k lepším výkonům, k probuzení skrytých sil, k systematické práci na osobnostním rozvoji. Učitel měl být podle pana Bárty silný, spolehlivý parták. Tento pan učitel mu připadal jako správný lodivod, maják v mlze českého školství. V očích pana Bárty byl František dobrý učitel a paní ředitelka byrokratický nešvar, vyměnitelný dílek hodinového stroje.

Paní Faludži sloužila Bohu a proto od Boha žádala sílu k vykonání jeho vůle. Jeho vůle byla i její vůlí. Teď stála v ústraní domova a s modlitbou k Bohu děkovala, že ji vyslyšel.

František se navenek tvářil trochu nezúčastněně. Měl tento sen, naštěstí jenom sen, jak kvůli špinavým botám skončil ve vězení. Vlastně nikdo nevěděl, proč tam skončil. Když boty zkoumal, byly čisté. Přesto ho kvůli tomu do vězení zavřeli. Bachař mu řekl, že se možné soudy spletly v protokolu, že tkaničky na botách jsou špinavé. František se v tom snu díval na čisté boty s dotrhanými tkaničkami. Ve snu se cítil tlačěn k doznání. K doznání, že nad ním mají moc. Věděl, že nad ním mají moc. Že jim o tkaničky nejde. Ale oni po něm chtěli, aby to vyslovil, aby to přijal, že nad ním mají moc. Drželi ho ve vězení, mezi lidmi, kterých se štítil. Měli ho v moci. Kolem byli zločinci a on měl žít mezi nimi. Stačilo říci, že toho lituje, že už si bude vždy vzorně čistit boty, chtěli od něj slyšet, že uznává jejich sílu. Jenže on v tom snu ničeho nelitoval, říkal jim, že stačí ty tkaničky vyměnit. Pak mu přelepili pusku náplastí. Celý ten sen vníámal, že je to jenom o tom, aby se podvolil jejich moci. Měl říct, že tkaničky si od nich koupí. Když to neřekl, omotali mu izolepu kolem celé hlavy několikrát dokola. Byl to hodně nepříjemný sen.

Když František Novotný odcházel poslední školní den ze školy, přišli mu poděkovat dvě rodiny. Ostatní se setkání vyhnuli. Několik rodičů bylo vyjádřit svoji podporu paní ředitelce pugety květin. František školu opustil. Několik rodičů mu ještě nabízelo v soukromé korespondenci svoji podporu a žádost, aby se příští rok ucházel o místo ředitele. Bylo

však jasné, že časté návštěvy paní ředitelky v jeho, tedy teď již bývalé kmenové třídě, přiměli mnoho rodičů, aby se ke sporu nijak nevyjadřovali.

Co na to František? Jeho sen jsme slyšeli. Jeho chování viděli. Stoické. Podobně, jako když vám někdo v době vrcholné moci Říma sdělí, že vaším novým kolegou senátorem, bude kůň. Dá se proti tomu protestovat a zajistit si tak rozsudek smrti pro sebe, svou rodinu, své děti, nebo přijmout realitu, že vůle císaře, je vůle císaře. Tak to je. Tak tomu vždy bylo. Otázka je, zda tomu tak musí být i nadále? František věděl, že stejně jako existuje nespravedlnost, existuje i spravedlnost. Samozřejmě, že příjemné zprávy se přijímají lépe, než ty horší. Je příjemnější poslouchat: “Jste náš skvělý učitel”, než “Máte padáka. Problémy, které přinášíte, nepotřebujeme.”

Františkův postoj byl pevný, vážný, introvertní. Věděl o svých kvalitách, lákala jej budoucnost v níž by jako ředitel školy mohl více mluvit do výchovy a vzdělání, v níž by mohl ze silnější pozice autority státu přinášet laskavý přístup k dětem a jejich rodičům. Co by jej určitě nelákalo, bylo na druhé straně téže mince. Menší až minimální styk se samotnými dětmi, zato permanentní tlak všudepřítomných úředníků na vyplňování dotazníků a psaní zpráv, které nikdo nečte. K vnitřnímu postoji introverta se přidávala vědomá složka vzdoru, která by mohla znít, kdo z koho.

JIŘÍHO TAJEMSTVÍ

Jiří působil dojemem fajnového společníka, laskavého rodiče, citlivého partnera. Uměl si povídat, smát se, dodržet své slovo, hrát si s dětmi, být pozorný ke své ženě. Byl připraven přispět svým málem ke společnému dílu. To byla jedna část jeho života. V té druhé, ho policie vinila z domácího násilí a v rozhodnutí soudního Institutu vykázání byl popisován jako člověk, který psychicky týral svou manželku. Jako někdo, kdo vytváří domácí teror a ohrožuje slabší členy domácnosti agresivními výpady. Takový obraz vykreslila jeho manželka policejním a soudním složkám. Ty takový obraz vesměs přijaly.

“To tak bývá. Potvory mají instinkt najít slušňáky,” řekl například jeden ze soudců.

Muž v černém dodal: “Já bych s takovou ženskou zatočil na to tata. Přivést si moje stará domů milence, já bych ji ukázal.”

Tragickým sklonem Jiřího bylo, že chtěl podivným okolnostem rozvodu rozumět. Že hledal logické důvody na místě, kde pracovaly nevědomé síly a nedocházelo mu, proti jaké moci stojí jeho průměrné intelektuální dovednosti.

Nikdy nechodil do hospody, nikdy nekouřil, nikdy neutratil peníze za něco o čem by jeho manželka nevěděla, nikdy ji nebyl nevěrný, nikdy neflirtoval a nikdy ji neztrapnil. Nikdy nekřičel na děti, nikdy je nebil. Tragédie byla v sevřeném okruhu slova “nikdy”. To co nebylo, nebylo, ale možná dalo vzniknout tomu, co mělo být.

Jiří byl dobrým mužem i otcem a tak, když byl křivě obviněn z domácího násilí, dál mu jeho tragické slovo “nikdy” znesnadňovalo opustit své vyjeté koleje, aby aspoň malinko opravil svůj osud. Dráhy jeho mysli ho držely v naučených vzorcích myšlení a chování. Tisíckrát vypálené vzruchy mezi jednotlivými zakončeními nervových vláken mu tak předsvětlovaly jak budou vypadat jeho zítřejší myšlenky a tedy jaké budou jeho zítřejší reakce.

Pozoroval a viděl, že svět má i jiné scénáře, než ve kterých se sám pohyboval. Sám od sebe však neuměl opustit svoji důvěrně známou trať.

Dobrý terapeut by mu možná řekl: “Zahrajem si hru, co jste *nikdy*. Takže nikdy jste neuhodil svou ženu, nikdy jste na ni nekřičel, nikdy jste ji nedělal výčitky ... nikdy jste neřídil formuli F1, nikdy jste se neplavil na trojstěžníku, nikdy jste nebyl v Indii, nikdy jste nebyl na Srí Lance ... nikdy jste nemluvil o ... “

Pomyslný terapeut by pak mohl říci: “Nebylo by lepší, to obrátit? Odbočit na novou trať? Jinou. Neznámou. Co to zkusit takto: Co jste dělal, říkal, o čem sníte?”

Není potřeba popisovat co vše dělal a říkal. Celkem si lze Jiřího představit, tak jak působil na první dojem, slušňák, milý, pracovitý, nekonfliktní pro většinovou společnost.

A kde je to tajemství?

Stejně jako u Františka. V jeho hlavě a v jeho srdci.

V jeho osudu a duši. Když se mu zhroutil svět. Když byl konfrontován s nemohoucností jít domů, se zákazem odložit si kabát v předsíni, nazout si pantofle a vidět své děti. Stal se psancem. Na impulz své manželky byl pronásledován soudy a policií, a nejvíce svým rozumem - který ve dne i za noci na něj křičel: "Jsi nevinný, tak s tím něco udělej! Najdi nějaké řešení! Přežij!"

Rozum je totiž takový diktátor. Neustále si vyžaduje naši pozornost, pod nejrůznějšími záminkami nám chce stále něco diktovat. Tomu, kdo se na chvíli zastaví a přestane naslouchat jeho diktátu, by mohlo přijít, že se jako každý diktátor baví akcemi, proudem dějů které způsobí jeho pokyny, aniž by se zajímal o jejich morální přínos. Proto rozum křičí: "Najdi řešení!" Když ho máte, pobídne vás zas k dalšímu a dalšímu úkolu.

Pak přišel Jiří o práci, lidé na ulici jej přestali zdravit, ba vyhýbali se slovům i kontaktům očí.

Věci okolo něj mu přestaly dávat smysl a zatracený rozum na něj stále křičel tu svou osudovou: "Tak s tím něco dělej!"

Rozum mu říkal, aby dělal to, co se naučil, aby kopíroval vzorce jimiž byl do společnosti uveden. I přes křik rozumu, chtěl tušit, že jsou ještě jiné cesty, než po kterých pádí. Cesty, kde si lidé neubližují. Rozhlížel se kolem a neviděl žádné přestupní stanice. Jako kdyby mu jeho žena za asistence soudu vytrhla duši a jemu nezbývalo než zůstat sedět v tom rozjetém vlaku. Tělo bez duše, zombie.

Odkudsi z dálky občas zaslechl:

"To bude dobrý. To přejde.

Najdi si novou ženu. Postav si nový dům. Zasad' nové stromy. Založ si nový domov...

Odstěhuj se a začni znovu žít."

I když se domníval, že o duši nic neví, že dá spíše na názory rozumu a nenechá křivdu být, v důležitých momentech ve skutečnosti jednal v souladu s něčím jiným, než by byl chladnokrevný kalkul rozumu. To něco jej nutilo se ptát: Proč dostal tak hanebně zaplaceno, za péči kterou dal své rodině?

Kartárkám ani věštčům nevěřil a nikdo z Judrů a Mudrů na to neznal odpověď. Možná v tom rozjetém vlaku na podivné koleji nebyl jediným tělem bez duše. Možná je to téma, které řešíme stovky let. Ve starých záznamech je to jeden z nejčastějších sporů. Hádala se duše s tělem.

Když byl Jiří hodně mladý, tak ve svých snech létal. Trochu později zjistil, že ve svých snech žije jako v mnoha různých paralelních světech. Někde staví dům, jinde chodí na ryby... a to vše na sebe zvláště navazuje. I když v "tom nějakém snu" nebyl již dávno, jakoby napříště jen pokračoval přesně tam, kde naposledy přestal. Když se oženil, sny se změnily. Padal trychtýřem někam dolů a než ho to mělo semlít, tak se v tom snu zachytil a škrábal se nahoru. Jindy stál v nesmyslné frontě, kde všichni věděli, že se na nic nečeká, že jenom tak blbě stojí a bojí si přiznat, že ta fronta k ničemu není. Pak začalo snů ubývat. Časem sny nahradil sněním. Svého času snil o novém autu. Podle pozitivního myšlení v duchu New Age, stačilo jen pravidelně vysílat do Vesmíru přání a cíl se měl naplnit. Kromě auta si také přál ohromný sad. Vysadit množství stromů a zanechat po sobě něco pěkného.

To bylo na začátku manželství. Na konci, po vyhnání z domu, se mu nekontrolovaně vtíraly vlny rozmluv. Začínaly takto nějak: "Pane Bože proč? Proč mám snášet takové příkoří? Copak si moje žena neuvědomuje jaké hříchy dělá?" Desítky minut se Jiří točil v mentálních žalobách na postup policie, soudu, své manželky, na dožadování se její odpovědnosti. Desítky minut ji v imaginárních rozhovorech vysvětloval chyby, kterých se dopouští. Desítky minut si přehrával logické struktury toho, co musí u soudu zaznít na jeho obhajobu. Když přišla chvíle vzteku, zarazil se a uvědomil si v jakém nesmyslném kolotoči se

nachází. Ještě trochu a bude polohlasně mluvit stále dokola se ženou, která zde není, která jej neslyší a nechce slyšet.

Je tato mozková aktivita on, nebo hra separátního rozumu?

Nepopsal Lucii všechny detaily traumatu které prožil. O tom se Jiřímu mluvit nechtělo. Nebylo nic, co by soudy, policie, mohli shledat na jeho vině. Soudili jen na základě toho, co povídali svědci, které jeho manželka přizvala. Nikdo nic neviděl, ale všichni svědci popisovali, jaká trápení jim jeho bývalá žena popsala a všichni mluvili tak stejně, že se to stávalo pomalu pravdou. Neříkal Lucii o tom, jak ho števe, když OSPOD automaticky přiřkne dítě matce, jakoby muži byli automaticky strůjci veškeré viny. Neříkal jí, jak ho vytáčí, když ví, že se mu manželka přehrabuje v jeho emailové korespondenci, v jeho zmizelém telefonu, a soud bez prověření jej vykazuje z domu za jeho údajný stalking. Mozek zpracovává, analyzuje, syntetizuje. Využívá svoji příležitost a pracuje na plné obrátky, jako když splašený kůň vyběhne z ohrady. Jen běží a běží, protože to je cílem a smyslem jeho podstaty. Běžet. Jiří zkoušel dát tomuto bezuzdnému chvatu jeho mozku uzdu skrz nějaké aktivity, skrz běh, skrz práci, skrze něco, co ho odvede od potřeby zabývat se prožitým traumatem. Úplně nejlepším lékem byly pro něj teplé dlaně Lucie, vůně jejích ňader a klidný spánek, když mohl usínat v její blízkosti. Lék tělesné a duševní blízkosti. Lék, který umí přestavět každou buňku v těle. Lístek k přestupu na jinou kolej. To byl lék, který potřeboval. Lék, který Mudři a Judři ve škole neprobírali.

Ještě nedávno si myslel, že rozchod a falešné udání nepřežije. Že dokud nepochopí, jak může touha po majetku zničit svatební slib, neposune se ani o píd' kupředu. Byl rozhodnut se zastavit a čekat, dokud to nepochopí. Dokud nepochopí, jak se dají rušit sliby.

Jsou lidé, kteří pro svoji pravdu umřou. Jsou lidé, kteří se pro nepochopení situace zblázní. Jsou také lidé, kteří zůstanou sedět ve vlaku s ostatními pasažéry, i když jsou již všichni dávno mrtví a vlak dávno nikam nejede.

Možná proto neuvěřitelnou náhodou potkal Lucii. V den a na místě, přesně tam, kde ji potřeboval. Osud má možná připravených více variant a stejně jako ve snech i tady žijeme jen paralelní životy. Zatímco jistá část Jiřího může čekat, než si připustí, že všechno pochopit nejde, jiná část může objevovat nová tajemství. Vlak a tratě jsou jen mentální pomůckou, proto lze snadno uvést, že vlak co nikde nestaví, se zastavil ve stanici Lucie. Značná část Jiřího přestoupila od Katky čisté k Lucii světlonošce. Z jednoho příběhu do druhého. Od poznání marnosti k touze po naději.

Lucie byla jako sen. Chtěla ho. Dávala mu najevo, že ho chce. Že její ženství touží po jeho mužství. Přijímala ho takový jaký je, dávala mu pevnou půdu pod nohama, brala jeho penis desetkrát za noc do rukou. Že by snad zapomněl, že to samé mu před mnoha lety přinášela Kateřina? Jak přišla na návštěvu, zůstala přes noc a protože ho chtěla přijímat, tak s ní spojil své naděje? Nezapomněl, jen to uložil a nyní to neviděl. Nakonec teď to bylo jiné. V žádném seriálu nejsou díly úplně stejné. Nejenom jiné vůně a jiné tvary. Nyní Jiří přišel k nějaké ženě do domu, ona jej pozvala, a on přijímal její pohostinnost.

Jestli ten kdo čte a nespěchá, rozumí, jak propojit touhu pomáhat s touhou nechat si pomoci, není potřeba dále číst. To je cesta na kterou Jiří přestoupil. Pomáhal, staral se. To mu šlo. Byl mladý a soběstačný. Nyní jej čeká stárnutí, potřeba smířit se, že není silný a rychlý jako kdysi. Ten, kdo všechno ví, chápe, že je to jasné. Dostat to pod kůži, naučit se jednu z mnoha cest - přijímat svoje slabosti, to není na chvíli.

Neopakovatelná byla druhá noc u Lucie. Po předchozí cudnosti, kdy každý spal v jiné místnosti, seděli v přítomnosti několika svíček. Poslouchali Cohena a prozpěvovali si jeho text *I'm your man*. Pak stáli nazí proti sobě. Tančili. Zpívali. Něžně se dotýkali konečky prstů a letmo přecházeli v doteky celým tělem. Vzrušený penis se ohýbal když byli namáčknutí k sobě a pak zase řádně stál. Když se oddálení dívali do očí, nebo pohupovali v rytmu *Dance Me to the End of Love*. Byli jak nerozumní, dokonale přítomní ve svém bytí. Nerozumní. Zamilovaní.

Každému by mělo být dopřáno, aby měl takových chvil co nejvíce, aby si dopřál čas tancovat až mizí stěny, zmizí celý svět. A jeho centrum se raduje z přítomnosti druhé bytosti. Dotyk je prodlužován nedotykem, kouzelným, vzdáleným propojeným nedotykem. Stačí se nepatrně pohnout a druhý i kdyby měl zavřené oči, naprosto přesně vnímá, co se mění. Kdo zažil něco málo těchto věcí, tak je to jako když se dotýkáte vlasů které nemají nervy a přesto vnímáte, jak něžné je jejich vískání. Tohle Lucie chtěla, na takové spojení čekala mnoho let. Komunikace i bez slov, doteky i daleko od těla, milování dávno před koitálním spojením. Milování na všech úrovních. Milování bez tajů a bez přetvářky. Milování spojené s láskou.

O svých tajemstvích Jiří nemluvil s nikým, ani s Lucií. V duchu si říkal, že s Lucií by o tom mohl mluvit, ale když to měl proměnit v čin, rozmyslel si to. Jednou o tom mluvil se svojí ženou a možná právě to *jednou*, mohlo být příčinou jejich pádu. Týkalo se to jeho vztahu k ženám.

Od dětství byl jimi fascinován. Smrtelně opojen. Když objevil verše S. K. Neumanna, objevil formu, jakou se dají vyjádřit pocity, které v sobě skrývá. S Neumannem měl společný postoj ke společnosti, společného měli i trochu osudu. Neumann byl rovněž vyhnán z domova a dokonce z celé vsi. Když si ve dvanácti četl jeho básně, o jeho osudu neměl tušení. Kromě srdce básníka měli společný i celý postoj k Dějinám ženy. Když se pak během vojenské služby začel do veršů Dagmar Sedlické, přišlo mu, že musí existovat ideální stav v němž muž miluje ženu a žena miluje svého muže. Je o tom tolik psáno, zpíváno, vyprávěno, že kdyby se člověk vzdal hledání lásky, bál by se zeptat: z jakého důvodu bije jeho srdce

*Má touhu bláznivá, mé odříkání věčné,
má tichá radosti, mé hoře nekonečné,
můj sladký osude, jenž ničíš teď mé dny,
jak život líbezným, že milovat tě musím,
jak život ukrutným, že láskou svou se dusím*

a jednou zašlápnu snad jako květ své sny!

S. K. Neumann

Krátce poté, co zemřel Neumann, narodila se paní Sedlická. Jako když na hledání navazuje odpověď. Na jeho touhu bláznivou, touhu po volnosti emocí, touhu po lásce překračující konvence - odpovídala, aby zůstal široce otevřen, aby se nechal spalovat žárem štěstí i bolesti, protože čím větší a hlubší emoce, tím důležitější a jasnější je nalezení centra lásky uprostřed těchto krajností.

Miluj mě ne moc

ale taky ne málo

trap mě ne málo

ale taky ne moc

říkej Umíš sice ne moc

ale vůbec ne málo

Jak ti nejlíp říct

Dělej všechno tak

abych měla sílu

odejít.

Dagmar Sedlická

Jiří miloval ženy a nevěděl, jak to říct. Trochu se cítil básníkem a to je pak vždycky těžší kříž. Když snil o ženě, tak vlastně jen o takové, která všechno tohle ví.

Pro Jiřího byl jeho sad otevřenou knihou, žena básní a děti veršem. Na milence své ženy a soudy plné arogance a skrytého hněvu nebyl v hledání té nejjemnější pravdy vůbec zaměřen. Sám sobě se nedivil, že pohořel, chápal to i v básních, že procitání je plavbou mezi slastí a bolestí. Jenom se hluboce divil, jak je možné, že ta jeho báseň, žena které dal svůj slib věrnosti, jen zaklapla knížku a řekla:

“Dopsal jsi poslední list, můžeš jít.”

TAJEMSTVÍ BEZ BÁSNÍ

O Lucii si již něco myslíme, ale důležité je poznamenat, že kapitolu *Lucie* napsal Jiří do svého zápisníku, když ve svých fantaziích hledal řád mezi řádky Freuda, Adlera a Junga. Psal spíš to, jak Lucii viděl, než to, jakou skutečně byla. Ani Mirka se tak od Lucie nemohla dovědět, jaké je tajemství bez básní.

Jiřího vnitřním světem bylo, že ženy vnímal jako důvod pro fungování mužů. Vnitřní svět je svět motivací a skrytých sil. Svět o kterém se Jiří domníval, že vytváří ten vnější. Že navenek jsme jenom jako slintající psi reagující na podnět, kdežto ovládnutím vnitřních sil se stáváme skutečnými tvůrci, kteří mohou rozhodnout, zda budou slintat, nebo ne. Když poprvé slyšel jméno Lucie, trochu se mu míchala realita s fikcí. Byla to reálná žena z masa a kostí, vůní a barev, zároveň byla pro něj i ženou, která měla sílu jména Lucifera.

Velkou část jeho vnitřního světa zabíraly ženy a jeho zájem o ně. To, že navenek to nemusel nikdo vidět považoval za samozřejmé. Ženy k němu přicházely od dětství. Byly sebevědomé, žily svým úkolem a jeho role byla jen prosbou o jejich přízeň. Již jako dospívajícímu se mu otevírala mučící otázka: "Proč tomu musím věnovat tolik energie?" Čím bude starší, tím více bude zklamán, že nenachází odpověď. Zpočátku to byly jen nevinné hry jeho fantazie. Odcházel na dlouhé procházky do lesa a hledal jestli nějaká z přeživších Amazonek si jej neuloví. Prozpěvoval si uprostřed lesa, aby jej Šárka se svojí družinou nepřeslechla. Někdy si sednul a snil, jak se bude bránit jejich lovu. Ve škole byl několikrát zkoušen ze znalostí, zda ví, že od pravěku si muž lovil svou ženu. Tohle se mu hluboce vrývalo do paměti. Jako děti se smály, když hrály scénku, jak muž s kyjem na ramenu si do jeskyně táhne svou ženu. Už tady vnímal rozdíl mezi tím, co se děje venku a co jsou jeho vnitřní touhy. Věděl, že život ve škole nepřipravuje na všechny životní situace a práci učitele nikomu nazáviděl. Proto posedával na okrajích lesů a když odrostl, tak tam i přespával, jestli přeci jenom neprojde kolem nějaká žena z pokolení Amazonek.

A s přibývajícím věkem bylo ještě hůř. Těžko spal a spíše snil, když si znova a znova vybavoval obrázek do půl těla nahé Amazonky z Petiškových bájí. Nebo když četl o Lémňankách, které prodaly svou královnu do otroctví za to, že jako jediná na ostrově zachránila život muže, když všechny ostatní ženy se dohodly, že pobijí ty své. Ve svých snech s nimi Jiří statečně bojoval jako pravý muž. Čestně, bez jakýchkoliv podlostí. Jeho mozek vždy našel nějaký fígl, díky kterému ho ženy přemohly tak, aby zůstala zachována fiktivní rovina hry - bude bojovat jako lev - ale oni z nějakého nepředvídatelného důvodu budou úspěšnější. Tím to pro něj končilo. I mnohem později, ve své povídce *Lucie*, to konstatováním končilo. Nemělo to návaznost, vidinu pokračování.

Nikdy si nepoložil otázku, zda do jeho skutečného života, jedna Amazonka jménem Kateřina nevstoupila. A on s ní jen v duchu svých představ nebojoval čestně jako gentleman v předem připraveném scénáři. Překročit ze stínu do světla, z nitra do vnějšího světa, bylo nad jeho odvalu. Aniž si to uvědomoval, byl tak vlastně velmi vzdálen skutečné filosofii.

Po Sametové revoluci se objevily nevídané podněty. Kdepak Petiška nebo Neuman a jeho "..., že láskou svou se dusím". Do knihkupectví dorazila Masochova *Venuše v kožichu*. Rytíř Masoch se narodil pár let po úmrtí markýze de Sade. Jako když na Neumanna odpovídala Sedlická, i zde na markýze navazuje rytíř. Na *Justinu, Venuše v kožichu*. Na agresi, pokání. Na oběť, obětovaný. Oba autoři žili v jiné době a v jiné zemi, oba spíše nepochopeni, oba skončili v blázinci. Vzkaz byl jasný, o těchto tématech se nemluví. Jsou proti zdravému rozumu. Jiří měl dost rozumu o tom nemluvit. Co nerozumného ho vedlo k tomu, jejich díla číst, to si nechtěl dlouho připustit.

Tyto bláznivky četlo čím dál více lidí a blázni do *Venuše v kožichu* přes svůj mnohem pozdější nástup, začali v posledních dekadách ty své dohánět. Dokonce podle analýz klíčových slov na internetu je v roce seznámení Jířího a Lucie, dohnali.

Tajemstvím Jiřího bylo, že si kladl otázku, jak jeho představivost a vnitřní život, ovlivňují věci vnější. Ptal se, nakolik je tvůrcem svého osudu.

Zda jeho hanbaté fantazie nebyly tou pravou příčinou změny v chování jeho ženy? Zda to není on, kdo je vinen jejím bláznovstvím? Zda její činy, nejsou jen následkem jeho špatně vykomunikovaných snů?

Dávno před markýzem a rytířem se důsledný tazatel na vliv vůle a osudu, Wiliam Shakespear ve své poslední hře *Bouře*, tedy ve svém posledním vzkazu, dostává k tomu, že *cennějším zlata je tajemné vědění, které propojuje věci vnitřní a vnější*, věci za oponou s těmi na jevišti.

KNIHA SOUDCŮ - JIŘÍ

Život s Lucií byl báječný. Vzrušující. Plný nových pocitů. Více se přibližoval životu bez masky. Předchozí trápení nezmizelo, daň blížícího se porušení slibu, si vybírala nové a nové zpropitné. Zároveň se začala objevovat energie vůle, a zní pramenící odhodlání, jít dál. Jiří postupně rozpouštěl křivdy. Tady je dopis adresovaný jedné ze soudkyň, která měla řešit úpravu výchovy a výživy před rozvodem.

Dobrý den paní JUDr. Fendrychová,

nevím, jakou radost Vám dělají Vaše děti, ale u mě to je, od té doby co jste vstoupila do našeho života, náročné.

Píši své zamyšlení. Doufám, že mluvím i k Vašemu srdci. Bylo dobře. Bylo hodně dobře. Byli jsme se ženou pro mnohé příkladem. Pak si manželka našla milence a všechno se změnilo. Nechtěla se dělit o majetek, tak se obrátila na soud, aby ji pomohl zbavit manžela. Tenhle příběh znáte. Nechtěl bych dělat Vaši práci a poslouchat spory dvou lidí, které nikdo ke sňatku nenutil. Ale tak to je, tu práci děláte. Překvapilo mě, že jsem nezpozoroval, že byste byla nestranná. Možná kdybych nosil sukni a uměl u soudu plakat, ale jako muž, který se snažil žít čestně a do posledních chvil mluvit pravdu, jsem pohořel. Umím vyprat, umí nakoupit, umím děti přebalit, umím děti pochovat a uklidnit,

a vždy jsem to rád dělal - ale neumím a nechci se hádat o děti. Neumím a nechci hrát letité spory o to, že jsem otcem a mám stejné právo na své děti jako moje bývalá manželka.

Uvědomil jsem si paní soudkyně, že Vaše počínání mě manipuluje do role naučené bezmocnosti. Ať udělám, co udělám. Ať seberychleji, sebeúslužněji reaguji na Vaše podněty - reakcí je jen úřední odsunutí problému. Po dvou letech sporů jste mi v březnu napsala, že budu kontaktován psychologem panem Mgr. Opelkou, abych měl asistovaný styk se synem. V duchu svých návyků jsem mu ihned volal a on potom mě, ale zatím nedostal zakázku od soudu. Je tomu dva měsíce. Další dva měsíce. A nic. Nebyl jsem se synem ani den o letních prázdninách, ani den o rok později, a další prázdniny přicházejí. Mám snad neustále čekat, kdy dostanu termín vidět syna? Máte to dobře ošéfované. Tedy ta rozhodnutí, z mého pohledu obstrukce. Až mi psycholog zavolá, budeme domlouvat termíny, přijdou prázdniny ... a já budu další dny bez kontaktu se synem. Takto nechci žít. Umíte si představit, co by se s Vámi dělo, kdyby Vám nějaký kolega, manžel, kdokoli, najednou vzal dítě. Nedovolil si s ním psát, mluvit, vidět ho a úředně zdvořile Vám řekl: za deset dní. Pak to prodloužil na půl roku a tuto neurčitou dobu stále prohluboval? To je jak v tom starém židovském vtípu.

“Víte, jak v pekle trápí hříšníky?”

“Nevím.”

“Seberou jim čas a možnost cokoli dělat.”

Tedy pokud jste matkou, pokud si umíte představit, co se v takovém rodiči děje, tak by tu mohla být naděje na spravedlivý proces. Spravedlnost není komplikovaná a domnívám se, že na na to stačí selský rozum: dítě má dva rodiče a s přimhouřením oka má mít zajištěn podobný přístup k oběma rodičům. Místo toho tento přístup vztahujete výlučně k placení alimentů. Čas, kdy jsem byl okraden o syna, budete ochotná také doměřit? Přidat penále za meškání, jako to děláte v případě zpoždění platby? Nebo jsou snad dle Vás peníze tím hlavním ve výchově, a čas s rodičem podružná věc, kterou nebudete řešit?

Nejsem zločinec. Nejsem zvrhlík. Ani nejsem svatý, či prost lidských chyb, ale nikdy jsem nechtěl naše manželské spory řešit před dětmi. A nedělal jsem to. Považuji se za silného a zdravého člověka, s poměrně silnou imunitou vůči všem formám manipulace. Ale také jsem jenom obyčejným člověkem. Mám své limity. Nemohu donekonečna

*nastavovat vlídnou tvář, donekonečna nabízet spolupráci a očekávat nějakou formu kladné odpovědi. Na tento svůj vrozený způsob jednání jsem již jednou v tomto životě dojel. Manželka po mě žádala sebevraždu, přinesla mi opiáty a návod, abych tak udělal. Vysvětlila mi, že tak to bude nejlepší. Když jsem to neudělal, nechala mě pomocí soudu vykázat, protože jsem se protivil její vůli spáchat sebevraždu. Téměř ve všech bodech lhala, a soudkyně si nic neproověřovala. Konstatovala, že věří její výpovědi, já nebyl ani slyšen. Zhroutil se mi svět a jen pomalu mi docházelo, že se mám ještě něco naučit, že mé dny bohužel ještě nejsou sečtené, že mě ještě čeká nějaká práce. Ta práce je na mě samém. Myslím si, že je to právě moje nastavení, abych přestal nabízet spolupráci tomu, kdo o ni nestojí. **Nemám chuť si se soudy dopisovat pět let o svém základním právu vidět své dítě. Berete mi syna, protože máte tu moc. Měsíc násilného odloučení může být nevyléčitelným traumatem. Dva roky? Tři roky? Jste mocná, v tomto ohledu všemocná. Víte to?***

Žádám o styk s mým synem, neasistovaný, plnohodnotný, rovnoprávný, přiměřený roli otce. Když to z úřední moci budete dále prodlužovat, budiž. Je to tak, že máte propůjčenou moc nad našimi dny. Ale sny a svědomí si kazit nenechám.

Ani manželka nestála o spolupráci, stála o majetek. Pokud ji překážel manžel, machiavelistickými způsoby ho ničila. Stejně tak se zachovala ke svému prvnímu synovi, který si nesedl s jejím milencem. Zmanipulovala svého mladšího syna, aby svého staršího bratra křivě nařkl z domácího násilí. Mohl jsem slyšet jenom pláč dětí v telefonu. Musel jsem naslouchat jejich volání o pomoc a pak žít s pocitem, že neumím ochránit své děti před jasným zlem. Tento způsob likvidace bližního si v praxi velmi dobře vyzkoušela na svém manželovi a zjistila, že je to zaručený prostředek, jak se druhého zbavit. Nevím, jak kde, ale v případě naší rodiny byli soudci slepí, neschopní rozlišit skutečnou oběť od agresora. Nedali si práci, aby nepodlehli klamu. To je minulostí, za kterou se žádný soudce neomluví. Žijí více ve svých funkcích než ve své lidskosti. To je minulost, ze které se dá hodně naučit. Za komančů také odsuzovali nevinné a neznám případy, kdy by se soudci omluvili. Dělalí to přece v souvislosti s výkonem své funkce. Mám dojem, že dnes pořádají hon na slušné muže, kteří se dobře starají o své rodiny a vkládají důvěru v partnerský vztah.

Odmítám zapudit své sny a svědomí, a přijmout roli projevující se v syndromu zavrženého rodiče. Ne, to není můj další život. **Nejsem zavrženým rodičem, jsem otcem kterému konkrétní soudkyně brání být otcem.** Udělal jsem v minulosti vše co je v mých silách, abych Vás paní soudkyně přesvědčil, že jsem byl vždy byl dobrým rodičem. Chyby, které jsem měl, jako každý běžný člověk, neměli mít vliv na Vaše rozhodování. Jenom připomínám, že se nejednalo o chyby za které bych mohl být soudy trestán. Mými chybami bylo, že mé uspokojení plynulo z toho, že jsem se snažil manželce plnit všechna její přání, že jsem ji toleroval milence, dokonce, že si je mohla vodit k nám do domu, že jsem ji toleroval, když bila a urážela naše děti. Tyto chyby jsou součástí mého svědomí a doufám, že je již nikdy nebudu opakovat. Opakuji, udělal jsem objektivně vždy vše, co mohlo vést k zdárné výchově. Maximálně jsem se snažil spolupracovat se soudem. Jenom připomínám, co je Vám známo. Iniciativně a opakovaně jsem žádal v době manželské krize o rodinnou terapii. Následně soudem doporučeno, ale manželkou odmítnuto. Selský rozum by si řekl, proč již tehdy OSPOD, nebo soud nezasáhl a nedal dítě rodiči, který hledá pomoc pro rodinu. Následně jsme dvakrát písemně žádal o mediaci, nebo nějaký jiný způsob řešení manželské krize. Manželka odmítla takový způsob řešení. Nikdy jsem v minulosti zle nemluvil o své ženě. Je to její právo a cesta životem. A i když jsem soudu doložil, jak vulgárně mluví před synem o druhém synovi, jak vulgárně před synem mluví o mě, přesto jste jako soudkyně tolerovala, že nemohu téměř 2,5 roku mít žádný styk se svým dítětem. Aktivně jste zamítla návrh na úpravu poměrů a Vaše kolegyně JUDr. Potužáková Vaše rozhodnutí "nemít žádný způsob kontaktu" s dítětem potvrdila. A tento stav nemožnosti vidět, slyšet, napsat si s mým synem stále pokračuje. To je neodpustitelné. To je z mého pohledu naprosté selhání Vaší role.

Žádal jsem o úpravu styku a nebyl jsem Vámi vyslyšen. Chápal bych to, kdyby jste byla algoritmem mrtvého stroje. Nechápu to, a jen těžko to pochopím, když si Vás představím, že jste také matkou, že musíte tušit, jaké to je nesmět vidět své dítě. Nebo se snad mýlím?

Paní soudkyně, z drtivé většiny jsem se vždy staral o své syny. Manželka tyto potřeby neměla. Dvacet let mi to vyhovovalo. Mohl jsem si užívat dětí. Mohl jsem jim dávat většinu svého volného času. Jsem za tyto roky velmi vděčný. Změna byla až s příchodem milence manželky

do naší domácnosti. Tuto situaci dobře znáte. I tady se selský rozum musí ptát: Proč soudy nechránili rodinu a její slabší členy? Jenom připomínám, co ze spisů víte. Byl to milenec manželky který přinesl do našeho domu násilí, zbraně, špehovací prostředky, kouření a alkohol, a dokonce i vymyšlení způsobů, jak “podojit stát”. Nikdy jsem nezpochybňoval, že pokud manželka potřebovala “macha”, má právo si tuto zkušenost prožít. Já jsem ji tuto zkušenost nemohl nabídnout. Zpochybňoval jsem před Vámi, že to drastickým způsobem ovlivnilo naše děti. Staršího syna bili, pouštěli do něj elektriku a jinak jej týrali. Mohli tak dělat, protože mě Vaše kolegyně krátce předtím vykávala pro domácí násilí a to, co se tam začalo dít nemohl starší syn zvládnout. Vždy si útočníci poskytovali vzájemné alibi. Na tento jednoduchý recept naletěli policisté, správní úředníci i soudci. Nakonec syn utekl z domu a matčina zloba zřejmě naváděná jejím “machem” fikaně žalovala syna za domácího násilí a požadovala po něm odškodné 100.000 Kč. Od svého čerstvě plnoletého syna, studenta gymnázia. Nikdo nevzal v potaz, že se u nás dvacet let žádné formy násilí nevyskytovaly, že se objevily až s příchodem tohoto “macha”.

Vyhovovalo mi, že jsem si mohl užívat dětí. Vyhovovalo mi, že jsme nikdy nešli spát aniž bych se šel nejprve přitulit k dětem a poděkoval jim za hezký den a jejich přítomnost. Možná v tom manželka viděla slabost, když jsem si hodiny s dětmi zpíval, četl, povídal. Možná to neuměla ocenit. A já jsme o tom pak také tak přemýšlel. Kladl jsem si za vinu, zda jsem neměl být jiným otcem. Takovým, který jim ukáže, že svět není jenom laskavý.

Dnes vím, že neměl. Dělal jsem, co jsem uměl. Na prvním místě byla láska. Nikdy jsem na děti nekřičel, natož abych je bil, nebo jimi nějak nevhodně manipuloval. Byl jsem dobrým otcem, a pokud jsem mohl být lepším, není to Vaše věc.

Vstoupila jste paní soudkyně do našeho života. Vstoupila jste do krize mezi otcem, matkou a jejich dětmi. Manželka se na Vás machiavelisticky obrátila. Já jsem se na Vás obracel s důvěrou, že budete hájit zájmy rodiny a dětí, a kdybych tuto naději zcela ztratil, nepsal bych Vám ani tento dopis. Myslím si, že děti neměly skutečné ponětí kdo jste, a co od Vás mohou očekávat. Po mé zkušenosti vím, že první způsob je pragmatický a mnohem lépe akceptovatelný v

soudní síni. Moje manželka měla v tomto systému velkou výhodu, když podle mě implicitně používala, že účel světí prostředky. Naopak na moji důvěru v soud, na předpoklad, že soudkyně bude hájit zájmy rodiny, dítěte, jsem postupně dojížděl. Postupně jsem si uvědomoval, že ať udělám cokoli, ať jsem se v minulosti jakkoli vzorně staral o své děti, budu konfrontován s machiavelismem. Chyboval jsem, že jsem měl důvěru v soud? Ano, a chyboval jsem, když jsem tuto důvěru léta přenášel na děti.

Tedy k závěru otevřeného dopisu.

V mých očích jste naprosto selhala. Tolerujete, že přes dva roky nemohu mít žádný styk se svým synem. Mohla jste chybovat, také jste jenom člověkem. Ale jak dál? Přes dva roky je mi odepírán jakýkoli styk s dítětem. Nemohu jej vidět. Nemohu mu psát dopisy. Nemohu mu zavolat, nemohu poslat SMS. Dítě nemůže za babičkou a dědečkem, nemůže za svým bratrem. Je drženo jako rukojmí matkou a jejím "machem". Žádný dopis mu nepředá, telefon mu kontroluje, nikam ho nepustí. Nemám slov, co to je, přehlížet takovou situaci. Cítím pouze smutek, že se tak děje. Sám sebe se pak ptám, zda může člověk, který je toho účasten klidně spát?

Jsem z jiné planety, nebo Vy?

Ptám se, zda jsou takové velké rozdíly mezi lidmi? Lidé polomrtví apatií a lidé, kteří tuší, že život je vzácný dar. Jak psal Komenský, jsme-li povoláni ke službě, pak ji máme se vsí skromností přijmout. Komenského vyhnali, Sokrata nechali zabít, Husa upálili. V historii i leckde kolem nás je spousta bezpráví, je však otázkou, proč se někdo chce stát soudcem, a proč a podle jakých skutečných kritérií si stát vybírá své soudce.

Svého dítěte se nevzdávám, stále si přeji, abyste našla sílu se probudit a konat. Má dva rodiče. Mámu a tátu. Kdo přijal premisu, že po fyzickém zavření dítěte do domu, příchodu "macha" najednou nechce ke svému otci? Chápete, že jste ani jednou nedali dítěti šanci jít do bezpečí přítomnosti svého otce? Mimo "macha", který ovládá jeho matku. Přes dva roky dáváte mému synovi signál, že něco s otcem není v pořádku. Jak dítě toto prožívá? Ani jste nezajistili, aby jako účastník dostával spravedlivé informace. Skrze koho je informován a tedy formován? Jaké pseudoargumenty chcete použít, že jste podporovala

matku, aby přes dva roky bránila synovi styku s otcem. Odmítám hrát hru o dítě. Chodit po soudech, po znalcích a počítat čas, kdy to skončí. Odmítám žít v naučené beznaději.

Dal jsem synovi dvanáct let vědomé a něžné výchovy. Doufám, že jeho duše ví, proč se k nám narodila, proč si vybrala tuto situaci.

Znáte známá slova: "Odpouštím vám, neboť nevíte, co činíte."

Ať máte v ruce paragraf, nebo kopí, přijmu jakékoliv Vaše rozhodnutí o upravení styku s dítětem, ať bude za týden, nebo za tři roky. Máte tu moc a já ji беру jako fakt, ale nebudu již chodit na soudy, nebudu vyhledávat OSPOD, psychology a všechny obezličky, které používáte - nebudu v sobě živit naději na spravedlnost. Spravedlnost je ve Vašich rukách, to je Váš životní úděl, já s tím nic nenadělám. Jsem otcem svého syna, ať se Vám to líbí, nebo ne. Jsem otcem svého syna, ať nastavíte jakékoli překážky. Nemusí se za mě stydět. Nikdy jsem ho nezradil, nikdy jsem mu neublížil.

P.s.

Paní soudkyně, můj laický názor je, že upravit styk s dítětem měl soud zároveň s požadavkem manželky na mé vykázání. Pominu, že manželka účelově a beztrestně lhala, ale soud měl bez ohledu na jiná rozhodnutí také řešit nejslabšího člena rodiny a nepodílet se na odstranění otce s chlapcova života.

Dny a měsíce bez dítěte jsou hrozné. Věčné očekávání, že snad již příští měsíc uvidíte své dítě, byly pro mě neskutečným trápením. Jako jsem věřil, že si nás naši synové vybrali, stejně tak věřím, že jsem si i já vybral svoji ženu a tedy celou tuto situaci. Myslím si, že mé sny mě k ní dovedly. Potkal jsem ji, abych se něco naučil.

Velmi miluji své děti. Ještě dávno před jejich početím, patřily mé první básně jim. Viděl jsem je ve snech. Starší syn má po mých vizích jméno. Nelpím na majetku, nelpím na titulech, oceněních, či neoceněných soudu. Zůstávám živý a zvědavý. Pozoruji, jak vnější moc, může ničit, nebo posilovat základní lidské hodnoty. Jak nebývale vysoké množství mužů musí prokazovat, že mají rádi své děti, že se o ně chtějí starat, že jim jejich děti dávají smysl života.

KNIHA SOUDCŮ - FRANTIŠEK 17

Jiřího otevřený dopis soudkyni mohl vypadat jako házení perel sviním. Ignorace, přehlížení, nezájem. Nevyžádaná komunikace úředníky dráždí. Vyvádí je z míry. Neřeknou to, ale ve svých myšlenkách nebezpečně často splývají s úřadem, zdmi, úkolem. Pohříchu zapomínají kým sami jsou, proč se pro tuto misi rozhodli. Na občana mají své rugela, a jak psal Borovský "Po své těžké práci nechtějí být burcováni". Jiřímu však otevřený dopis pomohl udělat si jasno, kdo je on a kdo jsou oni.

Je to tak jednoduchá věta, až může klamat svojí prostotou.

Kdo jsem já a kdo jsi ty?

Jaká vlákna nás spojují, že přestáváme rozlišovat, kdy jsme herci a kdy diváky?

František nastoupil jako ředitel školy v Kravařích. Většina z jeho bývalých žáků mu to přála. Kdo jiný by měl být ředitelem školy než jejich nejoblíbenější učitel? Kdo jiný, než kdo jim opravdu rozumí, kdo je má rád, kdo i když je učitelem, nepřestává být přítelem. Pokud děti jásaly, kolegové byli spíše rozpačití. Kdysi býval nad učitelským stolem portrét prezidenta, a i když ta doba je pryč, nějak si jeho kolegové neuměli Františka představit jako posla prezidentovy vůle.

Obec Kravaře v sobě stále nese něco z pastevectví dobytky. Leží na úpatí kopců Českého středohoří a Kokořínska. Rozlehlé louky, málo upravených domů, veliké náměstí je 21. století jako bez života. Někteří Kravařští si na svá auta dávají značku KR místo CZ.

Zato škola je v Kravařích datována od roku 1550. Učit a dělat ředitele je velký rozdíl. Učit pro radost, a učit pro pány nahoře, je velký rozdíl. U učitele stačí, aby učil, ředitel již musí dělat, že je ředitelem. Františkovi ušlo, že první školmistr zde již dávno před Marií Terezií, dokonce i před Komenským, kopal pro katolickou církev. Uplynulo pomalu pět set let od založení školy, ale některé věci zůstaly. Také současný starosta považoval školu za užitečný nástroj. Tak trochu za svůj nástroj ke

kterému se bude vybraný správce řádně chovat. František nastoupil uprostřed letních prázdnin, na podzimní prázdniny byl již odvolán. Dopustil se prohřešku, když narušil “všimné” pro starostu obce.

Vážený pane starosto,

na základě naší dnešní debaty, Vás jako ředitel školy žádám, aby údržba zelených ploch, obsahující zejména sekání trávy v areálu školy a sportovního hřiště, viz. obrazová příloha, byla podepsána s firmou Servis škoie s.r.o., která nabídla ve výběrovém řízení nejmenší cenu. Za stejný rozsah práce, při dodržení všech požadavků námi vypsané zakázky malého rozsahu, požaduje nesrovnatelně nižší částku než Vámi preferovaná firma.

Každoročně ušetřené peníze ve výši 178.000 Kč bych rád v tomto školním roce využil k zabezpečení fotbalových branek a košů na basketbal, které z důvodu havarijního stavu neprošly povinnou revizí. Jejich oprava a revize by se měla uskutečnit co nejdříve, aby s počátkem školního roku, byla zajištěna bezpečnost žáků. Zbylou část peněz bych rád využil na revitalizaci doskočiště, kterou bychom na základě analýzy teprve upřesnili.

Samozřejmě zajistím u společnosti Servis škoie, pečlivou kontrolu a platbu faktury až po řádně odvedené práci.

S pozdravem, Mgr. František Novotný, Kravaře, 27. 8. 2019

Někdy to tak je, že když přijdete o jednu práci, a nepoučíte se, rychleji přijdete i o druhou. Po odchodu z Nového Boru měl František štěstí, že byl na rychlo vypsán konkurz do Kravař. Jeho smůla spočívala v tom, že vůbec, ale opravdu ani malinko, nezměnil. Z Boru se mu odcházelo těžko, z Kravař hůř. Věděl, proč starosta trvá na zakázce. U Zuzky cítil obyčejnou lidskou slabost. Zuzky mu svým způsobem bylo líto, stejně jako mu bylo líto společnosti, která takové lidi nechává u zodpovědnosti. U starosty v Kravařích vnímal chlípnost. Až se toho prostého slova leknu, a ani si neodvažoval pomyslet, zda je to ve společnosti naprostá výjimka.

Kolik toho musí ještě František prožít, aby vznikla jako vlastní kniha soudců? A až to prožije, jaká bude jeho konfrontace se soudy? Přijme s pokorou jejich moc nad lidskými životy, nebo se nepoddá a stejně jako v Kravařích raději za svoje pevné postoje zaplatí?

KRÁSNÁ DOBA A KRÁSNÁ ZEM

Když se Mirka vrátila od Lucie, něco se v ní začalo měnit. Poklidná, jasná linka života, ztratila svoji jednoznačnost. Slunce dál vycházelo a zapadalo, lidé chodili do práce, šetřili na věci, vychovávali děti, média informovala o ministrech, kteří jak malí školáci podváděli ve svých písemných pracích. Jenže ani Mirka ani František již nežili životem, který znali z dřívějška. Každý z nich měl svá tajná přání. Tak tajemná, že si o nich spolu nepovídali. Měli se k nim jenom ve snech, které si jen výjimečně pamatovali. Možná bylo příčinou méně doteků, možná situace ve kterých se najednou její František ocital. Včera ředitelem, dnes mužem bez práce. Všechno se měnilo. Rychle, jako když se na jaře po dlouhém nic objeví první kopřivy.

Nešlo o to, že někde se postavil dům a jinde shořela stodola. Měnilo se všechno a rychle. Dospělí častěji zmiňovali staré zlaté časy, v rádiu zařazovali relace vyprávění nostalgických vzpomínek na dobu, kdy se jedl prostý chleba se sádlem. Vypravěči vášnivě popisovali vůni chleba a sádla - jak voněl celým domem, a jak to bylo dobré. Bezpečí a jistota. Vše funguje. Čisté ulice. Spořádaní lidé. Zahnané nemoci. Odsunuta smrt a tma. V noci ozářené ulice, kostely, radnice, soudy, výlohy. Světlo kam se podíváš. Majetek a zboží všude na dosah. Doba před Covidová. Možná mírně dusno, možná klíčící touha po změně. Možná trochu neklidné děti a deprivovaní zvířecí mazlíčci. Někde možná sociální disidenti na které dopadá odsouvaná tíha. Takové ticho před bouří. Podobá se bezvětrí. Krásná doba. Klid a mír. Je cítit pupeny, které musí vyrazit. Kdo zavětrí, ten zpozorní. Dnes to známe spíše od zvířat, ale byly doby, kdy jsme to také uměli. Stoupnout si a zavětrit. Přijmout zprávy, které nejsou pěti smysly přijatelné.

Prostě ticho, dusno před bouří. Zastavení dostavníku po několika-denním kodrcání.

Někdo by řekl: "Konečně klid".

Druhý se zeptal: “Jsme v cíli?”

Milióny let se naši předci učili porozumět, jak funguje život s druhými, jak se proměňují pozice jednotlivce. Téměř milión let mohli naši předci experimentovat s ohněm. Naučit se vidět v něm Boží dar i Boží trest. Někdo z předků na jeskyní stěnu v Celebes namaloval před 44 tisíci lety obraz zvířete, a jiný člověk, ji o tři tisíce let později doplnil, jakoby staletí a tisíciletí nebyly ničím. Bylo by možné dnes zajít do egyptského Karnaku a doplnit nápis, kresbu? Přistavit nové sochy? Když Homér vyprávěl, prý nespěchal. Dnes lidé čtou, a jen málo využívají mezer, k tomu, aby déle v příběhu žili. Máme kurzy, jak rychle číst, a žádné, jak číst pomalu. Jak číst a jak dýchat se slovy. Jak knihu odkládat, vychutnávat, prodlévat u ní.

Kolik tisíců let měli lidé na to, aby krok za krokem navyšovali primitivní ohrady z proutí? Postupně je zpevňovali hlínou, až se změnili v sílu hradeb? Čas neměří těmto věcem stejně. Lidé v minulosti měli z našeho pohledu neuvěřitelné množství času k tomu, aby se sžili s novými zkušenostmi. Sžili a identifikovali. Pokud se sžití podařilo, pak jejich vnitřní svět nebyl zapleten v prostředí s vnitřními konflikty. Takový člověk se nehádal, jestli je oheň jenom zlý, nebo jenom dobrý. Neobjeví se rozpolcenost. “Oheň” je přijat do hlubokého porozumění světu, do životní moudrosti: “Oheň je dobrý sluha a špatný pán”.

Lidská geneze má dlouhý vývoj a je plná zajímavých adaptací. Vlastně nedávno, někdy od novověku, se objevy a revoluce zrychlují. Ovšem procesy identifikace a zvnitřňování se zřejmě dějí stále stejným tempem. Od dobytí Bastily a pojmenování demokracie jako volnosti, rovnosti, bratrství - si lidé ještě nevytvořili lidovou moudrost, jako to dokázali u ohně. Potřebujeme ještě pár stovek generací k zapracování konceptu demokracie? K uspořádání společnosti do hlubokého lidského vědomí, k opuštění antagonismu dobrý - zlý?

Když vyšel František před svůj dům - kde byla demokracie? Kde byl pokrok? Viděl domy sousedů, reliéf Lužických hor, slunce postupující z východu na západ. Věděl, že si rád rozdělá oheň, posedí s přáteli u

dobré muziky, ale stejně jako Mirka vnímal, že něco se mění. A tyto změny jsou stále rychlejší. Jako primitiv by se klidně zeptal, zda je demokracie dobrá, či zlá.

Ve století páry jednotliví nadšenci stroje zaváděli, většina lidí je ničila. Dělníci fakticky, kněží demonstrativně, jiní ve svých řečech. Ničili je, protože se s nimi nesžili, nechápali, že stroj není ani dobrý, ani zlý. Ničili je, protože neměli hýbající stroje ve svém hlubokém porozumění. Drobné nástroje zvnitřněné měli, jen zřídka nadávali na “blbou sekeru”, “blbou motyku”. Moc dobře vědí, že záleží na ruce, které je drží. Motyka není sama o sobě ani dobrá, ani zlá. Drobným nástrojům rozuměli. Copak se na pazourek nadává? Na velké stroje si dosud nezvykli, častěji než na sekyru se nadává na nějaký “vehikl” či “krám jeden”. A co druhá průmyslová revoluce? Elektrifikace. Opět navenek nepřehlédnutelná událost. Některá místa na zemi se najednou rozsvítila do nebe. Nebe nad námi přestávalo být vidět, ale mravní kodex v lidech se řešil pomaleji. Mnoho lidí dodnes není schopno přijmout zákonitosti druhé revoluce. Jsou i lidé, kteří jsou schopni prohlásit, že by se života bez elektriky vzdali. A co teprve třetí průmyslová revoluce. Zrod počítačů. První generace počítačů byla použita pro vývoj jaderné bomby (MANIAC). Svět, tak jak jej známe, nemůže fungovat bez znalostí a využití elektrické energie, a je jasné (tedy jen tomu rozumíme), že nemůže fungovat bez výpočetní techniky. Bez nich by se nám dnes zastavily téměř všechny vlaky, lékařské přístroje, elektrárny, kalkulačky, pokladny, výběr daní...

Na to, na co lidé měli kdysi desetitisíce let, v horším případě tisíce let, má František s Mirkou jen asi polovinu svého života života. S jejich osobním datem narození přišla třetí průmyslová revoluce. Sotva prošli školou, kde o počítačích nepadlo téměř ani slovo, již aby se adaptovali na další revoluci. Revoluci pro rychlejší přehlednost jen nazvanou 2.0. Internet a kyberfyzické systémy. Nahrazování lidského logického rozhodování. Nahrazování pokladních, účetních, pilotů, logistů... Je zbytečné aby operaci vykonával chirurg. Drahé, aby letadlo řídil člověk. Do válečných misí se posílá bezpilotní systém vzdušné obrany,

bezpilotní systém vzdušného průzkumu, bezpilotní systém bezvadně ovládající logické postupy.

I když se zdálo nebe bezmračné. Dny poklidné. Věci spořádané. Neměli to František s Mirkou lehké. Ve skutečnosti se dělo mnoho věcí.

Nebe u Nového Boru bylo modré, zjizvené mračnými rýhami zplodin z letadel řízených prvním a druhým pilotem. V ten samý čas bylo nebe u Znojma zatažené a nikdo neviděl zplodiny letadel, které se vytrvale snažely skrze mraky, každou minutu a každý den. František viděl modré nebe, vnímal zvláštní krásu z přeletů letadel a potřeboval si to nějak srovnat. Které revoluci rozumí? Pohledu do praskajícího ohně? Ano. Psovi, který ochotně žije vedle člověka? Mirka viděla to samé nebe na Novém Borem, ty samé rýhy po letadlech. Taky milovala praskání ohně v kamnech a pohládit kožíšek domácího mazlíčka.

František si vytáhnul notebook a začal psát příspěvek na blog.

Svět včerejška

Jedna z mnoha zpráv dneška: Do Evropy, na španělský břeh, dorazila na gumovém člunu necelá stovka černochoů, vyskákali na břeh a během chvilky se rozprchli. Nikdo je nezastavil, nikdo je nekontroloval, zmizeli směrem do vnitrozemí. Zřejmě se takové věci dějí dennodenně. Vážím si situace, kdy do Německa, Rakouska či na Slovensko mohu jezdit bez jakéhokoliv omezení. Zároveň chápu a přijímám, že pokud pojedu do USA, Ruska či Turecka musím počítat s omezením. I kdyby se jednalo pouze o jediný člun, který neoprávněně a všem na očích vnikl do našeho prostoru, je to malér, protože by to znamenalo systémové selhání. Mám zahradu, kam by se vešlo opravdu hodně lidí, přesto nechci, aby ani jeden člověk ke mně vnikl proti mé vůli. Návštěvy chodí bránou a přeji si, aby tomu tak zůstalo. Jako Čech se ztotožňuji s většinou svých krajanů, že nekontrolovaná migrace je velkým bezpečnostním rizikem a dokonce musím uznat, že také naše

politická reprezentace je v tomto ohledu obecně mnohem zdravější, než představitelé zemí, které se chovají velmi korektně, ale zároveň velmi nezdravě, když nechají na naše evropské území pronikat nekontrolované skupiny.

Při sledování videa s připlouvajícími černochoy mě napadá: Jaký to má dopad na Evropu? Co to přinese hostitelské zemi? A co mě?

Byl jsem v Itálii a uvědomil si, jak se během mého života italské pláže proměnily. Nejdříve jsem si všiml, že písečné či oblázkové pláže Jaderského moře změnilly barvu. Je jiná, než jsem ji znal před 30 lety, kdy jsem poprvé mohl svobodně brouzdat těmito plážemi. Pláže se změnilly. Stačí si pokleknout a nabrat trochu písku nebo oblázků do rukou. Jsou pestřejší a barevnější. Do původní struktury jsou zaneseny fragmenty plastů. Pravidelný rytmus vln je zapracoval a rovnoměrně smíchal s původními písky nebo oblázky. Mé estetické cítění to neuráží. I mnoho umělců kombinuje umělé prvky s přírodními. Můj rozum by však brečel, protože rozumí, co tato změna znamená. Jako se lidskou činností proměnily pláže Jadranu ve smetiště, které ani nevnímáme, že je smetištěm, tak se proměňuje i jejich sociální struktura. Na italských plážích se objevují černoši ověncení plastovými zbytnostmi, které se snaží rozprodat mezi rekreanty.

Jakou mají souvislost černoši a plasty na pobřeží tak trochu našeho Jaderského moře. Připomínají mi autobiografii knihy Stefana Zweiga "Svět včerejška". Zweig neunesl měnící se prostředí a spáchal sebevraždu. Nechtěl žít ve světě, který apaticky opouštěl staré hodnoty. Zabil se, když druhá světová válka nabírala na síle. Odmítal být ve světě, který se měnil ve smetiště války a nacismu.

Život se stále mění. Plasty a černoši jsou jen dalším historickým mezníkem, který mění naše prostředí. Na dovolené jsem více porozuměl, co to je být mužem včerejška, jak asi Zweig vnímal změny kolem sebe. Bylo mu z nich smutno? Trapně, že je člověkem?

Jeden Ital tam kupoval nějaké cetky od černochoa nabízejícího své zboží, rozvěšené po svém těle. Když černochoch odešel, tak mi Ital

říkal, že ty věci nepotřebuje. Kupuje je jen proto, aby dal tomu černochovi práci. Vysvětloval mi, že když černoch vydělá na pláži, nebude muset krást.

Takový kolotoč pokroku. Itál uleví svému svědomí, černoch nemusí krást, zbytnost se vyhodí a moře je rozemele na tisíc maličností.

František napsal jeden článek, pak druhý. Myšlenky, které jej atakovaly, mohl zazdít, nebo vypsát. Neuměl skládat hudbu, malovat obrazy, tak se je pokoušel aspoň napsat. Byl to jeho způsob čtení v bezvětrí. Někde v koutku své duše se domníval, že tak snad alespoň malinko pomáhá k ochraně světa. Světa, který měl rád a ke kterému cítil jistou povinnost, jisté předsevzetí - svět nezničit. Těšilo jej, že může aspoň psát. Zažil předchozí režim a tak dobře věděl, že by byl tehdy se svojí touhou budovat lepší svět, odsouzen do ilegality. Vážil si, že žije v době, kdy tuto svobodu mu nikdo nebere. Druhý článek byl stejně jako předchozí jen reakcí, odpovědí, na věci kolem něj.

Politik a naše slzy

Včera psali v místních I-novinách, jak zde místní politik Dr. Hudec několik let alarmuje na záchranu zeleně, a ve svých článcích pravidelně nařiká nad pokácenými stromy.

Oním politikem je vzdělaný muž a svým nářkem dokáže rozplakat. Píše léta, píše na facebook, píše do novin, říká to na politických mítincích. Přes diskuzní fórum jsem se ho zeptal, kolik zasadil stromů? Já mám totiž stromy také moc rád. Známe se, věděl, že já jich pro svoji zábavu vysázel stovky, a tak mi neodpověděl. Z davu jeho "přátel" mi odpověděla jedna paní, že na to, abych zasadil strom je potřeba povolení, že to není jen tak, zasadit strom. Vysvětlovala mi, že pro to musíme držet pohromadě a bránit každý živý strom, který se má pokácet. Člověk by si řekl, že má paní pravdu. Říkala, že na zahrádce, nebo kolem svého domu, ve svém lese, si můžete sázet, jak se

vám zachce [poznámka: kácet ne], ale, pak se ptala, co my, citlivá většina žijící ve městech. Co my můžeme dělat?!

Měla pravdu. I s tím vykřičníkem a otazníkem. Jejich letitý žal a jejich setrvávání v tomto žalu je natolik uzemnilo, že si žijí v přesvědčení, že nemohou nic dělat, že jsou ne-mocní, a ten jejich vzdělaný politický šéf, státní zaměstnanec, zastupitel a radní v jedné osobě je jako špatný lékař - léta léčí, aniž by je někdy plánoval vyléčit - zmocnit. Co s vyléčeným člověkem? Jaké lékaře, politiky, učitele bude poslouchat? Koho bude hledat a volit? Bude nadále vyhledávat jeho pláč?

Nebude.

Všude jen pravda. Pravda, která říká: "Je to tak."

Jsme v zemi, kde ta naše většina nevlastní skoro nic. Vyžíváme se v dodržování zákonů, které nám pomáhají zůstat ne-mocnými. I malé dítě ve škole se učí, že je ne-mocné, závislé. Možná také z toho důvodu nezbytně hledá nějakou partu. Když nemá na výběr, tak jakoukoli.

Cítím soucit s těmito lidmi. Ze srdce jim přeji, aby byli mocnými lékaři, učiteli, automechaniky, tátou, mámou... Aby nemuseli hledat něco co vlastně ani neexistuje, ale může svazovat a bolet mnohem víc, ne-mocnými. Obdivuji odhodlané lidi, kteří si jako družstvo kupují lesy, aby pro ochranu přírody udělali více. Potřebuji chválit drobné zemědělce, kteří bez ohledu na dotační tituly velmi citlivě spravují svoji malou zem. Nenechávají ji zbytečně planýrovat, bůhvíproč zcelovat, odolávají státním subvencím, aby odevzdali moc nad svými záměry.

Přimlouvám se za odstranění strachu a všudypřítomného pocitu bezmoci. Varuji před politiky kteří většinou nabízejí, že za ně všechno vyřeší, a teď již dokonce za ně i pláčí.

Paní z publika jsem se zeptal: "Kdo vám řekl, že za vysazení stromu na obecním pozemku, půjdete do vězení?"

Neodpověděla. Měla svoji pravdu a svůj zvyk, že lepší je plakat než hledat odpovědi.

Mohla ještě padnout otázka “Kdo vás to straší, že se bojíte žít?”

Já jsem se nikdy nebál vysadit stromy na obecním. Nikdy jsem za to nebyl potrestán. Na sídlišti U nemocnice jsem jich vysázel deset. Pět mi jich hned na jaře správci pozemků posekali. Z těch pěti co přežily, dva pěkně za mlada zničili vandalové. Ted' když jedu do nemocnice, mohu si říct - tady tři velké stromy jsou staří jako můj syn. Sázel jsem je, když se narodil. Sázel jsem nejen zde, ale také ve Višňové, ve Vranově nad Dyjí, v Proseči a co já vím, kde již všude. Život je dlouhý, nemám důvod plakat, že stromů je čím dál míň. Neprožívám osobní pocit viny. V tomto ohledu jsem šťasten. Evropa je z leteckých fotografií zelenější než byla kdy dřív. Zdá se, že vlády i zastupitelstva jsou v tomto ohledu spíše normální, tohle zrovna není důvod, abych plakal. Jenže to podstatné pro můj život je, pokud chci “na svém sídlišti” více stromů, tak si je vysadím.

Možná ještě poslední vzkaz pro ty opravdu vystrašené, nebo pro ty, co již na vlastní kůži poznali, že si nelze s oněmi všudypřítomnými “kolektivními smlouvami” zahrávat. Těm doporučuji, ať se před vysázením vlastního stromu pořádně rozhlédnou jestli tam někde není cedulka “ZÁKAZ SÁZENÍ STROMŮ a KEŘŮ”. Pokud není, neptejte se a sázejte.

FRANTIŠKOVA MAMINKA

Paní Zemanová byla od prvního pohledu paní učitelka. Celý život v jedné školce. Starší dáma, mírně při těle. Pečlivě upravené blond vlasy, střídmy konfekční oděv. Stejně tak střídmy a stabilní výraz obličeje. Přesný odchod do práce a přesný návrat. Svět byl pro ni složen z jasně srozumitelných pravidel. Chodila důstojně, nikdy neutíkala a nikdy se neloudala. Každý krok byl krokem malého soudce. Krátké kroky, mechanický došlap. Všechno mělo svůj jasný řád. Její povinností bylo případné nesoulady napravovat. Tón jejího hlasu byl většinou laskavý,

vysvětlující, vázaný na “Mělo by se”. Pokud se Anička příliš loudala s jídlem napomenula ji, napomenula i Pepíčka, když s jídlem příliš spěchal. Za svobodna se jmenovala Slavíková, chodila na balet a do pěveckého sboru, dobře se učila, a tak nějak věděla, že chce být, a tedy bude, paní učitelkou v mateřské školce. Viděla se, jak bude dětem zpívat, jak jim bude povídat, jak jim bude trpělivě odpovídat na jejich otázky. Jak z nich udělá slušné, spořádané lidi. Čím byla starší, tím méně bylo zpěvu a tím více bylo potřeby naučit děti, ale dodržovaly známá pravidla. Poděkovat. Pozdravit. Umýt si ruce. Dostat děti do spořádaného života. Život ji dával těžké úkoly a ona je s ochotou přijímala. Byl to smysl jejího života. Byla učitelkou. Často si uvědomovala, jak moc jsou děti plody svých rodičů. Jak pohled na rodiče napovídá, jak se bude chovat jejich dítě. A spolu s tím si uvědomovala, že někdy by potřebovali vychovat spíš rodiče, než jejich děti.

“Chudák dítě,” řekla své kolegyni, když vracela do šuplíku nezaplacené fotografie. A za chvíli dodala: “Podívej se na jeho rodiče a hned ti dojde, kde je problém.”

“A proč ty fotky nechtěli?” zeptala se kolegyně. “Já jsem myslela, že to pro ně není problém.”

“To já nevím. Paní Sedláčková je samoživitelka, všichni víme, že fakt peníze nemá, ale vždy všechno zaplatí. Proč to Fričovi nechtějí, to nevím.”

“Slyšela jsem, že jsou nějakí alternativní.”

“Já nevím, jestli alternativní,” spustila paní Zemanová “mě se zdá, že spíše nepřizpůsobiví. Minulý rok jsem ve svém vlastním volnu pořádala setkání rodičů. Tátové, že si zahrají kuličky s dětmi, maminky si udělají malý bazárek - a samozřejmě Fričovým se to nelíbilo. Pan Frič mi řekl, že už je velký na hraní kuliček. Vůbec nepochopil, že nejde o něho, ale o děti.”

“A paní Fričová?”

“Taková chladná ženská. Když náhodou přijde do školky, tak se na nic nezeptá, vezme dítě a jde. Takoví rychlopodnikatelé.”

“V čem podnikají?”

“Ani nevím. Já se o ně nezajímám. On snad dělá něco pro banky.”

“A to nechtějí ani koupit fotky svého dítěte? To je divný.”

“Je to divný.”

“Minulý rok koupili. Pak, ale nechtěli přispět 20 Kč ředitelce na narozeniny. Chápeš to? Symbolických dvacet korun.”

“Chudák dítě.”

“Jo, rodiče si nevybíráme.”

Občas si Františkova maminka posteskla: “Už abych byla doma.”

Doma měla vždy vše dokonale uklizené.

Řídila se heslem: “Pořádek dělá přátele.”

Skutečně, pořádek byl její silnou stránkou. Pokud někdo hledal nějaký doklad vydaný před dvaceti lety, zaručeně jej našla. Vytvářela si svět, jaký ji vyhovoval. Trápilo ji, když za to nedostávala patřičnou odměnu. Moc si přála, aby ji okolí častěji poděkovalo, jak neúnavně se o svoji rodinu stará. Rodina byla pro ni vším. Žila a dýchala pro rodinu. Moc dobře věděla, že stejně jako stojí ohromné úsilí udržet doma pořádek, stejně tak si představovala, že je potřeba dát úsilí do každé činnosti, aby mohl člověk spokojeně žít. Štítela se bezdomovců, feťáků a vůbec všech lidí, kteří si neuměli ve svém životě udělat pořádek. Nerozuměla, jak se může někdo těchto lidí zastávat. Slabost měla pro muže v uniformách. Policejních i úřednických. Pocit nadřazenosti měla k pracovním montérkám a vůbec jakémukoli špinavému oblečení. Domnívala se, že kdyby se ve škole více učili, nemuseli by takovou práci dělat. Trápilo ji, že její manžel kouří a pravidelně mu vyčetla kolik již peněz vykouřil. Pak ji mrzelo, když v této své výtce nenašla u dětí oporu. Ty na její výtku často reagovali stylem: “Nechej to být. Je to jeho život. Doma nikdy nekouří, a co dělá v práci nemusíš řešit.”

Na manželovo kouření nikdy nerezignovala. Uvnitř ji zůstával hluboký nesouhlas. Jsou rodinou. Každý si nemůže dělat, co chce. Peníze, které prokouří by se mohly použít lépe. Prostě kouření je škodlivá, nezdravá věc, za kterou rodina musí ze svého rozpočtu těžce platit.

František si vybavoval, jak mu tatínek v dětství zpíval smutné vojenské písničky. Seděli spolu u ohně a táta zpíval: “Sluníčko zapadá - za hory černý - z jedné strany Alpy - a z druhé padají miny - tak začala válka na Itálii...”

Když si pak zakouřil, František v tom neviděl nic zlého. Byli schováni tmou a spojení poutem otce a syna, tatínek smutně zpíval, cigaretový dým k ohni patřil

Jednou mu táta také říkal: “Když nemůžu usnout, tak si představuji, jaké to je v koncentráku. Zima, chlad, únava, strašné prázdno. Skrčím si nohy k sobě. Kolena až skoro k bradě. V takové poloze se pak skulím do postele a usnu ani nevím jak.”

Takové důvěrné věci si František pamatoval celý život. Bylo to pár slov. Jeho tatínek nebyl žádný vypravěč, ale když zpíval, nebo něco tak intimního řekl, tak František cítil, jak je rodinným poutem spojen se svým otcem. Vnímal zprávu, kterou mu otec předával. Rozuměl, jaké to je, schoulit se hladem a zimou a upadat do ticha prázdnoty. Vnímal, že každá bída jednou končí.

Později, až bude svému otci ještě více rozumět, ho napadne, jestli právě pro tyto vzpomínky nehledal jeho otec klid za každou cenu. František nikdy nepochopil, proč byl jeho otec celý život tak loajální režimu. Komunistickému a později i demokratickému. Uvnitř byl jeho otec slušný, pracovitý, poctivý. Navenek zcela oddán silám, které vládnou. Bez známek pochybností. Bez odporu. Bez náznaku otázek. Někde v sobě nosil Františkův otec krédo: Silnější vyhrává, tak mu to přej.

Ve svém mládí tomu František říkal: Neochota dívat se pravdě do očí.

Paní Zemanová, byla na svého syna náležitě hrdá. Ona byla učitelkou v mateřské školce, František učitelem ve škole. Představovala si, že jeho děti půjdou ještě výš a budou studovat medicínu, nebo práva.

Celé své srdce měla pro rodinu. Od malička dávala dětem maximální péči. Věřila, že její péče je to, co je zbaví utrpení a zajistí jim společenský postup. S malými dětmi se cítila skvěle. U vnoučků to bylo to samé. Hrála jim divadýlko, četla, zpívala, vařila. Vnoučky rozmazlovala se slovy: “Teď už mohu. Babičky jsou od toho, aby rozmazlovali.”

Společenský postup byl v jejich očích měřítkem úspěchu. Osudy jejího Františka, nebo třeba nějakého Jiřího, byly pro ni naprosto nepochopitelné. Byla součástí systému a ten si, dle jejího mínění, ze

svých řad vybíral ty nejlepší na ředitele škol, ředitele nemocnic, policejního prezidenta, premiéra a prezidenta republiky. V tom byla zajedno se svým manželem.

U ZEMANŮ

Když František zveřejnil na svém blogu úvahu o politikovi, dostal několik našťvaných dopisů. Psali mu, v jak katastrofickém stavu se nachází planeta a jestli mu jako novinářskému pisálkovi dochází, že musíme lecos obětovat. Za svými vzkazy dělali desítky vykřičníky, ba desítky vykřičníků, aby František pochopil, že chtějí odvrátit ekologickou katastrofu, že bojují za všechny lidi okolo. František s nimi souhlasil.

Souhlasil, že ani kdysi nejdramatičtější scénáře nepopisovaly, že by lidstvo během jednoho století dokázalo zaplnit nekonečné vody oceánů odpady. Každý, kdo někdy plul oceánem, musel vidět, že nekonečné masy hlubin snadno pohltnou Titaniky, ba celé Atlantídy. V některých místech si můžete měsíce nechat unášet plavidlo mořským proudem a všude jen hlubiny vod, nikde kousek země. My suchozemští tvorové si to jen těžko představujeme, jako rozlehl jsou to plochy. A přesto tyto hlubiny dokázali lidé zaplnit svými odpady. František věděl, že megatuny rozemletých pneumatik z nákladáků a aut, splachuje déšť do vod, a vody tyto mikročástice zanášejí do moří. Přesně si představoval, jak černá pneumatika úplně každého auta, se postupně obroušuje a tyto mikroskopické odbroušené mikročástičky jsou unášeny vodou a nakonec se usazují v krvi a mase mořských ryb. O dalších odpadcích kterého si lidské oko spíše všimne, ani nemluvě. František souhlasil s běžnými lidmi, že nebude kam uniknout až se odpadu rozprostře příliš mnoho. Možná ti nejbohatší žili v iluzi, že jich se to netýká, odstěhují se někam, kde je klid, kde nejsou ničivé větry a záplavy, kde se dá koupit krajina s čistou vodou a čistým vzduchem - a tam v té vysněné čisté oblasti jim může plynout zisk z krajin, které již museli opustit.

Proto svým čtenářům František odepisoval, že jim rozumí. Že to vidí podobně, a že hledá způsob jak věci aktivně změnit. Sám autem příliš

nejezdil, nelétal na dovolenou a nezatěžoval tak cizí pole vydatnými zplodinami. František třídil odpady, staral se o svoji malou zahradu. V mládí jako dobrovolník vysazoval stromy. Později to dělal na vlastní pěst. Přesto chtěl jít dál. Cestu viděl skrze svoje osobní uskromnění. Za systémovou změnu považoval rozšíření osobní odpovědnosti a omezení státní kontroly. Věděl, že postupné utahování pravidel znamenalo vzestup civilizace, ale také, že systém má mnoho temných stránek. Systém může vést ke zničení lidstva, planety, svobody. Systém je strohý a logický, jenže zároveň nelidský mechanismus. Převaha rozumu nad soucitem. Plynová komora pro nepohodlné.

Jeho blog "Vzdělávat a vychovávat" mu byl nástrojem k hledání rovnováhy mezi citem a rozumem. Po druhém vyhazovu z práce, našel místo učitele ve zvláštní škole. Větší příplatky, menší smysluplnost. Když četl některé rozezlené komentáře k předchozímu příspěvku, říkal si, že by možná měl psát pohádky. Dospělí je neberou vážně, rozum si řekne, je to jen pohádka, a tak může pohádka bez kontroly působit na naše city. František chtěl vracet čtenáře k prožitku světa i vesmíru. Věděl, že pohádkám, snům, mýtům - lidé nenadávají, jejich rozum jim řekne - jsou to jenom pohádky. Kdo ví, jak lidé rozuměli Odyseovým cestám, bájím o Narcisovi, Oidipovi, Paridovi. Byly pro ně pohádkou, nebo realitou? A sny? Kamarádovi můžeš klidně říct, že jsi mu ve snu vypil všechnu jeho slivovici, a on se neurazí. Jeho rozum po slově pohádka či sen, klidně dříme.

Byl to "jenom" sen.

Možná by ten se slivovicí Františkovi odpověděl: "Teda Františku, to já kdybych ti řekl, co mi zdálo..."

Kaštan

Na školní zahradě rostl kaštan. Svými květy uměl po několik dní uživit statisíce včel. Svými plody dával radost nejednomu dítěti. Řeklo by se, obyčejný strom, a je to přesně tak. Obyčejný. Nestříhaný, netvarovaný, ponechaný svému osudu. Nádherný, zdravý, silný strom. Listí šumělo podle síly větru. Větve lákaly odvážná srdce k pobytům v koruně stromů. V parných dnech lidé vyhledávali jeho stín. Byl domovem ptáků, hmyzu, brouků

a mnoha dalších tvorů přírody. Rostl dlouho a pomalu. V pravidelném rytmu nasazoval květy, shazoval úrodu, a pak i listí. Jednoho dne mu Stvořitel daroval rozum.

Pak se ho zeptal: “Kaštane, jak se ti daří?”

Kaštan odpověděl: “Dobře.”

“O čem přemýšlíš?”

“O větrech, abych věděl kterým směrem mám růst.”

“Hm, to je důležité. A o čem ještě?”

“O vodě. Ptám se, kde je voda. Kam posílat kořeny, abych žil.”

“A daří se?” ptal se Stvořitel.

“Daří, každou chvíli hledám odpověď na otázku: Kde je vlhčeji? Není to pod zemí všude stejné. Musím také hledat živiny. Někde je vody moc, ale živiny jsou tam mdlé. Jinde jsou živiny vydatné, ale vláhla tam často chybí. A tak v každé chvíli přemýšlím a vyhodnocuji, kterým směrem se více dát.”

Uplynulo několik let a Stvořitel přišel za kaštanem znovu. Zeptal se ho na to samé. Kaštan mu odpověděl to samé, jako by neznal čas.

“Sleduji větry, vodu a zem.”

Stvořitel mu pověděl, že tak to je, a pak se jej ještě otázel: “Jakou má barvu nebe?”

“Modrou, zlatavou, občas deštěm zbarvenou,” odpověděl kaštan.

“A co ještě nového jsi si všiml?”

“Ucítil jsem vůni soli. Sůl znám ze svých kořenů, tato přišla s větrem.”

“A daří se?” ptal se Stvořitel.

“Ano, daří,” odpověděl kaštan.

Když Stvořitel přišel ke Kaštanu do třetice, položil mu podobné otázky. Odpovědi byly opět podobné. Barva nebe měla mnoho barev a vůně soli přicházela většinou s jarem od míst, kde Slunce zapadá.

Zeptal se ho stvořitel a co ti druzí, nestromy.

“Včelky krásně bzučí. Lidé jsou zajímavější než veverky. Mluví řečí, které rozumím jen někdy. Veverka mluví a každý ji rozumí. Mluví o vodě, o zemi, o jídle a bezpečí v mé koruně. Skoro, jako by byla strom. Zato lidé jsou jinačí.”

“Neradi se baví o vodě a o zemi?” zeptal se Stvořitel.

“Baví, a na sto způsobů. Jenže někdy se změní a pak mluví jako Ty. Jen samé otázky a žádná odpověď.”

“?”

“Ptáš se mě na nebe. Mohu povídat a šumět o jeho tisíci barvách. Každý můj list odráží jinou barvu nebe. Jenže lidé se ptají: “Kdo stvořil nebe?”

Když odpovím, že ty. Odpoví mi další otázkou: “Proč?”

Tomu já nerozumím. Na takové otázky nemám odpověď. Co žijeme na této planetě, jen člověk se chová jako ty. Není jako já a ti ostatní. Nestačí mu odpověď, že tak to je. Vyptává se stejně jako Ty. Ptal se i na Tebe. Ptal se na to, kdo stvořil Tebe.”

Pak se Stvořitel do třetice zeptal: “A jak se ti daří?”

“Jde to,” odpověděl kaštan se zvláštní tíhou v hlase.

Bajky, pohádky, mýty, hrátky - narušují realitu. Sdělují, že věci mají přesah. František si doplňoval život učitele občasným psaním. Tato hrátka vznikla při školení BOZP. Každý rok, ať byl František v jakékoli škole, je přišel školit jeden starý pán. Vždy používal ten samý rituál Představil se a řekl, že když se domluví, tak mohou skončit školení o něco dříve, že jim rozdá testy a společně vyplní správné odpovědi, aby úspěšně prošli. Nebyl jediným. Všichni školitelé to dělali takto stejně, takto vstřícně. Řekli jim, jak se hasí s hasicím přístrojem a jaké škody vznikají při požárech.

Byla to jen hra? Možná, stejně jako si chvíli hrál na ředitele školy. Za poslední tři roky, tři různé školy. Po zvláštní škole se specializací na extrémní poruchy chování, nastoupil do základní školy v Benešově nad Ploučnicí. Opět, tak krásné a malebné místo. Opět instituce, která má vzorně napsaný školní vzdělávací program. Když si jej člověk přečte, tak pocítí chuť se tam sám učit, nebo když může, tak se spojit s tamními tvůrci, a děti podle těchto plánů učit.

Teď však František seděl na školení BOZP a uvědomoval si, že se nechce ptát, proč má každoročně poslouchat to samé a ještě tím nejhorším možným způsobem. Proč mají v kolektivu pasivně sedět a mhouřit oči únavou. Proč nesmí říct, co si opravdu myslí. Už tak se ptal na více věcí, než je zdrávo. Školení BOZP pominulo a František byl rád, že je zpět na místě učitele.

Doufal, že doma žádné hry hrát nemusí, že se může uvolnit a být sám sebou. Že doma nemusí nic předstírat. Doma, to bylo s Mirkou, dětmi, psem, v domě s kouskem zahrady. Františka napadlo, že až bude příští rok zase školení, nesmí se tomu tolik oddat, musí se pokusit nějak splynout s davem.

U Zemanů, to byl František, Mirka a jejich dvě děti. František řešil svoji úlohu ve společnosti. Svoji individualitu v kolektivní společnosti. Mirka byla v kolektivu ráda. Myslela si, že dělá práci jako všichni. Dožít se v práci času, kdy je možné jít domů. Práce a domov byly pro ni naprosto odlišné kategorie. Viděla, že děti odrostly, že je potřeba něco doma poklidit, a pak je fajn, když zbyde čas na návštěvu. Život ji plynul tím správným, pomalým, přesným tokem, jako by stále v sobě nesla něco z Jižní Moravy. V tomto si velmi dobře rozuměla s Františkovou maminkou.

Když se na konci společné večeře podíval František na ulici za oknem, tak řekl: “Dnes jsme měli školení BOZP.”

“To znám. Taky ho máme pravidelně,” odpověděla Mirka.

“Školil nás nějaký Plešina,” pokračoval František. “Byl opravdu plešatý. Povídal na chlup ty samé věci, jako nám říkají na začátku každého školního roku. Školil nás očekávanou větou, že můžeme skončit o půl hodiny dříve, když ho vydržíme v tichu poslouchat. Tak nám Plešina projevil vrchol své humanity. Dal nám razítko, shrábl odměnu za celý čas, a nikdo nepoví, že taková forma školení je naprosto k ničemu.” Pak si František povzdechl a pomyslel: A tito poslušní učitelé pak budou, nedejbože, podobným způsobem učit své děti.

“To už jsou zase špinavá okna?” navázala Mirka, když viděla, jak se František při hovoru dívá na okna.

František se nedíval na okna, ale skrze ně, ba ještě dál, skrz protější dům až do míst, kde okna a domy nebyly.

“To musí být děsná práce,” pokračoval František ve svých myšlenkách “povídat nesmysly, které nikdo neposlouchá. Ještě horší než politika. Tam je to aspoň zjištný.”

“Někdo to musí dělat,” kontrovala Mirka.

“Proč by musel?” odpověděl František trochu podrážděně.

“No, protože je to povinnost. Každý zaměstnavatel je povinen nechat proškolit zaměstnance.”

František se otočil a podíval se na Mirku. Trochu se usmál a řekl: “Neměli bychom, když už topíme v kamnech, taky si objednat školení BOZP? Ve škole jsou jenom chodby, to je pak lehké školit, ale tady může od žhavého uhlíku shořet celý dům.”

“Dělej si legraci,” odpověděla Mirka taky trochu podrážděně. “Myslíš si, že málo domů shoří?”

“Myslím, že málo. Víc bytů v paneláku, než domů, kde si lidé sami topí,” přisadil si František něco ze statistiky.

“Ale kolik lidí bydlí v paneláku, a kolik v domě?” zeptala se Mirka.

“Nejčastější příčinou požáru je lidské selhání. Měli by školit i lidi z paneláků, kdyby si třeba chtěli zapálit svíčku nebo prskavku na Vánoce.”

“A co s tím mám já, Franto, dělat?”

“Platit kominíka, který nám dá razítko, že tady byl.”

“Ještě něco?”

“Bezmyšlenkovitě se vším souhlasit. Poděkovat za rozhodnutí, když ti stavební úřad nepovolí okenici, která se otevírá do ulice,” vyplavoval František ze sebe hluboce potlačovanou frustraci. “Co kdyby tam náhodou šla mateřská školka, a tobě okno vypadlo do ulice?”

“Víš co,” skočila mu Mirka do řeči, “nech si své přednášky do školy. Já si myslím, že pořádek musí být. Kdyby si každý dělal, co chce, jak by to vypadalo?”

Skrytě agresivní, nelaskavá komunikace se u Zemanů začala vyskytovat stále častěji. Jako všude jinde šlo o hloupost. Jako všude jinde, jedna drobná nelaskavost generovala další dvakrát silnější

žihadélka. Bere si každý syn, projekci své matky? Kde je ten čas, kdy na svojí Mirce viděl jen andělské rysy? Kdy pro její vůni mohl nejíst, nepít, běžet nocí, jen aby ji ráno na pět minut viděl. Kde jsou ty roky, kdy ho Mirka milovala? Žasla nad jeho hloubáním? Kdy ji fascinovalo, omamovalo, jak se František na nejrůznější každodenní věci dokáže nevšedně dívat. Kde je ta doba, kdy byla hrdá, jak šikovného muže potkala? Kde je to děvče, ke kterému František vzhlížel jako k bohyni Maomai? Kde je ta žena, která, když nenašel odpovědi, ho přijala do své náruče a obdařila klidem? Klidem, k lidem v jeho nitru.

Mnoho se změnilo. Z jedné technické revoluce do druhé. A k tomu náročnému stavu ještě zažít, jak jedna totalita skončila a druhá se vkrádala do jejich života. Přišlo mu, že jeho táta zažíval za předchozí totality mnohdy více svobody než je teď dopřáno jemu. Stranický sjezd, nebo školení BOZP? Na obou, když se zvednete a odejdete nesete následky. Domníval se, že na tom prvním to bylo trpěno, na druhém už se mnoho lidí, domnívá, že to bez toho nejde. František vzpomínal, jak když jeli autem s rodiči na dovolenou, tak se jako děti schoulily na zadní sedadla a tatínek řídil auto dlouho do noci. Fiat 124 se houpal, a aby se na zadních sedadlech auta pohodlně leželo objímal sestru. Pásky se nepoužívaly, dětské sedačky byl neznámý pojem. Nepamatoval si, že by tatínek mluvil o kontrole rychlosti. Tatínek byl skoro jako bůh. Věděl, že odpovídá za jejich cestu a zcela mu věřili. Byl kapitánem jejich cesty. Spoléhal na něj jeho žena, jeho děti. Podle toho také jel. Jako kapitán, který si je vědom své ceny. Dnes za vaši cestu odpovídají bezpečnostní pásky, bezpečnostní kamery, kontrolní kamery, kontrolky pohybu očí, Airbag, ABS, ASR, ESP a tak dále. Mnoho řidičů dnes více než co jiného sleduje, které kamery jsou jen neškodným zařízením a které jsou ty, co hlásí vaši rychlost úřadům. Zážitek z jízdy se postupně přeměnil na bezpečné přesouvání. Všemohoucí otec byl nahrazen prvky aktivní a pasivní ochrany. Z kapitána se stal operátor strojů. Dělník, nádeník. Z ženy a dětí se stali převážené osoby, za které byl v případě jejich zranění žalován a souzen.

František miloval příběh profesora Matějčíka. Ten popisoval, jak na vesnické škole se v pondělí neučilo, protože děti byly duchem ještě v neděli. V úterý se malinko začalo, ve středu byla procházka a v pátek to již nemělo cenu. Hodně procházek, venkovních aktivit, soutěží, pohybů a činností, které neomrzí žádné malé dítě. Pak popisoval jak přešel do městského gymnázia a najednou se začaly objevovat choroby modernity - hyperaktivita, nesoustředěnost. Prostý vesnický učitel byl nahrazen vysvětlovačem všeho kolem nich. Toto je strom. Strom má kmen, strom má větve a kořeny. Na větvích rostou šišky. Co roste na větvích? Proč nedáváš pozor, když vysvětluji důležité věci. Františkovi prostě přišlo, že jsme stále posedlejší popisem vnějších věcí. Vnější bezpečností. Přesněji fyzickou bezpečností, kterou lze nějak měřit.

Za to Mirce přišlo, že svět je stále stejný, nevnímala Františkovy obavy. Zdálo se jí, že se ve světě stále dokola odehrávají ty samé děje. Její matka trpělivě snášela otcovy avantýry, rovněž jako jeho vzplanutí pro novoty. Její otec si přečetl něco v novinách a pak se celý nadchnul pro novou věc. Všechny kolem sebe potřeboval přesvědčit, že se objevilo něco nového, co musí každému sdělit. Za nějaký čas objevil opět něco nového a celý cyklus vzplanutí, agitace a postupného vychladnutí se opakoval. Jednou to byla nová odrůda vína vytahující sladkost ze sluncem rozpálených kamenů, pak prospěšnost či nepospěšnost mléka, politické projevy, život ve vesmíru. Nejdříve byl pro ni otec moudrý, pak směšný. Čím byla starší, tím více si uvědomovala, že by chtěla otce ochránit, že by ho chtěla obejmout a sdělit mu ať se uklidní, ať se nebojí, ať raději chrání svoji rodinu a svůj klid a nevěří všemu, co píšou v novinách.

S Františkem pokračovala Mirka v této rodinné tradici. Jenom toho objetí postupně ubývalo. Fyzického i mentálního. Krůček za krůčkem ji zraňoval, jak upřednostňoval svět před ní samou. Vlastně to bylo stejné jako u jejich rodičů. Dětství na jižní Moravě bylo plné života, plné touhy po objetí, plné výjevů energie, sexuality, vášně. Se stářím přicházela letargie a pravidelnější mávnutí rukou, jako by se něco mělo odehnat. Stárli, jakoby se učili žít jeden vedle druhého. Otec přestal její matku

poučovat. Když něco nového objevil, tak mávnul rukou, že to by jeho stará stejně nepochopila. Její matka naoplátku zalomila rukama, když její starý bádala nad nesmrtelností brouka. Někdy si z něho dělala legraci, zda v novinách nepsali, že místo brambor budeme jíst kameny. Její táta šel tam, kde mu rozuměli. Zalezl do sklípku. Než přijal víno, minuty jej převaloval na patře. Pak pomalu pouštěl - tu šťávu ze slunce a kamení - do sebe. Byl to rituál laskavosti. Víno doslova miloval. Matka šla také po svém. Na zápraží propovídala hodiny. Cesta do kostela byla podobným rituálem. Mnohokrát Mirku napadlo, že odchod z Moravy nepřinesl nic dobrého. Byla by radši, kdyby si František zašel do hospody, kdyby jako její táta utopil část svého blouznění v útrokách země. Zalezl do sklípku, udělal trochu ostudy a pak žil měsíc v klidu. V Novém Boru postrádala právě ty rituály očištění. František neměl neřesti, jenže neprožíval ani katarze. Nejhorší bylo, že mu snad neměla ani co odpouštět. Neházel ponožky po bytě, nepil, nekouřil, za ženskýma nechodil, přesto ji něčím trápil. Nedával jí pocit jistoty. Měla pocit, že si přivolává neštěstí. Velmi velké neštěstí.

Podle ní se utápěl ve vzpurnosti. Každý ví, že školení BOZP je vopruz. Každý to snáší. Jenže František to musí tahat i domů. Jakoby to nemohl odsedět a nechat být. Přišlo jí, že tak je to se vším, že František snad záměrně vyhledává problémy. Někdy si pak říkala, že snad jen Moraváci umí nad problémem mávnout rukou a zapít bludnou myšlenku. Mirka toužila po klidu, po návratu do země vinohradů, do míst s delším slunečním svitem, do míst, kde se vopruz léčí výsměchem. Měla pocit, že nedokáže Františka přimět k tomu, aby řekl něco sprostého o Plešatém, a pak ho nechal být.

Vzbuzoval v ní pocit, že jsou obětí nějakého spiknutí. Špinavé ponožky, rozlitá sklenka je proti tomu nic. Malicherná, konkrétní neřest, kterou mohla léčit křikem, odpuštěním, pokáním.

Jak ráda by léčila jeho neřesti. Jenže on po ní chtěl, aby léčila svět, aby zrušila školení BOZP, aby kolegyním na úřadě řekla, že jejich práce je kravina.

“Pojď si lehnout,” řekla Mirka Františkovi. Byl večer, čas na usmíření.

“Chtěl bych ještě chvíli posedět,” odpověděl František. Občasným pohledem do prázdna urovnával, co mu svět vzal a dal.

Měli takový kousek k sobě. Tolik společného. Tolik odžitého.

Jen podat drobný lék. Úsměv, čaj pro druhého, ruku nataženou k vlídnosti. Chopit se náznaku vlídnosti toho druhého.

Poddat se touze po míru, usmíření. Opustit ego a poddat se srdci. Otevřít se odvaze nenechat si ubližovat těžkostmi světa. Ten, kdo tím již vědomě prošel, drží každému palce, aby zjistil, že je to možné, že nerozhodné situace jsou zkouškami rozhodnosti.

Společné roky je zavedly na hranu, kde se dá hodně získat a hodně ztratit. Přivedly je ke zkoušce, jak dobře se naučili milovat. Milovat v momentě, kdy je to důležité, kdy je to vědomé. Kdy se láskou staví mosty přes propasti.

František si nešel lehnout. Nepřijal náznak laskavosti. Mirka nešla s Františkem posedět. Rozhodli se. Být oběťmi vlastní lenosti. Smutku. Tuposti. Neschopnosti nechat promluvit to lepší v sobě. Zastavili se před propastí a zírali na díru před nimi. Mysleli si, že na druhý břeh nevede žádná cesta. Myšlenky zaplavovaly Mirku výčitkami viny. Neschopná uspokojit muže. Myšlenky přerůstaly v emoce. Cítila se obětí. Nešťastná, opuštěná, zrazená. Stará. František seděl a toužil něco udělat. Nejlépe všechno změnit. Opravit. Pojmenovat úkol a vydat se za ním. V jeho výrazu tváře bylo vidět, že ztrácí pevnou půdu pod nohama. Chyběla mu žena. Pouštěl se do dobývání světa, sám bez své ženy, bez vazby k pevné půdě.

Kdokoli z venku by řekl, přijměte trochu toho léku. Kdokoli z venku však nežije jejich život, neučí se skz bolest pochopit, jak moc milujeme druhého. Drobný lék je jako vítr ve větvích. Když ho přijmeš, nikdo se to nedoví, ale tvé kořeny zmohutní.

František měl své BOZP. Mirka úřad na ochranu památek. To, co vnímala celou svou bytostí neuměla Františkovi předložit. Neuměla mu říci laskavým jazykem, že se odevzal bludu, že se nechal chytit do pastí přemítání nad nesmysly. Poslední léta byla raději na úřadě než doma. V malé podkrovní kanceláři mířila její střešní okna do nebes. V

létě tam bylo teplo k zalknutí, v zimě chladněji než v jiných částech úřadu. Když k ní chodil František ještě pravidelně na návštěvu, podíval se třeba z okna, a pak, v narychlo složených rýmech jí říkal, že letadla na nebi mu připomínají dobu, kdy ještě bohové létali na kouzelných kobercích a kovových ořích. Brala to tak, že taková mluva k Františkovi patří. Mirka by raději kancelář v přízemí s výhledem na náměstí. František miloval tato okna do nebe.

Co si Mirka všimla, tak všechny úřady Památkové péče sídlili v patrech. Pro správu země nebyl zřejmě její úřad prioritou. Přesto tvořil svůj díl základů civilizace. Základ ochrany prosazených ideálů před neprosazenými. To je, jak z nudné učebnice. Od lidí spíš Mirka slýchávala, že kdyby byl problém s "jejím" úřadem, tak vždy existuje řešení. Památkově chráněné místo vytopit, zapálit, nechtěně nabourat, a zbavit se tak dohledu úřadu. Zničit svůj dům, aby nemusel na úřad. Znala případy, že někdo preventivně před úřady tajil, aby nazval svoji chalupu památkou. Znala i jiné, kteří naopak nazývali památkou chátrající ruinu, aby mohli žádat od úřadu příspěvky na jejich obnovu. Úředníci jsou v ideálním případě mechanickým kolečkem s přesně definovaným algoritmem úkonů. Mechanickým kolečkem hodinového stroje s velmi přesně vymezeným souborem úloh. Nikdy nenesou svoji kůži na trh. Jsou jen částicí vyššího celku. Nikdy nemohou říci, co si myslí, Nejsou to jejich rozhodnutí, neprojevují svoji vůli. Nikdy nedávají ze svého. Není jejich úkolem uvažovat ekonomicky, ekologicky - lidsky. Jejich úkolem není vůbec uvažovat, ale pamatovat si směrnice. Žádný úředník se nesmí ptát po smyslu úřadu. Nesmí se starat, kolik se vybere na daních, komu to bude patřit, pro koho jejich stroj pracuje. Nesmí se ptát, kdo je jeho zaměstnavatelem - nacisti, komunisti, kapitalisti? Ideální úředník je mechanickým prvkem této moci. Mechanickým prvkem, zbaveným veškeré lidskosti.

Se správnou výchovou a vzděláním opakují tito úředníci, jak hrozné to bylo ve středověku, když se musel platit desátek. Z každého desátého vajíčka se muselo jedno odevzdat. Ve shodě se svými učiteli, již nejsou ochotni domyslet, jaké by to bylo, kdybychom platili jenom desátek.

Dnes se z deseti vajíček odevzdává pět a půl. Pravděpodobnost, že se to brzy zaokrouhlí na šest, je silná.

O desátku se Mirka s Františkem nebavila. I když byly součástí celku, osud celku ji příliš nezajímal. Chodila do práce, stejně jako většina jejich známých, aby pracovala pro šéfovou a sdílela osud kolegyň. Nepracovala pro ideje státu, ale pro nejbližší kolegy, za dohodnutou mzdu a projevy přízně. Když byla s nadřízenou ve shodě, pracovala usilovně, když ne, projevilo se to v její rutině. Neřekla by to na rovinu, ale stát byl pro ni příliš vágním pojmem. V její skutečnosti ji zaměstnávala šéfová. Ta určovala, jak loajální Mirka bude. Šéfová promazávala kolečka soukolí hodinového strojku. Její šéfovou promazávali jinde.

U NOVOTNÝCH 20

“Chtěla bych s tebou mluvit o sexu”, řekla Lucie se samozřejmostí, které se užívá při oznámení, že bude potřeba dát nádobí do myčky.

“To je hezké”, odpověděl Jiří s úplně stejnou galantností, jako kdyby byl požádán, aby ji podal lžičku ke kávě.

“Někdy mám pocit, že si mě nechceš vychutnat, že se neumíš úplně uvolnit.”

“Miluji tě”, odpověděl Jiří a dal si ruku na srdce. “Ještě nedávno jsem netušil, že se mohu ještě jednou tak hluboce zamilovat.”

“Děkuji,” odpověděla Lucie.

“Já děkuji tobě. Miluji tě. Miluji tvoji kůži, tvůj dech. Miluji tvoji moudrost. Miluji když spíš a můžu se na tebe dívat.”

“Cítím, že mě miluješ. Cítím, že jsem pro tebe tou jedinou možnou ženou”, odpověděla Lucie a pak si vzájemně hleděli do očí. Z blízkosti, s rukama vzájemně propojenýma.

Láska. Magické slovo, které možná bylo na počátku a bude na konci. Láska, laskavost, něžnost.

“Někdy mám pocit, že si mě nechceš vychutnat,” zopakovala Lucie po drobné odmlce. “Napadlo mě, že to prostě neumíš, že ti v tom něco brání. Víím, že mě miluješ, ale zároveň někdy cítím, jak je mezi mnou a